

97

72

မေတ္တဗျူဟာ

6

1997

ეშეას მონაფე

ინგლისურიდან

თარგმნა ზაურ კილაძემ

მელოდრამა

მოქმედება I

1777 წლის ზამთრის ერთი საშინელი ღამე ჯერ კიდევ არ გათენებულა. ნიუ-ჰემპშირის შტატია, ქალაქ უებსტერბრიჯის განაპირა უბანი. ქ-ნი და ჯე-ნი სამზარეულოშია, სადაც ჩვეულებისამებრ უყვართ ხოლმე თავშეყრა. ღამაშიაო, მასზე ვერ იტყვიოთ. თუმცა კი რა ღამაში უნდა იყოს ღამენათევი ქალი, თანაც ქ-ნი და ჯე-ნი არც სხვა დროსაა გულმხიარული, მკაცრ ნათქვებს დაუსერავს მისი პირქუში სახე, რაიც მის სისასტიკესა და შედიდურობაზე მოწმობს, რისი მიზეზი აწ დრომოჭმული პურიტანული აღზრდა უნდა იყოს. ხანშიშესული ქალბატონია; დამქანცველმა შრომამ ბევრი ვერაფერი შესძინა, მხოლოდ მარტოსულობა და ამ უხეშნაგები სახლის სრული ბატონპატრონობაა მისი ჯილდო, ღვთისმოსავი და პატიოსანი ქალის სახელი აქვს მეზობლობაში, სადაც ღოთობა და დროსტარება ურჩევნიათ რწმენითა და ზნეობრივად ცხოვრებას, ხოლო პატიოსნება თვითგვემის ბადალია მათთვის. ხსენებული თვითგვემა სულ აღვილად ხდება ხოლმე სხვათა მიმძღავრების საფუძველი, პატიოსნება კი ჩვეულებისამებრ უსიამოვნების წყარო. პოდა, რაკილა იგი უსიამოვნო პიროვნებაა, კიდევაც ეძახიან მეტად პატიოსან ქალს, და ამის წყალობით თავადაც არ იცის, იმდენი თავისუფლება აქვს მინიჭებული: ვერც ვერაფერ იტყვის მასზე აკვს, რადგან ყოველთვის ასრულებს მეშვიდე მცნებას და ერთხელაც არ გამოუტოვებია საკვირაო ღოცვა აქაურ პრესვიტერიანულ ეკლესიაში.

1777 წელი ის დროა, როდესაც ამერიკულ კოლონიებს სურთ გამოეყონ ინგლისს, რისი მიზეზიც უფრო გარკვეული სიმძიმეა და ის ვნებები, რომელნიც გახდნენ შედეგი ამ გარემოებისა, და აგრეთვე ისიც რომ ინგლისმა მოისურვა ამ ვნებების იარაღის ძალით დათრგუნვა, რამეთუ ამ ქვეყნის მესვეურთათვის აუცილებელი იყო ბრიტანეთის მეუფების დამკვიდრება თავის დომინიონებზე, ამერიკელებს კი სურდათ თავისუფლება, ტირანიის დამხობა და მზად იყვნენ მსხვერპლად მიეტანათ თავი ადამიანთა უფლებების დაცვის საკურთხეველზე. საჭირო არ გახლავთ აქ გამოწველილვით განხილვა ამ იდეალიზებული განწყობილებისა, საკმარისია მიუკერძოებლად ვთქვათ, რომ ასეთი ამაღლებული ფიქრების შედეგად ამერიკელებმაც და ინგლისელებმაც ერთმანეთის ხოცვა-ჟლეტა დაიწყეს. ამ

გაქანებული ომიანობის დროს თაუ-თაეიანთი ბანაკის მხარეზე დადგა სამღვდელ-
ებაც, ლოცვა-კურთხევით რომ ისტუმრებდა მეომრებს ბრძოლის ველზე.

ამისდა კვალად არამარტო ეს უსიამოვნო ქ-ნი დაჯენი, ბევრი ქალი თე-
ორად ათენებს ღამეებს ახალი ამბების მოლოდინში. მის მსგავსად ბევრს ერევა
ხოლმე ძილი განთიადისას და შეიძლება სამზარეულოს ბუხარშიც შევანდეს თა-
ვით. შალძოხვეული ქ-ნი დაჯენი სთვლემს, ფეხები ფართო, ხაჩაბუბიან
ზღუდისთვის მიუბჯენია, რომლის მიღმა საბუხრე თაროა, ქვაბი და შესაწვა-
ვი ხორცის ჩამოსაკიდი კაუჭი. სამზარეულო მაგიდა ბუხრის პირდაპირაა, ქ-ნ და-
ჯენის გვერდით, ზედ სანთელია ბრინჯაოს სასანთლეში. ქალის სკამი ისეთი-
ვეა, როგორც სხვა სკამები ამ ოთახში, უბალიშო და შეუღებავი, ოღონდ ზურგი
მომრგვალებული აქვს, რათა პატრონისთვის მოსახერხებელი იყოს და
ამავე დროს საპატიო ადგილიც. დიასახლისის ოთახს სამი კარი აქვს, ერთი ბუხ-
რის მხარეს, კუთხის ახლოს, ქ-ნ დაჯენის საძინებელში რომ გადის, მეორე, მის
პირდაპირ კედელში დატანებული, სამრეცხაოში გადის. მესამე, სადარბაზო კარის
მძიმე საკეტითა და ვეებერთელა ხის ურდულით, მოქცეულია წინა კედელში ფა-
ნჯრისა და იმ კუთხის შუაში, რომლის ახლოც ის საძინებელი ოთახის კარია.
ფანჯარასა და კარს შუა — ტანსაცმლის საკიდარია. მახვილი თვალის სტუმარ-
ი უმაღ შეამჩნევს, რომ სახლში მამაკაცთაგან არავინაა, რადგან არც ქუდი
პკიდია და არც მოსახსამები. ფანჯრის მეორე მხარეს ლურსმანზე დაკიდებული
საათია, ხის ციფერბლატით, რკინის შავი საწონებით და ბრინჯაოს ქანქარით.
საათსა და კუთხეს შუა დიდი ბუფეტია, მისი ზედა ნაწილი მაგრად ჩაკეტილია,
ქვედაზე კი ფაიფურის უბრალო ჭურჭელია ჩამწკრივებული.

ბუხრის პირდაპირ, კედელთან, სამრეცხაოს კარის ახლოს შავი ფერის ძვე-
ლისძველი გადატყავეებული დივანია. ვინც შეხედავს, მიხედება, ქ-ნი და-
ჯენი რომ მარტო არ არის, დივნის კუთხეში ჩვიდმეტი წლის გოგოს სძინავს.
ღაჩაგრული, გაწამებული სახისაა, თმა შავი აქვს, მზედაკრული პირისკანი, ტან-
საცმელი გახუნებია და დახვეია, ზედ ჟოლოს წვენიც გადასხმია, ისედაც უს-
უფთაო კაბის კალთები თავისუფლად გადმოშვებია დაბლა და შერუჯული ფეხე-
ბი უჩანს, ეტყობა, კაბის ქვეშ ბევრი არაფერი აცვია.

კარზე დააკაკუნეს, თუმცა არც ისე ხმაძაღლა, რომ მძინარენი გამოადვი-
ძოს. კაკუნი გამეორდა და ქ-ნი დაჯენი შეიღვიძებს. ხოლო როცა ურდულის
ახსნას შეეცდებიან, ქალი ზეზე წამოიჭრება.

ქ-ნი დაჯენი (მუქარით). რაო, კარს რად არ აღებ? (ხედავს, გოგოს
ჩასძინებია და მაშინვე ცოფები მოერევა.) ერთი ამას უყურე! ერთი ამას უყურე...
(ხელს სტაცებს.) ადექი, ადექი-მეთქი, არ გესმის?

პოპო (წამოიწევა). რა მოხდა?

ქ-ნი დაჯენი. გაიღვიძე-მეთქი. როგორ არა გრცხვენია, გრძნობა ასე
როგორ დაკარგე, შე უსინდისო, მივდებულხარ და გძინავს, როცა მამაშენი
ჯერ კიდევ არ გაცივებულა სამარეში.

პოპო (კარგად არც არის გამოფხიზლებული). მე არ მინდოდა. ჩემდა უნე-
ბურად...

ქ-ნი დაჯენი (გააწყვეტინებს). პო, თავს ნუ იმართლებ, ჩემდა უნებუ-
რადო! (გამძვინვარდება, რადგან კაკუნი გამეორდება.) კარს რად არ აღებ და ბი-
ძაშენს რად არ უშვებ? მთელი ღამე ველოდები, არ იცი? (უხეშად ჩამოაგდებს

დიუნდან.) კარგი, მე ვაკულებ. შენგან რა ხეირს უნდა ელოდე. მიდი და ბუხარს მიხედე.

საბრალო, შეშინებული გოგო ბუხართან მიდის და დიდ შეშეს ღერს შეუკათებს. ქ-ნი დაჯენი ურდულს ახსნის, კარს გააღებს. ჩამოხუთულ სამსარეულოში სიკრილე, უფრო სწორედ, განთიადის სუსხი და მისი პეორე ვაჟი კრისტო შე-
მიდის, ჩახუქებულ-ჩამრგვალებული, ბრიყული სახის, ქერაობიანი, ასე, 22 წლის ყმაწვილკაცი, შალმოსხმული, ნაცრისფერ მოსახსნაში გახვეული. აკან-კალებული სასწრაფოდ ბუხარს მიაშურებს. ქ-ნი დაჯენი კი ისევ კარს მიუბრუნდება დასაკეტად.

კრისტო (ბუხართან). პო-პო! ვაკვირე და ეს არის! (გოგოს შეამჩნევს და თვალებდაჭყეტილი დააცქერდება.) შენ კი ვინა ხარ?

პოპო (შემკრთალი). ესი.

ქ-ნი დაჯენი. ვინდა არ ვინდა, მაინც უნდა ჰკითხო. (ესის.) წადი შენს ოთახში და დაწეჟი, რაკილა ფეხზე უერ დგები. შენი ამბავი შენი ყურისთვისაც კი არაა მოსასმენი.

ესი. მე...

ქ-ნი დაჯენი. ნუ მასუხობ, ის გააკეთე, რასაც მე ვეუბნები. (ესის ცრემლები მოერევა, მოელ ოთახს გაივლის და დიუნდანს ახლოს სამრეცხაოს კართან მივა.) ლოცვა არ დაგავიწყდეს. (ესი გავა.) დამენებებინა და ლოგინში დწვებოდა წუხელსავე, ვითომდა არაფერი მომხდარიყოს.

კრისტო (გულგრილად). ბიძია პიტერის სიკვდილი რად უნდა იღარდოს? რეენა რა არის.

ქ-ნი დაჯენი. აბა რას ამბობ, ბიჭო? ეგ მისი ასულია — განვებამ მოუვლინა სასჯელად და თავმოსაჭრელად. (თავის სკამზე დაუნარცხება.)

კრისტო (შიაცქერდება). ბიძია პიტერის ასულიო!

ქ-ნი დაჯენი. აბა აქ რა უნდა? ჩემი საკუთარი ჯოგოებისთვის ვერ მოძივლია, შენც და შენი უსაქმური ძმაც ხომ ჩემს კისერზე ხართ, ახლა კი ეს ბიძაშენის ნაბიჭვარი...

კრისტო (შეაწვევტინებს, კარისკენ გაიხედავს, საიდანაც ესი გავიდა). სუ! არ გაიგონოს.

ქ-ნი დაჯენი (ხმას აუწევს). მერედა გაიგონოს. ვისაც ღვთის შიში აქვს, იმას არ ეშინია თავისი სახელი დაარქვას უშმას ნამოქმედარს. (კრისტისთვის სულერთია, ვინდ სიკეთეს გაუმარჯვია და ვინდ ბოროტებას, ცეცხლს მიხერებია და თბება.) კიდევ დიდხანს უმზერ ცეცხლს გამოტვინებული ღორივით? რაო, ახადს რას მეტყვი?

კრისტო (ქუდს მოიძრობს და მოხახხამს მოიხსნის, საკიდართან მიდის). ჰლუდელი გეტყვის ახალ ამბებს. სადაცაა შემოვა.

ქ-ნი დაჯენი. რა ახალ ამბებს მეტყვის?

კრისტო (ფეხის წვერებზე შედგება ბავშვივით ქუდის დასაკიდებლად და უდრტვინველი, თუმცა კი უაღვილო სიმშვილით წარმოთქვამს.) მამაც ხომ მოკვდა.

ქ-ნი დაჯენი (თავზარდაცემული). მამაშენი?

კრისტო (მოღუშული კვლავ ბუხარს მიეფიცება, ცეცხლი უფრო იპყრობს მის ყურადღებას, ვიდრე დედა). რა ვქნა, რა ჩემი ბრალია. ნევენსტაუნს ჩასულეებმა ვნახეთ, ლოგინად იყო ჩაფარდნილი. პირველად ვერც კი გვიცნო. ჰლუდელი სასთუმალთან მიუჯდა, მე კი გამაძევა. იმ დამით მოკვდა.

ქ-ნი ღაჯენი (გამძვინვარებული უეცრად აქვითინდება). ეს უკვე მეტისმეტია, მეტისმეტი! მისი ძმა, ვინც მთელი ცხოვრება თავს გვჭრიდა, აჯანყებაში გაურია და საჯაროდ ჩამოახრჩვეს, მამაშენი კა იმის მავსურად სახლში დამჯდარიყო და ოჯახისთვის მიეხედა, ამას ვაჭყვა და დაიღუპა, მე დამიტოვა ყველაფერი საპატრონოდ. ეს გოგოც მე გამოძიგზაყნა მოსავლელად. (შუბლზე ჩამოიწვეს შალს.) მაინც ასეთი რა შევცოდე!

კრისტი (ერთხანს ჩუმადაა, მერე კი ბრევვული სიხარულით წამოიძახებს). რა კარგი დილა იქნება!

ქ-ნი ღაჯენი (დაცინებით). რა კარგი დილა იქნებაო, მამა კი ახალი სვედარი გყავს! ქვა გული ხომ არა გაქვს, ბიჭო?

კრისტი (ჯოუტად). მერედა რა მოხდა, რა ვთქვი ასეთი, კარგი ამინდი იქნება-მეთქი! არ უნდა მეთქვა, რახან მამა მოკვდა?

ქ-ნი ღაჯენი (შწარედ). მეც უნდა ვთქვა, შვილები მომესწრო! ერთი ბიჭი სულელია. მეორე — წყალწალებული ცოდვილი, სახლი დატოვა და დამრწის კონტრაბანდისტებში, ავაზაკებსა და გარეწრებში, მიველი ქვეყნის ნაძინალებში.

კარზე აკაკუნებენ.
კრისტი (არც კი წამოიწვეა). ალბათ მღვდელია.

ქ-ნი ღაჯენი (შკვახედ). იქნებ აბრძანდე და ბატონი ანდერსონი შემოუშვა სახლში!

კრისტი გაუბედავად მიუახლოვდება კარს. ქ-ნი ღაჯენი ხელებს აიფარებს სახეზე, ახლა უკვე ქვრივია, დარდიახი და მწუნარე უნდა იყოს. კრისტი კარს აღებს და მღვდელს შემოუშვებს, ენტონი ანდერსონს, კაცს ჭკუადამჯდარს, გონებაფხიხელს, ასე 50 წლისას, პრესვიტერიანული მოძღვრის კვალობაზე ღირსეულად უჭირავს თავი. თუმცა დინჯი მიხრა-მოხრა, განზავებული გულითადობითა და გულდიაობით, სულაც არ არის იმის მაუწყებელი, რომ მისთვის უცხოა ამ სოფლის სიამენი. გარეგნულად წარმოსადეგი, ძლიერი მამაკაცია, სანგვინიკური სქელი კისრით, მომღიმარი პირი ძლივს მოუჩანს ხორცსავსე ლოყებში. ნამდვილად დიდებული სულიერი მწყემსია, მაგრამ საეროსიც ბევრი სცხია და ეს კიდევაც ეუხერხულება ჭეშმარიტი პრესვიტერიანელის კვალობაზე.

ანდერსონი (კართან შედგება და კრისტის მიმართავს, თან მოხასხამს მოიხხნის). თუ უთხარი?

კრისტი. აბა რა უნდა შექნა! (კარს ჩაკეტავს, დაამოქნარებს, დივანისკენ წარეცრევდება, დაჯდება და ძაღუ ჩაეძინება.)

ანდერსონი თანაგრძნობით შესცქერის ქ-ნი ღაჯენს. მერე მოხასხამს და ქედს დაკიდებს. ქ-ნი ღაჯენი ცრემლს შეიშშრალებს და თავს ასწევს.

ანდერსონი. დაო, ღვთის რისხვაა თქვენს თავს.

ქ-ნი ღაჯენი (დიდად მოთმინე იერით). ასეთია ღვთის ნება და მეც მას უნდა მიუენდი. გული კი მაქვს დაძანოული. სპრინგტაუნს რამ წაიყვანა ტიმოთი და ყველას რას მოაგონა, ნათესავი რომ იყო ეს სიკვდილმისჯილი კაცი? — და (ბოლმით) დამსახურებულადაც, მართალი თუ გნებავთ.

ანდერსონი (დაეკავებით). ისინი ხომ ძმები იყვნენ, ქ-ნი ღაჯენ.

ქ-ნი ღაჯენი. ტიმოთიმ უარი თქვა მის ძმობაზე, რაც ჯვარი დავიწერეთ, პატივს მცემდა და ჩემთან არც ახსენებდა თავის ძმას. როგორ გვონიათ,

ას გარეწარი პიტერი ოცდაათ მილს გაივლიდა ცხენით, რათა ენახა ტიმოთის ჩამოხრჩობა? მაგრამ მე უნდა ვზილო ჩემი ჯვარი და რაც უფრო ცოტას ვილა-
ნარაკებ, მით უკეთესი.

ანდერსონი (ბუხართან მიდის და ზურვით ცეცხლს შეეფიცება, მერე გულდინჯად ამბობს). თქვენი უფროსი ვაჟი იქ იყო იმ დროს, ქალბატონო დაჯენ.

ქ-ნი ლაჯენი (ელდანაკრავი). რიჩარდი?

ბიზუნიონი

ანდერსონი (თავს დაუქნევს). დიახ.

ქ-ნი ლაჯენი (მრისხანედ). დაე გაფრთხილება იყოს ეს მისთვის. მასაც იგივე მოეწიას, მაგ შარახვეტიას, მუსუსსა და უდმერთოს! (უცებ შეჩერდება, შეკრთება, ხმა შეეცვლება და თავზარდაცემული ჩაეკითხება.) ტიმოთიმ თუ ნახა ის?

ანდერსონი. დიახ.

ქ-ნი ლაჯენი (სუნთქვა შეეკვრება). და რაო?

ანდერსონი. დაინახა ბრბოში მღვარი, არც კი დალაპარაკებიათ ერთმანეთს. (ქ-ნი დაჯენი შვებით სულს მოითქვამს.) თქვენმა მეუღლემ დიდად განიცადა თავისი ძმის საშინელი სიკვდილი. (ქ-ნი დაჯენს ჩაეცინება. ანდერსონს ნირი შეეცვლება და აღშფოთება დაუტყობა.) რაო, ასე არ უნდა ყოფილიყო, ქალბატონო დაჯენ? თავისი ძე შეცთომილი მთავონდა გულმომბაღს იმ წუთას და მის მოსაყვანად კაცი გაგზავნა.

ქ-ნი ლაჯენი (კვლავ შეშფოთდება). რიჩარდის მოსაყვანად?

ანდერსონი. დიახ, მაგრამ რიჩარდმა არ მოიხურვა მოსვლა. ასეც შემოუთვალა მამას. ვწუხვარ, მაგრამ უნდა ვითხრაოთ, ცუდად მოიქცა, ძალიან ცუდად.

ქ-ნი ლაჯენი. რა უპასუხა?

ანდერსონი. ჩემი გზასაცდენილი ბიძის მხარეზე დავრჩები და ვერ ვიქნებიო ჩემი ღვთისმოსავი მშობლების მომხრე არც ამქვეყნად და არც იმქვეყნადო.

ქ-ნი ლაჯენი (ჯიუტად). კიდევაც მიეზღვება. კიდევაც მიეზღვება აქაც და იქაც.

ანდერსონი. ეს ჩვენს ხელთ არაა, ქალბატონო დაჯენ.

ქ-ნი ლაჯენი. მერუდა ვინ ამბობს ამას, ბატონო ანდერსონ? დამნაშავეს უნდა მიეზღოს, ასე გვასწავლიდნენ ჩვენ. მოვალეობას რაღად ვიხდით, უფლის კანონებს რაღად ვმორჩილებთ, თუკი აღარ არის განსხვავება ჩვენსა და იმათ შორის, ვინც ისე ცხოვრობს, როგორც მოესურვება, და დავვცინის ჩვენც და ყოვლის შემოქმედსაც?

ანდერსონი. მაგრამ რიჩარდის ამქვეყნიურმა მამამ აპატია მას, ხოლო რეცოური მსაჯული მისი — მამაა ყოველი ჩვენთაგანის.

ქ-ნი ლაჯენი (წონასწორობას ჰკარგავს). რიჩარდის ამქვეყნიური მამა ჰკუთახელი იყო...

ანდერსონი (თავზარდაცემული). ოო!

ქ-ნი ლაჯენი (შერცხვენილი). თუ მე, რიჩარდის დედა, მის წინააღმდეგ ვარ, ვის აქვს უფლება მას მიუღგეს? (მღვდლის გულის მოგებას ცდილობს). რატომ არ დაბრძანდებით, ბატონო ანდერსონ? ეს ადრევე უნდა მეთქვა, მაგრამ ჩემს ჭკუაზე აღარ ვარ.

ანდერსონი. გმადლობთ. (ბუხართან ახლოს მღვარ სკამს მოხერხებულად შეატრიალებს, რათა ცეცხლს კარგად მიეფიცოს. დაჯდება და საუბარს განაგრ-

ძობს იმ კაცივით, ვისაც ძნელი თემა აქვს სალაპარაკოდ.) კრისტინ თუ ვით-
ბრათ ახალი ანდერძის შესახებ?

ქ-ნი ღაჯენი (შიში კვლავ გაუახლდება). ახალი ანდერძი? ხუთუ ტი-
პოთიმ... (ხმა ჩაუწყდება, სიტყვას ვეღარ სძრავს.)

ანდერსონი. დიახ, სულ უკანასკნელ წუთებში ახრიე შეიცვალა!

ქ-ნი ღაჯენი (გამპვინვარებული და გადაფითრებული) და ჩქვენს მაცეთ
ჩემი გამარცვის უფლება?

ანდერსონი, წინ როგორ აღუდგებოდი მის ნებას დაეტოვებინა საკუ-
თარი ვაჟისთვის, რაც სურდა.

ქ-ნი ღაჯენი, საკუთარი იმას აღარაფერი ჰქონდა. მისი ფული ჩემი
ფული იყო, მზითვად რომ მომეყა. იქ რომ ვყოფილიყავი, ამას ვერ გაბედავდა
და ეს თავადაც კარგად იცოდა. თურმე იმიტომ გაიპარა ქურდივით და კანონს
ამოფარებულმა ასე უწყალოდ გამძარცვა, უჩემოდ დაწერა ახალი ანდერძი.
თქვენ კი როგორ არა გრცხვენიათ, ბ-ნო ანდერსონ, თქვენ, ღვთის მსახურს...
ასეთ დანაშაულში წილი როგორ დაიდეთ.

ანდერსონი (წამოდგება). ვიცე, გამწარებული ხართ და არ მწყინს თქვე-
ნი სიტყვები.

ქ-ნი ღაჯენი (ბოლშიანად). გამწარებული!

ანდერსონი. ვინდაც გულნაკლული, თუ ასე გნებავთ.

ქ-ნი ღაჯენი. გული და გული! რამდენი ხანია, რაც ასე ხშირად ახ-
სენებთ გულს.

ანდერსონი (დამნაშავე სახით.) მე... მე...

ქ-ნი ღაჯენი (ცხარედ). ნუ ცრუობთ ბატონო ანდერსონ. ჩვენ გვეუბნე-
ბიან, გული კაცისა ცრუა და ორპირი, აღსავსე ბოროტებით. ჩემი გული ოდეს-
დაც ტიპოთის კი არა, მის ავაზაკ ძმას ეკუთვნოდა, პიტერ დაჯენს, ვინც თავის
დღენი სახრჩობელაზე დაასრულა. თქვენ იცით ეს, მოხუცმა ელი ჰოუკინსმა,
რომლის კათედრაც თქვენ დაიკავეთ, თუმცა კი ღირსი არც იყავით იმის ფეხის
დაბანისაც, ვიამბოთ ყველაფერი, როდესაც თქვენს ზრუნვას მიანდო ჩვენი სუ-
ლები. სწორედ იმ კაცმა მომანიჭა ძალა და სიმბნევე და ვძლიე გულისთქმას,
პატიოსანი ღვთისმოსავი ავირჩიე ქმრად, ასე მეგონა მაშინ. მოთმინება
ქასწავლა მან და ახლა ის ქალი ვარ, რაც ვარ. თქვენც ხომ დამორჩილდით გუ-
ლის ძახილს და ცოლად ის ითხოვეთ, ვინც გნებავდათ, მე კი მეუბნებით, ნუ
აყვებითო გულის კარნახს. სახლში წაბრძანდით, თქვენს მშვენიერ ცოლთან,
ქე კი დამტოვეთ, მშვიდად ვილოცო. (მიტრიალდება, იდაყვებით მაგიდას დაე-
კრძნობა და ფიქრს მიეცემა, აღარც კი ამჩნევს მღვდელს.)

ანდერსონი (თავადაც ერთი სული აქვს, როდის წავა). ღმერთი იყოს
თქვენი მფარველი, ხელს აღარ შეგიშლით. უფალმა ხსნა მოგივლინით! (საკიდა-
რთან მიდის და მოსასხამს და ქუდს ჩამოიღებს.)

ქ-ნი ღაჯენი (არც კი შეხედავს). იცის ღმერთმა ვისი მფარველი უნდა
აყოს და ვისი არა, იცის ღმერთმა და არ სჭირდება თქვენი კარნახი.

ანდერსონი. და ვის უნდა აპატიოს, ისიც იცის. იმედია. ელი ჰოუკინსსაც
და მეც მაპატიებს, თუკი გადავედით მის ნებას. (სახწრაფოდ ჩაიცვამს მოსახ-
ხამს, წახვლას აპირებს.) კიდევ ერთი სიტყვა... ეს აუცილებელია, ქალბატონო და-
ჯენ, ანდერსს წაკითხვა უნდა და რიჩარდს უფლება აქვს დაესწროს, ის ახლა აქ,
ამ ქალაქშია, მაგრამ დიდსულოვნად განაცხადა, ძალით მე იქ არ შევალ.

მ-ნი ღაჯანი. აქ უნდა მოვიდეს, ხომ არ ჰქონია, მისი გულისთვის რეგულაციებით მამის სახლს? ყველანიც მოვიდნენ და მალევე წავიდნენ. აქამდე და ანდერძს წაკითხვა უნდა, ამიტომ მოელი ნახევარი დღე ჩამუშაოს სუ გააძღვინ, მზად ექნები, დარდი სუ გაქვთ.

ანდერძი (ერთ-ორ ნაბიჯს გადადგამს მისკენ). ქალბატონო დაჯენ, მგონი, გაქროდათ ჩემი, როდის აქეთ დავკარგე თქვენი ნდობა?

მ-ნი ღაჯანი (არც ახლა შეხედავს). როდესაც სიყვარულით ცოლი მოიყვანეთ. ხომ ვაივინებთ.

ანდერძი. დიახ, ვაივინებ. (ჩაფიქრებული გადის.)

მ-ნი ღაჯანი (თავის ქმარზე ფიქრობს). ქურდი! ქურდი! (განრისხებული წამოიჭრება სკამიდან, თავიდან შალს მოიხსნის, სახლის დალაგებას შეუდგება, რაკილა ანდერძის წასაკითხად უნდა მოვიდნენ. ანდერძი რომ იჯდა, იმ სკამს ისევე კედელთან მიაკვებს, შემდეგ თავისას ფანჯრისკენ გასწევს და თავისი შკვაზე, შკატრი, შპრძანებლური ხმით გასძახებს.) კრისტი! (პახუნი არ არის, ბიჭს მაგრად სძინავს.) კრისტი-შეთქი! (უხეშად შეანჯღრევს.) აბა ადექი! როგორ არა ვრცხვენია, მამა მოგიკვდა, შენ კი გძინავს! (მაგიდასთან მიდის, შანდალს აიღებს და ბუხრის თაროზე შედგამს, წითელ სუფრას გამოიღებს და მაგიდას გადააფარებს.)

კრისტი (ძლივს წამოღება). კვლარ უნდა დავიძინოთ, საჩამ გლოვას არ მოვრჩებით?

მ-ნი ღაჯანი. სუ დაიწყებ ახლა შენებურად! მოდი და მაგიდა გადმოკადგმევინე. (მაგიდას შუაგულ ოთახშიაყადიდან. ბუხრისკენ მიმართული კიდევ კრისტის უკავია, მის მოპირდაპირედ—ღივნიკენ კი ქ-ს დაჯენს. კრისტი სასწრაფოდ ბუხარს მიაშურებს, დედას მიანდობს მაგიდის გასწორებას.) ძვდელი ლობრუნდება ახლა ვეჭილთან ერთად, მოელი ოჯახი თავს მოიყრის ანდერძის მოსასმენად, შენ კი ისევე ცეცხლს იქნები მიფიცხებული. წადი და ის გოგო გააღვიძე, მერე ფარულში დუმელი დაანთე, აქ კვლარ ისაუბრებ. პირი კარგად დაიბანე, იცოდე, და მოწყვსრიგდი სტუმრების მოსვლამდე. (ქალი ბუფეტთან მიდის, გააღებს, გამოიღებს ღვინიან გრაფინს, რომელიც ალბათ ხელუხლებელი დგას იქ მას შემდეგ, რაც ბოლო წვეულება ჰქონდათ ამ ოჯახში, ჭიქებიც კი არ ავიწყდება, შემდეგ მწვანე ფერის ორ ლანგარს მოიტანს, ერთზე ქერის ნამცხვარს დადებს და იქვე დანას, მეორეზე კი რამდენიმე ტკბილ კვერს, რომელსაც რკინის კოლოფიდან გადმოყრის, თუმცა მალე ერთს თუ ორს უკანვე ჩააბრუნებს, დანარჩენს კი გულდასმით გადაითვლის). აბა ნახე, აქ ათი ცალია და ათი ცალივე უნდა იყოს, როდესაც ჩავიცვამ და უკან დავბრუნდები. ნამცხვრიდან კიშშიში არ ამოკორტნო. ესისაც ასე უთხარი. იმ ჩიტების ფიტულებიც ისე მოიტახე, მინა არ ჩაამსხვრიო. (რკინის კოლოფს უკანვე ბუფეტში შედგამს, დაკატავს და გასაღებს საგულდაგულოდ ჯიბეში შეინახავს.)

კრისტი (ცეცხლს კვლარ სცილდება). სჯობს სამელზე დაუდგა იმ ვეჭილს.

მ-ნი ღაჯანი. შენი ჭკუის სწავლება არ მჭირდება, სერ. წადი და ის გააკეთე, რაც გითხარი. (კრისტი მოღუშული მოტრიალდა დავალების შესასრულებლად.) მოიცადე, ჯერ მიდი და დარაბები დახსენი. უკვე გათენებულია, მოელი სახლი ჩემს ვისერზეა, ამხელა ვირი კი უსაქმოდ დაეთრევი.

კრისტი ფანჯარასთან მიდის, რკინის ურდულს გამოაცლის და მიაყუდებს, მერე დარაბას გახსნის, განთიადის ბინდით შეიფურება ფანჯარა, ქ-ნი დაჯენი ბუხ-

რის თარიღს შანდალს გადმოიღებს, სახელს თითებში ჩააქრობს და შანდალს ისევე ბუხრის თაროზე ღვამს.

პრინსტი (ფანჯარაში გაიხედავს). მღვდლის ცოლი მოდის.

ქ-ნი ღაჯენი (არ ეხიაძუნება). რა! აქ მობრძანდება?

პრინსტი. ჰო, აქ.

ქ-ნი ღაჯენი. ამ დილაადრიან რას დამადგა თავზე? ვერ მოძისწრია სტუმრების დასახვედრად.

პრინსტი. სჯობს მასვე ჰვითხო.

ქ-ნი ღაჯენი (მუქარით). სჯობს წესიერი ლაპარაკი ისწავლო. (ნაწყენი კრიტიკა კარს მიაშურებს. ქალი უკან მიჰყვება და დავალებებს აძლევს.) ის ვოგო ისაუზმებს თუ არა, უთხარი, ჩემთან მოვიდეს, ისიც უთხარი, დაიბანოს და გასუფთავდეს, სახამ ხალხი მოვილოდეს. (კრიტიკა გაუა და კარს ცხვირწინ მიუკეტავს.) ერთი ამას უყურე! (შემოსასხვლელ კარზე დააკაკუნებენ, ქალი მიტრიალდება და უკმაოდ გახდახებს.) შემოდით! (შემოდის ჯუდიო ანდერსონი, მღვდლის ცოლი. ჯუდიო ქმარზე ოცი წლით უფრო ახალგაზრდაა, თუმცა ქმარი უფრო ყონალია. მშვენიერი, ნაზი და ქალურია, შეჩვეულია თავიანთი ცემასა და ყურადღებას. საკმაოდ კარგი წარმოდგენა შეუქმნია თავის თავზე და ძალას თავდაჯერებაც ანიჭებს. გემოვნებითაც აცვია. ხახის საამური ჩაკეთები მის გრძნობიერებას მოწმობს, მეოცნებე ხასიათით შექმნილს, ბავშვივით მცირეოდენი თვითკმაყოფილება ეტყობა. ერთი სიტყვით, იმასთან ურთიერთობა ხასიაძუნია, მით უმეტეს იმათთვის, ვინც იცის, რა უხეშია ეს ქვეყანა. შეიძლება ბ-ნ ანდერსონს უარესი არჩევანი გაეკეთებინა, თუმცა ისეთი ქალი კი, ვისაც დაცვა სჭირდება, უკეთეს ვერ მონახავდა.) ოჰ, ეს თქვენა ხართ, ქალბატონო ანდერსონ?

ჯუდიო (ძალზე თავაზიანად, მფარველური კილოთი). დიახ, იქნებ რამეში დაგეხმაროთ, ქალბატონო დაჯენ, სახლიც რომ მისაღლაგებელი გაქვთ. სახამ ანდერსონის წახაკიოხავად შეიყრებთან.

ქ-ნი ღაჯენი (ცივად). გმადლობთ, ქალბატონო ანდერსონ, ჩემი სახლი ყოველთვის მზადაა სტუმრებისათვის.

ჯუდიო (მოწყალედ, დაეკუებით). დიახ, მართალს ბრძანებთ. მგონია, კი სჯობდა ასე უეცრად არ შემოვჭრილიყავი თქვენსა.

ქ-ნი ღაჯენი. ოჰ, სულ ერთი არ არის, ვინდ ერთით მეტი ყოფილა და ვინდ ნაკლები ამ დილას, ქალბატონო ანდერსონ? რაკილა მობრძანდით, დარჩით კიდევაც. ოღონდ კარი დაკეტეთ, თუ არ შეწუხდებით. (ჯუდიოს გაეცინება, თითქოსდა იმისი თქმა უნდა, ეს რა უშნოდ მოძივიდაო! კარს ისე დაკეტავს, თითქოსდა რაღაც სახურველს აკეთებდეს, რამაც შეიძლება კიდევაც გააღიზიანოს სხვა ვინმე). ასე სჯობს, ახლა კი, მე წავალ, თავს, მოვიწესრიგებ, მგონი, არ შეწუხდებით, აქ რომ დაიცადოთ ჩემს მოსვლამდე, თუკი ვინმე მოვა.

ჯუდიო (თანხმობის ნიშნად თავს ნაზად დაუკრავს). ოჰ, დიახ, მობრძანდით. მე ვიქნები აქ, ქ-ნი დაჯენ, ნუ იმქარებთ. (მოსახხამსა და შლაპას საკიდარზედ დაკიდებს).

ქ-ნი ღაჯენი (თითქმის დაცინვით). მგონი, ეს უფრო შეგვეყურებათ, ვიდრე სახლის დალაგება. (შემოდის ეხი). ოჰ, შენც მობრძანდი? (შკატრად.) მოდი აქ, ერთი კარგად შეგხედო. (ეხი გაუბედავად მიუახლოვდება. ქ-ნი დაჯენი უხეშად შეატრიალებ-შემოატრიალებს, უნდა გაიგოს, შეძლო თუ არა მან თავის მოწესრიგება, თუმცა კი ამ მხრივ ვოგო არც გამოცდილია, არც ბუჯითი). მამ! ამას ეძახი შენ დავარცხნას? გეტყობა, ვინცა ხარ და სად იზრდებო-

და. (ხელს მოაცილებს და მკაცრად განაგრძობს.) ახლა კი ყური დამიგდე და ისე გააკეთე, როგორც გეტყვი. დაჯექი აქ კუთხეში, ცეცხლთან და, რომ მოვლენ, სიტყვა არ დაძრა, თუ რამე არ გკითხვს. (ესი უკან იხევს ბუჩქისკენ.) სჯობს მენი მამის ახლობლებმა აქ ვნახონ და იცოდნენ, რომ უნდა მოვხედონ და ასევე უნდა გიწილადონ ღუკმაპური, როგორც მე ყოველ შემთხვევაშიც ვაქცე შეუძლიათ შეგეწიონ. მაგრამ ლაყბობა არ დაიწყო, იცოდე, და თავი დაიჭირე! შენი ტოლი აქ არავინ იქნება, ხომ გაიგონე?

მსი. დიახ.

მ-ნი დაჯენი. ახლა მიდი და ის გააკეთე, რაც გითხრეს. (ესი წავა და ხარიხის იმ კუთხეში მიიკუნჭება, კარის მხარეს რომ არის.) ნუ შეწუხდებით, ქალბატონო ანდერსონ, თქვენ იცით, ვინც არის და რაც არის. თუ თავს შეგაწყნო, მითხარიო და ჭკუას ვასწავლი. (ქ-ნი დაჯენი საძინებელ ოთახში გადის, კარს მოიჯახუნებს, თითქოსდა კარსაც უნდა ასწავლოს ჭკუა და იმანაც ისე უნდა მოიხადოს მოვალეობა, როგორც ჯერ არს.)

ჯუდიტი (ჭკუას არიგებს ესის და თანაც ღვინოსა და ნამცხვრებს გადაადგილებს სუფრაზე). ნუ გეწვიება ბიცოლაშენის სიმკაცრე. ის კარგი ქალია და მუნთვისაც კარგი უნდა.

მსი (ხაბრალის ძლივს ესმის, რასაც ეუბნებიან). დიახ.

ჯუდიტი (აღშფოთებულია, რადგან მიხი აზრათ ესი ვერ ხვდება თავაზიან მოპყრობას და იმას, რასაც კეთილი გულით ეუბნებიან.) შენ, მგონი, არ გაიბუტები, ესი?

მსი. არა.

ჯუდიტი. კარგი გოგო ხარ! (ორ სკამს აიღებს და ზურგით ფანჯრისკენ დადგამს, ნასიამოვნებია, რადგანაც ფიქრობს, ქ-ნ დაჯენს დიასახლისობაში ვაჯობეო.) მამაშენის ნათესავთაგან თუ იცნობ ვინმეს?

მსი. არა. არც არავინ მოდიოდა მასთან. დიდად ღვთისმოსავი არიან და ამიტომ. ხშირად უხსენებია მამას დიკ დაჯენი, მაგრამ მე ის არასდროს მინახავს.

ჯუდიტი (ცხადლივ შეკრთება). დიკ დაჯენიო! შენ ხომ გინდა ღირსეული და კარგი გოგო იყო და დამკვიდრდე ამ სახლში?

მსი (უგულისყუროდ), დიახ.

ჯუდიტი. ჰოდა, რიჩარდ დაჯენი არ ახსენო, არც იფიქრო მასზე, ის ცუდი კაცია.

მსი. რად არის ცუდი?

ჯუდიტი. ამას ნუ მეკითხები, ესი. შენ ჯერ კიდევ ბავშვი ხარ და არ იცი, რა არის ცუდი კაცი. კონტრაბანდისტია, ბოშებთან ცხოვრობს, დედა არ უყვარს და არც არავინ თავისიანი, ჩხუბისთავია, კვირადღეობით კარტს თამაშობს, იმის მაგიერად, რომ ეკლესიაში ილოცოს. ახლოსაც არ გაიკარო, თორემ, იცოდე, თავს შეირცხვენ და ყველა ქალსაც შეგვარცხვენ.

მსი. დიახ.

ჯუდიტი (კვლავ აღშფოთდება). სულ დიახ და არა, ვერც ხვდები, რას ვუბნებიან.

მსი. დიახ. მე მგონია...

ჯუდიტი (მკაცრად), რაო, რა გგონია?

მსი (ხადაცაა აჩირდება), აკი... ჩემი მამაც კონტრაბანდისტი იყო და.... (აკაკუნებენ.)

ჯუდიში. აი თავს იყრიან უკვე ბიცოლამ რაც ვითხრა, ნუ დაგავიწყდება, ესი, და კარგი გოგო იყავი. (კრისტი შემოდის, შემოაქვს ჩიტების ფიტულე-ბი შემინული ყუთით, რომელსაც მაგიდაზე დგამს.) დილა მშვიდობისა, ბანი და-ჯენ. თუ შეიძლება კარი გააღეთ, ვილაც მოვიდა.

კრისტი. დილა მშვიდობისა. (სადარბაზო კარს გააღებს). უკვე კარგა გათენებულია და დათბა კიდეც. პირველი შემოდის ანდერსონი, მოსასხამი სახლში დაუტოვებია. მას მოყვება ვეჭილი პოუკინსი, შუა ასაკს მიტანებული მხნე იურის კაცი, ცხენოსნის ყავისფერ გეტრებსა და ყვითელ მარვალში, მემამულეს რომ უფრო ჰგავს, ვიდრე ვეჭილს. ის და ანდერსონი წინ მოუძღვებიან დანარჩენებს ნასწავლი ხალხის პირობაზე. მერე ოჯახის წევრები გამოჩნდებიან, ყველაზე წინ უფროსი ბიძია უილიამ დაჯენია, გოლიათი, ღიპი-ანი კაცი მსხვილი ცხვირით. როგორც ჩანს, სუფრაზე არ გამოირჩევა მოკრძალებით, მისი ტანისამოსი არ იყო ის ტანისამოსი და მისი შემინებული ცოლი არ იყო ის ცოლი, ვინც გაფიქრებიანებდათ, ცხოვრებაში ხელმოცარულნი არ უნდა იყვნენო. ტიტუს დაჯენს, უმცროს ბიძიას, ტანგახიკულს, მწვევარ ძაღლს დამსგავსებულს, და მის მეუღლეს წარმოსადგევ, ვეება ქალს, მდიდარი რომაა და კიდევაც ამით თავი შოაქვს, კარგად ეტყობოდათ, არ აწუხებდათ ის, რასაც ყოველ-ღდიურად შეუჭირვებია უილიამი.

პოუკინსი მყისვე მიუახლოვდება მაგიდას და დივანთან ახლოს დადგმულ სკამზე დაჯდება, რადგანაც იქვეა კრისტის მიერ მოტანილი სამელნე, ქუდს იატაკზე დადებს და ანდერსონს ამოიღებს. ბიძია უილიამი ბუხართან ზურგიით დგობა და ცეცხლს უფიცებს მოსასხამის კალთებს, ქ-ნი უილიამი მარტოდ რჩება კართან. ბიძია ტიტუსი, ვისაც ქალების მუსუსის სახელი აქვს გავარდნილი შინაურებში, უყურადღებოდ მიტოვებულ ქალს მიაშურებს, ხელს გაუწვდის, დივანთან მიიყვანს და თავის რძალსა და თავის მეუღლეს შორის მოხერხებულად დაჯდება. ანდერსონი ქუდს დაკიდებს და ჯუდიშის შორიახლოს დადგება რაღაცის სათქმელად.

ჯუდიში. ახლავე გამოვა ქალბატონი დაჯენი. უთხარი დაიცადონ. (სამი-ნებელი ოთახის კარზე დააკაკუნებს, პასუხს დაელოდება, მერე შეაღებს და შევა.)

ანდერსონი (მაგიდას მიუჯდება პოუკინსის პირდაპირ). ჩვენი საბრალო მგლოვიარე და ახლავე გამოვა. ყველანი მოვიდნენ?

კრისტი (სადარბაზოს კართან დგას, ხწორედ ეს წუთია რომ დაკეტა). ყვე-ლანი ვართ დიკის გარდა.

კრისტი მშვიდად წარმოთქვამს ამ ბიწიერი კაცის სახელს და ამით შეურაცხ-ყოფს ოჯახის ღირსებას. ბიძია უილიამი ნელა მოჰყვა თავის ქნევას. ქ-ნ ტი-ტუსს ოხვრა აღმოხდება, თავს ვეღარც მისი მეუღლე შეიკავებს.

ბიძია ტიტუსი. იმედი მაქვს, დაგვლებს პატივს და არ მობრძანდება. ღიახ, იმედი მაქვს.

კმაყოფილების ჩურჩულით შეხვდებიან დაჯენები ამ განცხადებას გარდა კრის-ტისა, ფანჯარასთან რომ მივა ხათვალთვალოდ. პოუკინსს იღუმალი ღიმილი არ სცილდება სახიდან, თითქოსდა რაღაც ისეთი იცის, რის გაგებაზეც ყველა იმ-წუთსვე შეიცვლის აზრს. ანდერსონი შეწუხებულია, რადგან არ უყვარს საზეი-

მო შეკრებები, განსაკუთრებით გლოვის ხანს. საძინებელი ოთახის კარი გაიღება და ჯუდითი გამოჩნდება.

ჯუდიტი (ნაზად, თუმცა კი შთამბეჭდავად). მეგობრებო, ქალბატონი და ჯენი! (ბუხრის ახლოს სკამს აიღებს და ქ-ნ და ჯენს დაუღვამს, ის საძინებელი ოთახიდან გამოდის. შაუები აცვია, სუფთა ცხვირსახოცი აუფარები თვალებზე. ყველანი ფეხზე წამოდგებიან ესის გარდა, ქ-ნი ტიტუსი და ქ-ნი უილიამი ახუთივე სუფთა ცხვირსახოცებს ამოიღებენ და ჩუმად აქვითინდებიან. გულის ამაყუნებელი წამია.)

ბიპია უილიამი. იქნებ შვება იგრძნო, დაო, ვილცილო?

ბიპია ტიტუსი. თუ ფსალმუნს ვიმღერო?

ანდერსონი. (მცირეოდენი დაყოვნების შემდეგ). მე უკვე მოვინახულე ჩვენი დაი ამ დილით. მეგობრებო, გულში უთქვათ, ღმერთის წყალობა სუ მოგვეშალოს.

ყველანი (გარდა ესისა). ამინ.

ყველანი დასხდებიან ჯუდითის გარდა, ის ქ-ნ დაჯენის უკან დადგება.

ჯუდიტი (ესის), შენ თუ თქვი — ამინ?

ესი (შეშინებული). არა.

ჯუდიტი. ჰოდა, თქვი, შენ ხომ კარგა ვოგო ხარ.

ესი. ამინ.

ბიპია უილიამი (დაფვაკებით). არაფერია, არაფერია. ჩვენ ვიცით, ვინა ხარ და ჩვენი სურვილია შენი სიკეთე, ოღონდ კარგი ვოგო უნდა იყო და უნდა დაიმსახურო. ყველანი ერთნი ვართ ზეცის წინაშე.

ეს რესპუბლიკური შეგონება არ სიამოვნებთ ქალებს, რომელთა აზრით სასუფეველი უფლისა სწორედ ის ადვილია, სადაც ამქვეყნად ასე რიგად საკამათო მათი უპირატესობა აღიარებულიც იქნება და დაჯილდოებულიც.

კრისტინი (ფანჯარასთან). დიკი მოდის.

ანდერსონი და პოუკინსი მოიხედავენ. ესისაც, ვინც თითქოსდა ბურანშია, გამოციცხლება დაეჭობა და თავს აწევს. კრისტინი ჩაიხითხითებს და კარს მოლოდინით მიაცქერდება. დანარჩენები გაირინდებიან და შიშით გრძნობენ, ბიწიერება როგორ უახლოვდება სიკეთეს. კარი გაიღება და ზღურბლზე გადმოაბიჯებს მოურჯულელებელი ცოდვილი, წამით მზის სათელი შემოჰყვება, თუმცა სულაც ღირსი არაა. მართლაც მშვენიერი ემაწვილია, მაგრამ, ჩანს, თავხედი უნდა იყოს, იქედნური და ყოყოჩი. გამომწვევადაც აცვია ფერად-ფერადი ტანსაცმელი. მხოლოდ შუბლი და პირის მონახაზი მოწმობს მის გასაოცარ ნებისყოფას და თვალებიც ფანატისკოსისა აქვს.

რიჩარდი (ზღურბლზევე მოიხდის ქედს). ქალბატონებო და ბატონებო, თქვენი მსახური და მონა-მორჩილი! (აშკარა თავხედობით ქედს გაიქნევს და კრისტინს მიახლის ისე მოულოდნელად, რომ ის მეკარესავით ნახტომს გააკეთებს მის დასაჭერად. რიჩარდი შუაგულ ოთახში დადგება და ღვარძლით მოაულებს თვალს მთელ საზოგადოებას.) რა ბედნიერი სახე გაქვთ ყველას! როგორ ვიხარიათ ჩემი ნახვა! (ქ-ნი დაჯენის სკამისკენ მიტრიალდება, საშინელი ზიზღით აუწევა ზედა ტუჩი, თითქოსდა ძაღლმა დაიდრინაო, ისე გამოაგლეკებს კბილებს, როცა ქალის სიძულვილით სავსე მზერას წააწყდება). რაო, დედაჩემო, ოღონდ კი ღირსეულად გეჭიროთ თავი, ხომ? მართალია, მართალი. (ჯუდიტი, აშკარად ყველას დახანახავად, მოცილდება იმ ადგილს, თავისდა უნებურად კაბის კალთებს აიწევს და სამზრეულოს შორეულ კიდეკ მიაშურებს, როგორც სხეულს

გაეროდებიან ხოლმე. ბიძია ტიტუსს მოეწონება მისი საქციელი და საჩქაროდ სკამს მიუტანს.) ოჰო! ბიძია უილიამ! პირველად გხედავთ, რაც სმას თავი დაანებეთ. (საწყალი ბიძია უილიამი წამოწითლდება და უნდა იუაროს, მაგრამ რიჩარდი გულიანად ხელს დაჰკრავს მხარზე და დასძენს.) ხომ დაანებეთ? (ჩაიციანებს). დაანებეთ და ძალიანაც კარგი. (ბიძია უილიამს ზურგს შეაქცევს და დაუჩინებს გასწევს.) ჩვენი პატიოსანი ქორვაჭარი კი სადღაა? ბიძია ტიტუსს, სქესს მობრძანდით! (ბიძია ტიტუსს ამ დროს უნდა ჯუღითი სკამზე დახვას.) რაღა თქმა უნდა, ქალების პატივი მისი ვალია!

ბიძია ტიტუსი (გაბრაზებული). გრცხვენოდეთ, სერ...

რიჩარდი (გააწყვეტინებს და ხელს ძალით ჩამოართმევს). მრცხვენია, მრცხვენია, მაგრამ მე ვამაყობ ჩემი ბიძით და ყველა ჩემი ნათესავით. (კვლავ მათვალისწინებს იქ მყოფთ.) ვინც ამით ნახავს, ვის არ ესიაძოვნება, ვინ არ იამაყებს? (ხარწამხდარი ბიძია ტიტუსი ისევ დივანს დაუბრუნდება, რიჩარდი მაგიდისკენ მიტრიალდება.) ოჰ, ბატონო ანდერსონ, სულ სიკეთეს თესავთ, სულ მწვემსავთ თქვენს სამწყსოს. ცდუნება აშორთა ღმერთმა თქვენი შეწვევით, ცდუნება აშორთა ღმერთმა. აქეთ მობრძანდით. (ხმაურით დაჯდება მაგიდაზე, გრაფის ხელს დაავლებს.) ჭიქა მომიჭახუნეთ, მღვდელი, ძველი დრო გავიხსენით.

ანდერსონი. თქვენ ხომ იცით, ბატონო დაჯენ, სადილაძდე არა ვსკამ.

რიჩარდი. ძოვა დრო და მოისურვებთ, მღვდელი, ბიძია უილიამი საუბრემდეც კი სვამს. დამიჯერეთ, უფრო საამური მოსახმეხი იქნება თქვენი ქადაგება. (ღვინოს დაყნოსავს და სახე დაემანჭება.) თღონდ დედაჩემის ღვინით ქეიფის დაწყებას არ გისურვებთ, ექვსი წლისამ ვემო გავუხინჯე და მერე უკრა და ვერ მიუეჩიე ბევრ სმას. (გრაფის ღვამს და საუბრის თემასაც შეიცვლის.) ჯვარს დაგასწერიათ თურმე, მღვდელი, ამბობენ, თქვენი მეუღლე მეტად ღამაზაო, მეტიშეტადაც, ვინემ ჭემშარიტ ქრისტიან ქალს შეუფერებაო.

ანდერსონი. (აუძღურველად ანიშნებს ჯუღითზე). სერ, ჩემი ცოლი აქ რის. (ჯუღითი წამოდგება შეუვალი სათხოების იერით.)

რიჩარდი (სწრაფად ჩამოხტება მაგიდიდან, ზრდილობის უნებური კარნახით.) თქვენი მონა-მორჩილი, ქალბატონო, ნუ მიწვევთ. (ჯიქურ დააცქერდება). მაქებარნი თურმე არ სცდებიან, თუმცა კი ვწუხვარ, სათხოებით სავსე რომ ჩანხართ. (ჯუღითი შეკრთება და იქ მყოფთა თანადგომისა და აღშფოთების ჩურჩულში ისევ თავის ადგილას დაჯდება. ანდერსონს ჭკუა ჰყოფნის და იცის, აღშფოთების გამოხატვა რომ უფრო გაათამამებს და აღავზნებს ხოლმე თავზედ კაცს, ვისაც აქ მყოფთა გაღიზიანება გადაუწყვეტია.) მერეღა რა მოხდა, მღვდელი, კიდევ უფრო მეტ პატივს გცემთ, ვიდრე მანამდე. ჰო, მართლა, ყური მოუყარო, რომ აწ განსვენებული ბიძია პიტერი, უცოლო კაცი, თურმე მამა ყოფილა.

ბიძია ტიტუსი. მას მხოლოდ ერთი უკანონო ბავშვი ჰყავდა, სერ.

რიჩარდი. მხოლოდ ერთი! გგონიათ, ეს არაფერია? თქვენ მაგივრად მე მრცხვენია, ბიძია ტიტუს.

ანდერსონი. ბატონო დაჯენ, აქ მგლოვიარე დედათქვენია.

რიჩარდი. მისი მწუხარება სულს და გულს მითუთქავს, მღვდელი, მაგრამ, ერთი მითხარით, ის უკანონო ბავშვი სადღაა?

ანდერსონი (ესიზე მიუთითებს). ის აქ არის, სერ, და თქვენ ყურს გივლებთ.

რიჩარდი. (მოულოდნელობისაგან ნირი შეეცვლება, დაღინჯდება). უშმაკმა დალახვროს, რად არ მითხარით? ბავშვები ისედაც იტანჯებოდნენ ამ სახლში და... (შეწუხებული ეხისთან მიიჭრება.) არ გეწყინოს, ჩემო პატარა დაო, თუ აქ იყავი, არ ვიცოდი. (გოგო მაღლიერების გრძნობით შეხედავს, მისი ნამტირალევი სახე გულს ჩახწყვეტს ემაწვილკაცს და გამძვინვარდება.) ვინ აწყენინა? ღმერთო...

მ-ნი დაჯენი (წამოდგება, მისკენ გაიწევს). ენას კბილი დააჭირე. ქმარა, გასწი ჩემი სახლიდან, მკრეხელო.

რიჩარდი. მერედა ვინ ვითხრათ, რომ ეს თქვენი სახლია, ჯერ ხომ ანდერძი არ წაგვიკითხავს? (წამით ერთმანეთს დიდი სიძულელით შეხედავენ. მერე ქ-ნი დაჯენი მორჩილად ისევ თავის სკამზე ჯდება. რიჩარდი მტკიცედ ჩაუვლის გვერდით ანდერსონს, ფანჯარასთან მივა და ხელით იქ მდგარ სკამის საზურგეს დაეყრდნობა.) ქალბატონებო და ბატონებო, მე ვარ უფროსი ვაჟი აწ გარდაცვლილი მამისა და, თუმც უღირსი, მაგრამ მაინც ამ ოჯახის თავი. მოგესალმებით, თქვენი ნებართვით, ვექილო პოუკინს. თქვენი ნებართვით, ბატონის ანდერსონს, მაგრამ ოჯახის უფროსს ეკუთვნის ამ სუფრის წინამძღოლობა. (სკამს მაგიდასთან დადგამს მღვდელსა და ვექილს შორის, დაჯდება და იქ მყოფი ოჯახის უფროსივით მიმართავს.) სამწუხარო ამბის გამო შევერიღვართ, მამა გარდაიცვალა, ბიძია ჩამოახრჩვეს და ახლა ალბათ პირდაპირ საკირეშია. (მჭმუნვარედ თავს გააქნევს. თავზარდაცემული ნათესავები გაშეშდებიან.) ასეც უნდა, ცხვირ-პირი ასე უნდა ჩამოვტიროდეთ. (ესის შეხედავს და უეცრად ხმა შეეცვლება, უკვე ღინჯად წარმოთქვამს). განგებას ვთხოვ, იმედი ნუ მოუშალოს ამ ბავშვს. (ცოცხლად.) ახლა კი ვექილო პოუკინს, საქმეს, საქმეს მივხედოთ! სად არის ანდერძი?

ტიტუსი. ნუ დაანებებთ, ბატონო პოუკინს, რომ ვიბრძანოთ და დაგაჩქაროთ.

პოუკინსი (ძალიან მშვიდად და დაყვავებით), ბატონ დაჯენს არ უნდა ჩვენი განაწყენება. ახლავუ, ბატონო დაჯენ, დიდხანს არ დაგაყოვნებთ, საოვალეს გავიკეთებ და... (ძებნას დაწყებს ჯიბეებში. შეშფოთებული დაჯენები ერთმანეთს გადახედავენ.)

რიჩარდი. ოჰო! თქვენი ზრდილობა ამათ შეუმჩნეველი არ დარჩენიათ, ბატონო პოუკინს, გული ცუდს უგრძნობთ. ერთი ჭიქა ღვინო გადაკარით, სანამ დაიწყებდეთ, ყელი ჩაიწმინდეთ. (ღვინოს დაუსხამს და მიაწვდის, მერე თავისთვისაც დაისხამს.)

პოუკინსი. გმადლობთ, ბატონო დაჯენ, თქვენი სადღეგრძელო იყოს, სერ!

რიჩარდი. თქვენიც, სერ! (ჭიქას ტუჩებთან მიიტანს; უცებ უნდობლად დახედავს ღვინოს და ხაზგასმით წარმოთქვამს.) თუ არ შეწუხდებით, ვინმემ ერთი ჭიქა წყალი მომიტანოს.

ესი ყურადღებით ისმენს მის ყოველ სიტყვას და ჩუმად წამოდგება, ქ-ნ დაჯენის უკან გახლტება საძინებელ ოთახში, მაშინვე დოქით ხელში დაბრუნდება და საჩქაროდ გარეთ გადის.

პოუკინსი. ვერ არის გამართულად შედგენილი ეს ანდერძი, ისე, როგორც საჭიროა.

რიჩარდი. ჰო, მამაჩემი მწყრალად იყო კანონიან.

პოუკინსი. დიახ ბატონო დაჯენ, დიახ. (წასაკითხავად მოემზადება.) ქადა ხარ... სერ?

რიჩარდი. მზად ვარ, მზად. უნდა მოვისმინოთ, რაც ღვთის ნებაა, და მა-
ლღობა შევწიროთ მას. დაიწყეთ.

პოუპინსი (კითხულობს). „ჩემია ეს უკანასკნელი ანდერძი და ჩემი, ტი-
მოთი დაჯენის ნება-სურვილი. ასე ვაცხადებ სასიკვდილო სარეკლამო-
ლო ნევისტაუნს, სპრინგფილდიდან უებსტერბრიჯისკენ მიმავალ გზაზე, მის
ოცდაათს სექტემბერს, ათას შვიდას სამოცდაჩვიდმეტ წელს. წინამდებარე ქა-
ლადლით მე ვაუქმებ ჩემს ყველა ადრინდელ ანდერძს და ვაცხადებ, სრულ გონე-
ბაზე მყოფმა ვიცი, რასაც ვაკეთებ, ეს არის ჩემი ნება, გამოხატულება ჩემი
არმონებებისა და სურვილების“.

რიჩარდი (ღეღას გაღახვდავს). ჰმ!

პოუპინსი (თავს გააქნევს). რა გამოთქმებია, სერ, რა სიტყვებია. „უმ-
ცროსს ჩემს ვაჟს, კრისტეფორ დაჯენს მიეცეს ასი გირვანქა, რომლიდანაც
ორმოცდაათი — ხარა უილკინსზე დაქორწინების დღეს, თუკი ეს იქნება ქალის
სურვილიც; და ყოველი ბავშვის დაბადებისას ხუთ-ხუთი გირვანქა“.

რიჩარდი. რომ არ გაჰყვეს?

პრისტინი. ორმოცდაათი გირვანქა შექნება და გამოყვება.

რიჩარდი. კარგია, ჩემო ძმას! განაგრძეთ.

პოუპინსი. „ვამღვებ და ვუნიშნავ ჩემს მეუღლეს ანა დაჯენს, დაბადე-
ბულს ანა პრიმროუზად“ — ხედავთ, როგორ ესმოდა კანონი ამ კაცს, ბატონო
დაჯენ, თქვენი დედა არ იყო დაბადებული ანად, ნათლობის დროს დაარქვეს
ასე — „წლიურ სარჩოდ ორმოცდაათორმეტ გირვანქას. (ყველა ქ-ნ დაჯენს შე-
ხედავს, ძლივს რომ იხარჩუნებს სიმშვიდეს.) ეს ფული მიეცემა მას საკუთარი
თანხის პროცენტების ხარჯზე...“ აი როგორ წერს, ბატონო დაჯენ, საკუთარი
თანხისო!

ქ-ნი დაჯენი. ღმერთმა იცის, სწორედაც ამბობს, ყოველი პენი ამ ფუ-
ლიდან ჩემია. ორმოცდაათორმეტი გირვანქა წელიწადში!

პოუპინსი. „და ჩემს შვილებს, მათ კეთილ და მოწყალე გულს მივანდობ
მასზე მზრუნველობას. თუმცა ყოველთვის ვცდილობდი ჩემდგარიყავი ამ ქალსა
და მათ შუა, რამდენადაც შეძემდლო“.

ქ-ნი დაჯენი. და ეს არის ჩემი ჯილდო ყველაფრისათვის! (თავს
ძლივს იკავებს.) თქვენ იცით, რას ვფიქრობ ამაზე, ბატონო ანდერსონ, იცით,
რას ღაფარქმევდი ამას.

ანდერსონი. რას იზამთ, ქალბატონო დაჯენ, მოთმინება გვმართებს
ჩვენი წილხვედრისა. (პოუპინსს.) განაგრძეთ, სერ.

პოუპინსი. „ვუტოვებ და ვუანდერძებ ჩემს სახლსა და კარმიდამოს,
მოელ უძრავ-მოძრავ ქონებას უებსტერბრიჯში ჩემს უფროს ვაჟსა და შემკვიდ-
რეს რიჩარდ დაჯენს...“

რიჩარდი. თქო! მსუქანი ხბოა, მღვდელი! მსუქანი ხბო!

პოუპინსი „... ქვემოთ ჩამოთვლილი პირობებით...“

რიჩარდი. ეშმაკმა დაღახვროს, რა პირობებია?

პოუპინსი. „სახელდობრ: პირველი — შიმშილით არ მოკლას ჩემი ძმის, პი-
ტერის უკანონო ქალიშვილი და არ მისცეს უფლება ცუდ გზას დაადგეს.“

რიჩარდი. (ფიცხად დაჰკრავს მაგიდაზე მუშტს). თანახმა ვარ! (ქ-ნი და-
ჯენი მიტრიალდება, რათა ბრაზით შეხედოს ესის, მაგრამ ვერ დაინახავს და,
რა მიხვდება, უნებართვოდ გასულაო, ტუჩებს მოკუძაღვს.)

პოუკინსი. „მეორე – კარგად მოუაროს ჩემს ძველ მეგობარს, ჩემს ბებერ ცხენს ჯამს“. (იხეე თავს გაიქნევს.) აი, როგორ წერს! ჯეიმსო, ასე უნდა დაეწერა სერ.

რიჩარდი. სამოთხის ბაღახი არ მოაკლდება მას, განაგრძეთ.

პოუკინსი. „მსახურად დაიტოვებს ჩემს ყრუ მოჯამავირ პროჯერ ფესტონს“.

რიჩარდი. პროჯერ ფესტონი კარგად გამოთვრება ყოველ შაბათ დღეს.

პოუკინსი. „მესამე – საქორწინო საჩუქარს შიართმევს კრისტის იმ ნივთებიდან, რომლებიც სადარბაზოშია“.

რიჩარდი (ხელს წაავლებს ჩიტების ფიტულების ყუთს). შენი იყოს, კრისტი.

კრისტი (გულდაწყვეტილი) ხვობს ჩიხური ფაიფურის ფარშეკანგები საქუქო.

რიჩარდი. შენი იყოს ესეც და ისიც. (კრისტი დიდად ნახიაბოვნები რჩება.) განაგრძეთ.

პოუკინსი. „მეოთხე და უკანასკნელი – სცადოს მშვიდობით ცხოვრება დედასთან, თუკი ეს ქალის სურვილიც იქნება“.

რიჩარდი (უჭვით), კმ! სულ ეს არის, ბატონო პოუკინს?

პოუკინსი (საზეიმო კილოთი). „დასასრულ უფალს ვაბარებ ჩემს სულს, ვევედრები მომიტევოს ცოდვები და შეცდომები და მაქვს იმედი, ისე ატარებს ჩემს ვაჟიშვილს, რომ არავინ მისაყვედუროს, რად უბოძაო იმას ყელაზე უფრო მეტი თავის უკანასკნელ ჯამს იმქვეყნად მიმაჯალმა“.

ანდერსონი. ამინ.

ბიძები და ბიცოლები. ამინ.

რიჩარდი. ჩემს დედიკოს არ უთქვამს, ამინო.

მ-ნი დაჯენი (წამოდგება, უბრძოლველად დათმობას არ აპირებს). ბატონო პოუკინს, კანონიერია ეს ანდერძი? თუ გახსოვთ, მე მაქვს ნამდვილი, კანონიერი ანდერძი, თავად თქვენი შედგენილი, რომლის მიხედვითაც ყველაფერი მე უნდა დამრჩეს.

პოუკინსი. ძალიან ცუდად არის დაწერილი და სიტყვებიც არასწორად ნახმარი, ქალბატონო დაჯენ, მაგრამ (თავაზიანად მიუბრუნდება რიჩარდს) ჩემი აზრით, სამართლიანად გაუნაწილებია თავისი ქონება.

ანდერსონი (ქ-ნ დაჯენს დაასწრებს). ამას არ გეკითხებიან, ბატონო პოუკინს, ხომ კანონიერია ეს ანდერძი?

პოუკინსი. სასამართლოსთვის ჭეშმარიტი ეს არის და არა ის.

ანდერსონი. მაგრამ ის ხომ წესისამებრ არის შედგენილი.

პოუკინსი. სასამართლო პირველობას მამაკაცს ანიჭებს, სერ, და არა ქალს, თანაც ეს მამაკაცი უფროსი ვაჟია. ხომ გეუბნებოდით, ქალბატონო დაჯენ, ჯერ კიდევ მაშინ, როდესაც ის პირველი ანდერძი შემადგენინეთ, რომ არ იყავით მართალი. და თუმცა თქვენს ქმარს ხელი მოაწერინეთ, არ მოისვენებდა მანამ, სანამ ახალს არ დატოვებდა. მაგრამ ჩემი რჩევა ყურად არ იღეთ, ახლა კი ვველაფრის პატრონი ბატონი რიჩარდია. (თავის ქუდს აიღებს იატაკიდან, წამოდგება, ქაღალდებს მოაგროვებს და სათვალეს მოიხსნის).

ეს წახვლის ნიშანი იქნება სხვებისთვის. ანდერსონი საკიდრიდან ქუდს ჩამოიღებს და ცეცხლთან მდგარ ბიძია უილიამს მიუახლოვდება. ტიტუსი საკიდრიდან გადმოიღებს მოხასხამსა და შლაპას და ჯუდითს მიაწვდის. ბიცოლები დივნიდან წამოდგებიან და პოუკინსთან საუბარს გამართავენ. ქ-ნი დაჯენი გაუნძრევლად დგას, ოოქოს საკუთარ სახლში უკვე უცხო სტუმარი, დათრგუნუ-

ლია კანონის უსამართლობით ქალების მიმართ, თუმცა მზად არის გაუძლოს, როგორც ერთ-ერთ საშინელ განსაცდელს, რომელიც განგებამ მოუვლინა და რომელსაც უნდა დამორჩილდეს. უნდა გვახსოვდეს, რომ იმ დროს მერი უოლსტონკრაფტი მხოლოდ თერამეტი წლის გოგოა და მისი „ქალთა უფლებების დაცვის“ გამოსვლამდე თხუთმეტი წელია დარჩენილი. ქ-ნი დაჯენი ეს ის დაინახავს და გონს მოვა. გოგოს წყლით სავსე ღოჭი მოაქვს და რიჩარდს მიაშურებს, მაგრამ ქ-ნი დაჯენი შეახერებს.

ქ-ნი დაჯენი (მუქარით). ხად იყავი? (შეშინებული ესი ცდილობს უპასუხოს, მაგრამ ვერ შეძლებს.) როგორ გაბედე უჩემნებართვოდ გარეთ გასვლა?

მსი. წყალი ითხოვა მან... (შიშით ენას ვეღარ აბრუნებს პირში.)

ჯუდიტი (არც ისე მკაცრად). ვინ გთხოვა წყალი? (ესი უხმოდ რიჩარდზე მიუთითებს.)

რიჩარდი. რაო! მე?

ჯუდიტი (სავევდურით). ოპ, ესი, ესი!

რიჩარდი. სწორია, მე მინდოდა! (ჭიქას აიღებს და ესის გაუწვდის. გოგო წყალს უსხამს, ხელები უკანკალებს.) რაო! ჩემი ხომ არ გეშინია?

მსი (საჩქაროდ). არა, მე... (ჭიქას გაუვსებს.)

რიჩარდი (მოსვამს). ოპო, შენ ბაზრის ჭიშკრამდე ასულხარ, სადაც წყაროა, ხომ? (დაღუვს.) დიდებული წყალია! გმადლობთ! (საუბედუროდ, იმ წუთსვე დაინახავს ჯუდიტის სახეს, ვისაც აშკარად ეტყობა, რომ არ მოსწონს რიჩარდის ესისადმი სიმპათია, გამოწვეული გოგოს მისდამი ესოდენი ერთგულების გამოხატველი მზერით. რიჩარდი შეამჩნევს ამას და მაშინვე დაცინვის გუნებაზე დგება. ჭიქას დადგამს, ყველას თვალწინ ესი მკლავს მოხვევს და შუაგულ სტუმრებში გაიყვანს. მაგრამ რადგან გზაზე ქ-ნი დაჯენი დახვდებათ, ამბობს.) თქვენი ნებართვით, დედაჩემო! (და უკან დაახევინებს.) რაო, რა გქვია შენ, ბესი?

მსი. ესი.

რიჩარდი. პო, პო, ესი, მართლაც. შენ ხომ კარგი გოგო ხარ, ესი?

მსი (დიდად შეწუხებული, ამ ყმაწვილკაცმა სხეულებით რომ დაუწყო ლაპარაკი.) დიახ. (დაბნეული ჯუდიტს შეხედავს.) მე მგონია, მე... იმედი მაქვს...

რიჩარდი. ესი, თუ გავიგონია როდისმე იმის შესახებ, ვისაც ეშმას ეძახიან?

ანდერსონი (აღშფოთებული.) გრცხვენოდეთ, სერ, ეგ ხომ ჯერ კიდევ ბავშვია...

რიჩარდი. თქვენი ნებართვით, მღვდლო, თქვენ როდესაც ქადაგებთ, მე ხელს არ ვიშლით, პოდა, ხურც თქვენ შემაწვევებინებთ. (ესის.) თუ იცია, მე რას შეძახიან, ესი?

მსი. დიკს.

რიჩარდი (გაუცინებს და მხარზე ხელს დაჰკრავს.) დიახ, დიკს, მაგრამ ხანდახან ეშმას მოწაფესაც შეძახიან.

მსი. თქვენ კი რატომღა ანებებთ?

რიჩარდი (ადარ ხუმრობს.) მართალია და იმიტომ. მე სხვა რწმენაზე მზრდიდნენ, მაგრამ იმთავითვე ვიცოდი, ეშმაა ჩემი ჭეშმარიტი მოძღვარი, მე-უფე და მეგობარი. ვხედავდი, სწორედ ისაა მართალი და მხოლოდ შიშის გამო მორჩილებს ეს ქვეყანა გამარჯვებულს. ცდუმალ მას ვუგზავნიდი ლოცვას და ისიც მანუგეშებდა, მაძლევდა ძალას ჩემი სული არ გაცამტკერებული-

ყო იმ სახლში, სადაც ყოველი კუთხე-კუნჭული ბავშვების ტრემლებითაა მორწყული. მას მივუძღვენი ეს ჩემი სული და კიდევაც შევფიცე, მასთან ვიქნები ამქვეყნად და იმქვეყნადაც. (სახეიმო კილოთი.) კაცური კაცი გაგზდრ ამ ფიცის შემდეგ. ჰოდა, ამიერიდან ეს სახლი მისი სახლია და ბავშვის ქეთონს აქ არავინ გაიგონებს, მისი საკურთხეველია ეს ბუხარი და საღამოობით, როდესაც სიბნელე დაისადგურებს, შიშით არავის მოეკვეთება მუხლები ახლავე (შკვეთრად მიუბრუნდება ყველას), კეთილი ხალხი, ვინ დაიხსნის ამ ბავშვს და წაიყვანს იმ სახლიდან, სადაც ეშმა ბინადრობს?

ჯუდიტი (ესის მიუახლოვდება და მხარზე ხელს დაადებს.) მე წავიყვან. თქვენი სასჯელი კი ცოცხლად დავვა.

მსი, მაგრამ მე არ მინდა! (უკუ მიდგება, რიჩარდი და ჯუდიტი ერთმანეთის პირისპირ რარჩებიან.)

რიჩარდი, სწორედაც არა სურს, დიდად ღირსეულს ქალბატონო!

ბიპია ტიტუსი, ფრთხილად იყავი, რიჩარდ დაჯენ. კანონი...

რიჩარდი (მუქარით მიუბრუნდება მას), თავად გაფრთხილდით. კიდევ ერთი საათი და არც რა კანონი იკანონებს გარდა ომის კანონისა. ვზაზე ჯარისკაცები ვნახე ექვსი მილის იქით, როდესაც აქეთ მოვდიოდი, ჯერ კიდევ შუადღემდე მაიორი სუინდონი ჯანყისთაყებისთვის საბრჩობელას აღმართავს ბაზლის მოედანზე.

ანდერსონი (მშვიდად.) მერედა ჩვენ რისი უნდა გვეშინოდეს, სერ?

რიჩარდი, კი უნდა გეშინოდეთ. სპრინჯფილდში მან ის არ ჩამოაბრჩო, ვინც უნდა ჩამოეხრჩო. ეგონა, ღირსეული კაცი იყო ბიპია პიტერი, რაკილა დაჯენებს კარგი სახელი აქვთ. მოვა აქ და სამაგალითოდ დასჯის უპატიოსნეს კაცს ამ ქალაქში, თღონდაც კი ზრალი დასდოს, ხალხს მიჯანყებოს. ჯანყისთაყები ვართ ჩვენ ყველანი და ეს იცით კიდევაც.

ყველა მამაკაცი (გარდა ანდერსონისა), არა, არა და არა!

რიჩარდი, ხართ, დიახაც ხართ. ჩემსავით ტალახში არ ათრევდით იმ წყეული მეფე გეორგის სახელს, მაგრამ ავი შესთხოვდით ღმერთს მის დამარცხებას, კათედრიდან ავი თქვენ ქალაგებდით, ენტონი ანდერსონ, საოჯახო ბიბლია თქვენ გაყიდეთ, რათა პისტოლეტები შეგეძინათ. შეიძლება ინგლისელებმა მე არც კი ჩამომაბრჩონ, რადგანაც ეშმას მოწაფის ფეხების ფართხალი, ხალხს პირიქით გაახარებს. სხვა ამბავია მღვდელი! (თავზარდაცემული ჯუდიტი ანდერსონს მოეხვევა.) ან ვექილი! (პოუკინსს ჩაეცინება, აქაოდა, მე კი ვუშველით ჩემს თავს.) ან ეს პატიოსანი ქორვაჭარი! (ბიპია ტიტუსი ამოიკვნესებს შიშის ზარით ატანილი.) ანდა ეს ჭკუაზე მოსული ლითი! (ბიპია უილიამი ამოიგმინებს და შიშით ცახცახებს.) დიახ, დიახ, მეფე გეორგმა იცის, რასაც აკეთებს.

ანდერსონი (სრულიად მშვიდად.) წამოდი, ჩემო ძვირფასო, მას მხოლოდ ჩვენი შეშინება უნდა, მეტი არაფერი. (კარისკენ წაიყვანს. დანარჩენებიც კარს მიაწყდებიან. ესი რიჩარდის გვერდით დადგება.)

რიჩარდი (ღვარძლით.) რაო, რა დაგემართათ, რამდენი დარჩებით ჩემთან, ვინ აღმართავს ამერიკის დროშას ეშმას სახლზე, თავისუფლებას თავს ვინ შეიწირავს? (ყველანი გარეთ გარბიან, მათ შორის კრისტიც.) ხა! ხა! ხა! გაუმარჯოს ეშმას! (კარისკენ მიმავალ ქ-ნ დაჯენს დაინახავს.) რაო, დედარჩემო, თქვენც მიდიხართ?

მ-ნი დაჯენი (ზაფრანისფერი ადევს, ლახვარნაკრავივით მკერდზე ხელს მიიდებს.) დამიწყევლიხარ! დედის მკვლელო! (გადის.)

რიჩარდი (დაადევნებს.) დიდებულია, ხა, ხა, ხა!

მსი (ძლივს ამოთქვამს.) მე აქ დავრჩე?

რიჩარდი (ძიუბრუნდება.) რაო? ოღონდ კი ხორცი გადაირჩინონ და სული აღარც ახსოვთ? ჰო, ჰო, შენ დარჩი. (კარისკენ მიტრიალდება და მძვინვარედ მუშტს აღმართავს. მარცხენა ჩამოშვებული ხელიც მუშტად შეეკვრება. ესი მასთან მიიღებს და ხელზე კოცნის, ცრემლები წასკდება. რიჩარდი შეკრთება და ირგვლივ მიმოიხედავს.) ცრემლები! ეშმაკ მოგნათლა უკვე! (ესი მუხლებზე დაეცემა, ქვითინებს. რიჩარდი მის ასაყვანად დაიხრება და ხელს ნახად მოკიდებს ასაყენებლად.) ჰო, კარგი, ასე იყოს, იტირე, ესი, თუკი ასე გსურს.

მოქმედება II

მღვდელ ანდერსონის სახლი უესტერბრიჯის მთავარ ქუჩაზე, ქალაქის რატუშას შორიანლოს. მეთვრამეტე საუკუნის ახალი ინგლისის მაცხოვრებელთა თვალში ეს შენობა ბევრად უფრო უკეთესი უნდა ჩანდეს, ვიდრე დაჯენების უბრალო ფერმერული სახლი, მაგრამ (ორივე ეს ნაგებობა ჩვენი თანამედროვე უძრავი ქონების გამყიდველი აგენტის მიერ ერთ ფასში იქნებოდა გაყიდული. ერთ დიდ ოთახში აქაც ისეთივე სამზარეულო ღუმელია, იქვე ქვაბი, პურის გასახუხი ფურნაკი, ხორცის შესაწვავი ჩამოსაკიდი კაუჭი და ფართო ხარიხა, რომელზეც შემოდგმულია კარდალა და დიდი თეფში ერბოწასმული შემწვარი პურის ნაჭრებით. ღუმელსა და ოთახის კუთხის შუა უბრალო ფიცრული კარია დატანებული, არც სახელური აქვს, ურდულით იკეტება. მაგიდა ჩვეულებრივია, სამზარეულო, ზედ მოყავისფრო კიდებგაქეჩილი მუშამბაა გადაფარებული, დგას ჩაის ჭურჭელი — ორი დიდი ქაშანურის ჭიქა, საშაქრე, კარგა მოდილო სარძევე, ხის ლანგარი პურითა და კარაქით ქაშანურისვე თასში. ღუმლის პირდაპირ მუხის ვეებერთელა კარადაა, ოთახის შესამკობად კი არა, არამედ რაღაცების შესანახად გაკეთებული, მის კარზე მიჭედით ლურსმანზე ჰკიდია მღვდლის საშინაო სერთუკი, როცა პატრონი სახლში არაა, ხოლო როცა სახლშია, საგარეო სერთუკი. კარადის გვერდით ცხენოსნის მადლყელიანი ჩექმებია, დროგორც ჩანს, ჩვეულებისამებრ აქაა მიხი ადგილი. მღვდლის ეს ოთახი სინამდვილეში სამზარეულო, სახადილო და სასტუმროა ერთად, ისინი ჯერ კიდევ არ არის ერთმანეთისგან გამოყოფილი. ჩვენს უზრუნველ ხანას თუ გავითვალისწინებთ, ეს სამყოფი არაფრით არ სჯობს დაჯენებისას.

თუმცა განსხვავება მაინცაა. უპირველეს ყოვლისა, ქ-ნი ანდერსონი უფრო სასიამოვნო ქალია, ვიდრე ქ-ნი დაჯენი. ამაზე კი ქ-ნი დაჯენი იტყოდა და სამართლიანადაც, ქ-ნი ანდერსონს არც ბავშვები ჰყავს მოსაველელი, არც საქონელი, ღორები და ქათმები აწუხებსო, შემოსავალი კი მყარი და მუდმივი აქვს, დამოკიდებული არ არის მოსაველსა და საბაზრო ფასებზეო, ჰყავს დიდებული ქმარი, მისი მწე და მშველელი. ერთი სიტყვით, მღვდლის სახლში ცხოვრება იმდენად იოლია, რამდენადაც ძნელია ჯერმაში. მაგრამ ფაქტის ახსნა მის უარყოფას სულაც არ ნიშნავს. და რაც უნდა ვთქვათ, ქ-ნი ანდერსონს ამიტომ თუ იმიტომ გაუადვილდაო საამური გაეხადა თავისი სახლი, ერთი კი ცხადია, კარგადაც მოახერხა ეს ყველაფერი. მმ ქალის სოციალური უპირატესობის ნათელი დადასტურებაა იატაკზე დაფენილი სახლე, კოჭებშუა შელესილი ჭერი-სკამები თუმცა არაა გადაკრული, მაგრამ ლაქწასმულივით პრიალებს. ხელოვნების მიმუშად აქ წარმოდგენილია წილაც პრესვიტერიანელი სასულიერო პი-

რის პორტრეტი და რაფაელის სურათის 'ახლი — „წმინდა პავლეს ქადაგებანი ათენს“. ბუხრის თავზე მათი საქორწილო საჩუქარი, როკოკოს სტილის საათია, რომლის აქეთ თუ იქით ჩამწკრივებულია ორ-ორი ჩარჩოიანი მინიატურა, ფაიფურის ძაღლები, რომლებსაც პირში კალათები უკაუძაო, დაბოლოს ზღვის ნიუარები. ოთახს დიდად ამშვენებს დაბალი, ფართო, ლამაზი ხარისხიანი ფანჯარა, სანახევროდ ჩამოშვებული წითელი ფერის ფარდებით, დივანი ოთახში არ არის, მაგრამ კარადის ახლოს დგას ხის ფართო სავარძელი, მოჩუქურთმებული ზურგით, რომელზეც სულ ადვილად დაეტევა ორი ადამიანი, ერთი სიტყვით, ოთახების ასეთმა ინტერიერმა სრულყოფას მიაღწია მეცხრამეტე საუკუნეში ბატონ ფილიპ უებისა და მისი მიმდევრების თაოსნობით, თუმცა კი ამ ორმოცდაათი წლის წინ არც ერთი დირსეული ძღველი არ იკადრებდა აქ ცხოვრებას.

საღამო ხანია. ოთახი ჩამობნელებულია, თუმცა კი ბუხარში ნაკვერჩხლის ბეუტვა სიმყუდროვეს ანიჭებს აქაურობას. ქუჩიდან ფანჯრის ფარდაში აღწევს ფარნების ციმციმი, ჩანს, დათბა კიდეც, უქარო ამინდია და გაუთავებლივ, წყნარად წვიმს. ქალაქის საათმა მეოთხედი დაჰკრა. შემოდის ჯუდიოთი, თიხის შანდლებით ორი ხანთელი შემოაქვს და მაკიდაზე დგამს. დიღანდელი თავდაჯერებულობისა აღარაფერი ეტყობა, შფოთისა და შიშს აუტანია. ფანჯარასთან მიყა და ქუჩაში გაიხედავს. იმწუთსვე დაინახავს, რომ შინისკენ მისი ქმარი მოიჩქარის, წვიმაში მოიკვლევს გზას, ქალი შვეებით ამოიკვნესებს, კარისკენ მიტრიალდება. შემოდის მთლად დახველებულ მოსასხამში გახეული ანდერსონი.

ჯუდიოთი (მასთან მიიბრუნს.) თჰ, მოხვედი, როგორც იქნა! როგორც იქნა მოხვედი! (სურს მოეხვიოს.)

ანდერსონი (მოიცოლებს.) აფრთხილად, ჩემო სულისდგმავ, მთლად სველი ვარ, ერთი ამ მოსასხამს მოვიხსნი. (სკამს ბუხართან მიდგამს და მოსასხამს გადაადებს გასაშრობად, ქუდს დააქნევს და წვიმის წვეთებს მოაცილებს, საბუხარე ხარისხაზე დადებს, მხოლოდ ამის მერე გაშლის ხელებს.) ახლა კი მოდი! (ქალი მაშინვე გულში ჩაეკვრება.) ხომ არ დამიგვიანია? ქალაქის საათმა მეოთხედი დაჰკრა, როდესაც სახლთან მოვედი. თუმცა ქალაქის საათი მუდამ წინ მიდის.

ჯუდიოთი. ამ საღამოს, ეტყობა, ჩამორჩა, რა კარგია, რომ მოხვედი.

ანდერსონი (კიდეც ჩაიკრავს გულში.) შეგეწმინდა ხომ, ჩემო სულისდგმავ?

ჯუდიოთი. ცოტათი.

ანდერსონი. ხომ არ ვიტირია?

ჯუდიოთი. სულ ცოტა. მაგრამ არაფერია, მორჩა. (ბუკის ხმა მოიხმის შორიდან. ქალი შიშით შეკრთება და სავარძლისკენ დაიხვეს.) ეს რა არის?

ანდერსონი (ქალს მიჰყვება, ნაზად ჩასვამს სავარძელში და გვერდით მიუჯდება). მეფე გეორგია, მეტი ვინ უნდა იყოს, ჩემო სულისდგმავ. ეაზარმებში უხმობენ ჯარისკაცებს ან გადათვლაზე, ან ჩაის დასალევად, ან უნდა ჩაიცივან, ან ცხენები შეკაზმონ და, ვინ იცის, კიდეც რა. ჯარისკაცებმა ასე იციან, არც ზარს აუუგუნებენ, და არც ფანჯარაში შემოგძახებენ, როცა რამე სჭირდებათ, მებუკეს გამოგზავნიან და ბუკს დააყვირებენ მთელი ქალაქის გასაგონად.

ჯუდიოთი. როგორ გგონია, საშიში არაფერია?

ანდერსონი. სულ არაფერი.

ჯულითი. ჩემი დაწყნარება გინდა, შენვე არა გჯერა, რასაც ამბობ.

ანდერსონი. ჩემო სულისდგამავ, საფრთხე მუდამაა ამქვეყნად/მათთვის, ვისაც მისი ეშინია. ხომ შეიძლება ჩვენი სახლი ღამით ცეცხლმა გზაბუკოს, მაგრამ სანამ ეს მოხდებოდეს, ხომ გვძინავს კარგად.

ჯულითი. ჰო, ვიცი, შენ ყოველთვის ასე ამბობ და მარტო ყფიყფიყობ. ჰო, რა თქმა უნდა, მაგრამ... ალბათ მხდალი ვარ და ეს არის მჯობინებელი გული მისკდება ხოლმე, როდესაც ჯარისკაცები მახსენდება.

ანდერსონი. ნუ გეშინია, სულისდგამავ, სიმხდალე ადვილი დასაძლე-
ვია, ოღონდაც მოხდომო.

ჯულითი. მეც ასე ვფიქრობ. (კვლავ მოეხვევა.) შენ კი რა გულადი ხარ, ჩემო ძვირფასო! (გრემლები მოერევა.) კარგი, მეც გულადი ვიქნები, შენ არ უნდა შეგრცხვეს შენი ცოლის.

ანდერსონი. დიდებულთა. ძალიან მიხარია, ამას რომ ამბობ. მაშ! მაშ!
(წამოდგება და ბუხართან მიდის ფეხსაცმლის გასაშრობად.) რიჩარდ დაჯენი-
ხას გამოეცარე, მაგრამ სახლში არ იყო.

ჯულითი (გაოცებული ადგება.) იმ კაცთან გაიარე!

ანდერსონი (დაეკანკაბო.) ჰო, არაფერი არ მომხდარა, სახლში არ იყო.

ჯულითი (კინალამ არ ატირდება, თითქოსდა იმ კაცთან მისვლა მისი პი-
რადი შეურაცხყოფაა.) იქ რა გინდოდა?

ანდერსონი (შეშფოთებული.) ხმები დადის, მაიორი სუინდონი აქაც იმასვე მოიმოქმედებს, რაც სპირნგფილდში მოიმოქმედა — სამაგალითოდ დას-
ჯისო ყველაზე გამოუსწორებელ ბუნტისათვის, როგორც ჩვენ ყველას გვეძახის. იქ პიტერ დაჯენი ჩაუვარდა ხელში, აქ კი, ასე ამბობენ, რიჩარდი გახდება მისი წერათ.

ჯულითი. მაგრამ რიჩარდმა ხომ თქვა...

ანდერსონი (ნაზად შეაწყვეტიანებს.) ოჰო! რიჩარდმა თქვა! იმიტომ თქვა, რომ შენი შეშინება უნდოდა და ჩემიც, ძვირფასო. მან ისა თქვა — ღმერ-
თმა მოუტყუოს! — რის დაჯერება მეც კი გამეხარდებოდა, საშინელია სიკვდილ-
ზე ფიქრი ასეთი კაცისთვის. ჰოდა, გავაფრთხილე, ბარათი დავუტოვე.

ჯულითი (გაბრაზებული.) ბარათი!

ანდერსონი. რაღაც სათქმელი მაქვს შენთვის და შენი ნახვა მინდა, მა-
ლზე დამავალზე, თუ შემოივლი-მეთქი.

ჯულითი (თავზარდაცემული.) შენ ვუბნები ასეთ კაცს, შემოიარეო!

ანდერსონი. დიას.

ჯულითი (სკამზე დაჯდება და ხელებს იმტვრევს.) ნეტამც არ მოვიდეს!
ომ! ღმერთო, ნეტამც არ მოვიდეს.

ანდერსონი. რატომ? ნუთუ გინდა ხიფათს გადაეყაროს?

ჯულითი. არა, მან უნდა გაიგოს ხიფათის შესახებ. ოჰ, ტონი, მიიხარო,
ცუდია, რომ ასე მძულს ეს უღმერთო და არამზადა კაცი? ისე მძულს, რომ სულ
თვალწინ მიდგას და ვიცი, დაგვლუპავს. შენ გაგლანძლა, მე გამლანძლა, გალან-
ძლა თავისი დედაც.

ანდერსონი (სიცოლით.) მოდი, ძვირფასო, ვაპატიოთ და ყველაფერი
დავივიწყოთ.

ჯულითი. ოჰ, ვიცი, ცუდია ვინმე გბუღდეს, მაგრამ...

ანდერსონი (მიუახლოვდება, ნაზად და ხუმრობით.) კარგი, კარგი, ძვირ-
ფასო, არც ისეთი ცოდვილი ხარ, როგორც გგონია. სიმძულვილზე უარესი მი-
ყვასი ადმი გულგრილობაა, არაადამიანობის თავიდათავი სწორედ ეს არის. თა-

ნაც, ჩემო ძვირფასო, კარგად რომ ჩაუფიქრდე, გაოცებული დარჩები, სიძულეილი და სიყვარული ისე ძალიან ჰგავს ერთმანეთს. (ქალი შეკრთება, უფრო ნაური გრძობა მოიცავს, შიშიც კი. კაცს ეცინება.) ხუმრობა იქით იყოს და გაიხსენე, რამდენი ჩვენი მეგობარი ცოლ-ქმარი აწამებს, ჯვარს აცხვებს დაბალებას აწყველინებს ერთმანეთს, ერთმანეთის დანახვაც კი არ უნდათ ხანდახან და შედილეკეთ, მონათმფლობელებს უფრო ჰგონან ვიდრე მოყვარულ მეუღლეებს. ისიც გაიხსენე, როგორი არიან ზოლმე ისინი თავიანთი მტრებთან, ღირსეულნი, თავდაოკებულნი, ამაღლებულნი, მტკიცენი, ყოველ სიტყვას სწონიან... ოჰ! თუ გიფიქრია როდესმე, თუმცა თავად არც კი უწყიან, რომ უფრო გულითადი მეგობრები არიან ერთმანეთის, ვიდრე ცოლ-ქმრები. აი თუნდაც შენ, ჩემო ძვირფასო, ის რიჩარდი შენ უფრო გიყვარს, ვიდრე მე!

ჯუდიტი. ოჰ, ასე ნუ ამბობ, ტონი, თუნდაც ხუმრობით. შენი სიტყვები პირდაპირ მკლავს.

ანდერსონი (იცინის.) კარგი, კარგი, გულს ნუ გაიხეთქავ, ჩემო ძვირფასო, ის ცუდი კაცია და ისე უნდა გეჯავრობოდეს, როგორც იმსახურებს. ჩაის ხომ დამალევინებ?

ჯუდიტი (შეწუხებული.) როგორ არ დაგალევიან. სულ დამავიწყდა. ამდენი ხანი როგორ გალოდინე! (ბუხართან მივა და ჩაიდანს შეკიდებს.)

ანდერსონი (კარადახთან მიდის და სერთუკს იხდის.) ჩემი ძველი სერთუკის სახელი თუ გაკერე?

ჯუდიტი. დიახ, ძვირფასო. (მაგიდახთან მიდის და ჩაისთვის გაწყობას იწყებს, მერე საჩაიეში ჩაის ჩაყრის.)

ანდერსონი (ძველ სერთუკს იცვამს, ახალს კი მის ადგილას დაკიდებს.) ვინმემ თუ მიკითხა?

ჯუდიტი. არა, მხოლოდ... (კარზე დააკაკუნებენ. ქალი შეკრთება, ეტყობა, ძალიან დედავს, უკან დაიხევს, მაგიდის მეორე ბოლოში მიდგება, ხელში საჩაიე და კოვზი უკავია.) ვინ უნდა იყოს?

ანდერსონი (ქალს მიუახლოვდება, გასამხნეველად მხარზე ხელს მოუთათუნებს.) კარგი, კარგი, ჩემო ძვირფასო, ვინც უნდა იყოს, ხომ არ შეგჭამს. (ქალი გაღიმებას ცდილობს, თუმცა კი საღაცაა ატირდება. ანდერსონი კართან მიდის და გააღებს. ზღურბლზე რიჩარდია უმოსასხამოდ.) შეგეძლო პირდაპირ ურდული აგეხსნათ და ისე შემოსულიყავით, ბატონო დაჯენ. ჩვენი ნუ მოგერილებათ. (გულითადად.) მობრძანდით! (რიჩარდი თამამად შემოვა და მაგიდასთან დადგება. მიმოიხედავს და, სასულიერო პირის პორტრეტს რომ დაინახავს კედელზე, სახე მოედრიცება. ჯუდიტი კი თავის საჩაიეს დასჩერებია.) აღარ წვიმს? (კარს დაკეტავს.)

რიჩარდი. აღარ წვიმს კი არადა... (დაინახავს, ჯუდიტი სწრაფად რომ გამოხედავს და თავს ამაყად ასწევს.) ბოდიშს გიხდით, მაგრამ (თავის სველ სერთუკზე მიუთითებს). ხომ ხედავთ...

ანდერსონი. გაიხადეთ, სერ. და იმ ცეცხლთან დაკიდეთ, არა უშავს, ჩემი ცოლი გაპატიებთ. ჯუდიტი, კიდევ ჩაამატე კოვზი ჩაი ბატონ დაჯენის წილად.

რიჩარდი (იქედნურად თვალმოჭუტული იცქირება.) დიდი ძალია ჰქონია ფულს, მღვდელს! ჩუთუ თქვენც გულისხმიერი გახდით, რაც მამაჩემის ავლადიდება მე დამრჩა.

ჯუდიტი წამოინთება და კოვზი დაუვარდება.

ანდერსონი (სრულიად მშვიდად რიჩარდს ქურთუკის გახდაში ეშველება.)
 მე კი მგონია, სერ, რაკი ჩემს მასპინძლობაზე უარს არ ამბობთ, ცუდად არც უნდა მიყურებდეთ. დაბრძანდით. (ცალ ხელში რიჩარდის ქურთუკი უკავია, მეორეთი კი სკამზე მიუთითებს, პერანგის ამარა დარჩენილი რიჩარდი წამოიხევთავეზღურად დააცქერდება, მაგრამ ბოლოს თავს დაუკრავს, თითქოს აღიარებს, მღვდელმა მაჯობაო, და დაჯდება. ანდერსონი სკამის საზურგედან თავის მოსახსამს აიღებს და რიჩარდის ქურთუკს გადაკიდებს.)

რიჩარდი. თქვენ მომიწვიეთ და მეც მოვედი. რაღაც ფრიად მნიშვნელოვანი სათქმელი გქონიათ ჩემთვის.

ანდერსონი. თქვენი ვაფრთხილება ჩემი ვალია.

რიჩარდი (სწრაფად წამოდგება.) ქადაგება უნდა წამოკითხოთ? სჯობს ისევ წვიმას მივცე თავი, მაპატიეთ. (უნდა თავისი ქურთუკი აიღოს.)

ანდერსონი (შეაჩერებს.) ნუ გეშინიათ, სერ, არც ისე დიდად მაქვს განთქმული სახელი ქადაგებებით. დარდი ნუ გაქვთ. (რიჩარდს თავისდა უნებურად გაეღიშება, შეწუხდება, თითქოს ბოდიშის მოხდაც კი უნდა. ანდერსონი ხედავს, ყმაწვილკაცს გული მოუღება და უკვე დინჯად მიმართავს.) ბატონო დაჯენ, თქვენი ამ ქალაქში დარჩენა საშიშია.

რიჩარდი. საშიშიო?

ანდერსონი. ვაითუ ბიძათქვენის ბედი გაიზიაროთ და მაიორ სუინდონის ლუკმა გახდეთ.

რიჩარდი. საშიში თქვენი ყოფნაა აქ, მე ხომ გითხარით...

ანდერსონი (შეაწყვეტინებს რბილად, თუმცა კი მტკიცედ.) ვიცო, ვიცო, ბატონო დაჯენ, მაგრამ ამ ქალაქში ასე არ ფიქრობენ. და თუნდაც საშიში იყოს ჩემთვის აქ ყოფნა, მოვალეობა არ უძღვეს წასულის უფლებას. მაგრამ თქვენ თავისუფალი კაცი ხართ. საფრთხეს რად არ უნდა გაერიდოთ?

რიჩარდი. ხომ არა გგონიათ, დიდი დანაკლისი იყოს ჩემი ჩამოხრჩობა?

ანდერსონი. მე მგონი, ყოველი კაცი, ვინც უნდა იყოს, ღირსია ხსნიისა. (რიჩარდი დაცინვით თავს დაუკრავს, ანდერსონიც ასევე ხუმრობით თავს დახრის.) მობრძანდით, ჩაი დალიეთ და აღარ გაცივდებით.

რიჩარდი. ვხედავ, ქალბატონი ანდერსონი თქვენსავით არ მუპატიჟება, მღვდელო.

ჯუდიტი (ჯავრი ახრჩობს, მისი აზრით, ქმარიც ასევე უნდა ბრაზობდეს და უპასუხოდ არ ტოვებდეს რიჩარდის ყოველ გამოხდომას.) მობრძანდით და მიირთვიეთ ჩემი ქმრის ხათრით. (საჩაივს ისევ ცეცხლზე შედგამს).

რიჩარდი. მე საკუთარი თავის ხათრაც მაქვს, ქალბატონო. (წამოდგება.) ვფიქრობ, აქ პურის გატეხვა არა ღირს, მღვდელო.

ანდერსონი (ცოცხლად.) მიზეზი რა არის, ვერ მეტყვი?

რიჩარდი. ჩემს პატივისცემას იმსახურებთ რატომღაც და ამ მიზეზით მინდა თქვენი მტერი ვიყო.

ანდერსონი. კარგადაა ნათქვამი. და თუ ასეა, სერ, მეც მინდა თქვენი თუ სხვათა მტერი ვიყო. ჯუდით, ბატონი დაჯენი ჩვენთან დარჩება ჩაის დასალევად, კიდევ ორი წუთი და ჩაი უკვე მზად იქნება. (რიჩარდი დაბნეული უყურებს მას, მერე დაჯდება და თავს ჩალუნავს, რათა მღელვარება დამალოს.) სწორედ ახლა ვეუბნებოდი ჩემს ცოლს, ბატონო დაჯენ, რომ მტრობა... (ჯუდითი ხელზე წაეჭანება და ისეთი მუდარა დაეჭყობა, რომ იგი შეჩერდება.) კარგი, კარგი. თურმე არ უნდა გითხრათ, თუმცა კი ისეთი არაფერია და ვერც

შეუშლის ხელს ჩვენს მეგობრობა... მტრობას-მეოქი, მკონია, ჯუდიითი თქვენ დიდი მტერია.

რიჩარდი. თუკი ყველა ჩემი მტერი ქალბატონ ანდერსონს დაემსგავსება მაშინ უსათნოესი ქრისტიანი უიქნებოდი მოელ ამერიკაში.

ანდერსონი (კმაყოფილებით ხელს დაკრავს ხელზე ჯუდიითს.) გესმის ჯუდიით? ბატონ დაჯენს თურმე კომპლიმენტის თქმაც შეუძლია.

ვილაც გარედან ურდულს წაეპოტინება.

ჯუდიითი (შეშინებული.) ვინ არის?

შემოდის კ რ ი ს ტ ი.

კრისტი (შეჩურდება და რიჩარდს თვალდაჭყეტილი დააცქერდება.) თქვენც აქა ხარ?

რიჩარდი. ვარ. გასწი აქედან, სულელო, ქალბატონი ანდერსონი მოელ ოჯახს ჩაის ვერ დაგვაღვევინებს.

კრისტი (მოუახლოვდება.) დედა ძალიან ცუდადაა.

რიჩარდი. ჩემს დასამახებლად გამოგაგზავნა?

კრისტი. არა.

რიჩარდი. მეც ვიცი, რომ არა.

კრისტი. ძღვეული მომიყვანე... ახლავეო.

ჯუდიითი (ანდერსონს.) ოჰ, ჩაი მაინც დალიე, ხანამ წახვიდოდე.

ანდერსონი. დაგბრუნდება და სიამოვნებით დავლევ, ძვირფასო. (თავის მოსახხამს ხელს დაავლებს.)

კრისტი. წვიმამ გადაიდო.

ანდერსონი (მოსახხამსა და ბუხრის რიკულებიდან ქუდს აიღებს.) დედაშენი სადაა, კრისტი?

კრისტი. ბიძია ტიტუსისას.

ანდერსონი. ექიმს თუ გამოუარე?

კრისტი. არა, არ მინდაო.

ანდერსონი. ახლავე გაუარე, მის კართან წამოგეწევი. (კრისტი გატრიალდება.) ერთი წუთით დაიცადე. შენი ძმა ალბათ დელავს და დაწვრილებით მოუყვები.

რიჩარდი. ოჰ, ვლელავ კი არა! ამან რა უნდა მომიყვეს და არც მჭირდება, (გააფთრებით.) გასწი აქედან, შე რეგვენო! (კრისტი გარეთ გავარდება. რიჩარდი დასძენს ოღნავ ნირშეცვლილი.) სულ მალე ისედაც ყველაფერს გავიგებო.

ანდერსონი. კარგი, თქვენი ნებართვით მე წავალ და, რომ მოგბრუნდება, თავად გიამბობთ ყველაფერს. ჯუდიით, ჩაი დაალევიანე ბატონ დაჯენს და ჩემს ნოსვლაძღე არსად გაუშვა.

ჯუდიითი (გაფთრებული და აკანკალებული.) მე უნდა...

ანდერსონი (ხელს მოკიდებს და შეაწევეტინებს, რათა ქალმა თავისი ძღველვარების დაძალვა შეძლოს). ჩემო ძვირფასო, შენი იმედი ხომ უნდა მქონდეს?

ჯუდიითი (ცდილობს მიხი ნდობის გამართლებას.) კო.

ანდერსონი (მის ხელს ლოყაზე მიიღებს.) ალბათ გვაპატიებთ, ბატონო დაჯენ, ჩვენნაირ ბებრებს. (კარს მიაშურებს.) აღარ გუუბნებით, ღამე მშვიდობისაო, ჩემს მობრუნებაძღე უნდა დაიცადოთ, (გადის.)

რიჩარდი და ჯულითი ფანჯრიდან უმზერენ მიმავალს, მერე კი ერთმანეთს დააცქერდებიან უხმოდ, ძოღად გაოგნებულები. რიჩარდი შეაძინევს, ქალს რომ ტუჩები უთრთის, და პირველი მოვა გონს.

რიჩარდი. ქალბატონო ანდერსონ, კარგად ვიცი ჩემდამი თქვენი განწყობა. თავს აღარ შეგაწყენთ. დამე მშვიდობისა. (კვლავ წავა ბუხრისკენ თავიბი ქურთუკის ახალებად.)

ჯულითი (გზას გადაუღობავს.) ნუ, ნუ, ნუ წახვალთ, ვინაშენ, არ წახვალეთ.

რიჩარდი (უხეშად.) რატომ? თქვენ ხომ არ ვინღათ ჩემი აქ დარჩენა.

ჯულითი. მე... (ხელების მტვრევას მოჰყვება, სასოწარკვეთილი.) აჰ, გუტყვით სიმართლეს და, ვიცი, მერე გამაწყალებთ.

რიჩარდი (აღშფოთებული.) გამაწყალებთო? როგორ მეუბნებით? ამის მერე ვგონიათ, რომ აქ დავრჩები?

ჯულითი. უნდა დარჩეთ, მაგრამ (ბავშვივით უცრად გაბრაზდება.) იმიტომ კი არა, რომ მსიამოვნებს.

რიჩარდი. მართლა?

ჯულითი. კარგით, სჯობს მიბრძანდეთ, სიმართლე კი ეს არის, მშუღხართ და მეშინია თქვენი, ეს ჩემმა ქმარმა იცის. დაბრუნდება და, თქვენ რომ არ დახვლებით, მეტყვის, მაინც არ დამიჯერე და გაავლეთ.

რიჩარდი (იქედნურად.) არადა, ისე თავაზიანად და გულთბილად დამხვდით, ისე მასიამოვნეთ, გეგონათ, სულაც თავისით წავათ ეს ჯიუტი კაცი, ხომ?

ჯულითი ველარაფერს ეუბნება, ჰკამზე დაჯდება და ცრემლები წასკდება.

ნუ, ნუ, ნუ ტირით, გეუბნებით, ნუ ტირით-მეთქი. (თითქოს გულში დაჭრებს, მკერდზე ისე მიიჭერს ხელს.) თქვენი მეუღლე ნამდვილი ვაჟკაცი და თავისი სიტყვები შიგ გულში მომახვედრა. თქვენ კი ტირით და ვინღათ მაფიქრებინათ, ნამდვილი ქალიაო? განა არ ჩაგავთნათ, ჩემი დაცინვით რომ ვერც თქვენ და ვერც მას ვერაფერს დაგაკლებთ. (ქალი ტირილს შეწყვეტს და მხოლოდ შიშნული ცნობისმოყვარეობით უმზერს.) კარგით, კარგით, მორჩა და გათავდა. (დაევაკებით.) თავს ხომ უკეთ გრძნობთ? (გასამხნევებლად მხარზე ხელს დაადებს. ქალი იმწამსვე წამოდგება და მედიღურად, გულცივად შეაცქერდება. რიჩარდი მაშინვე დამცინავ კილოზე გადადის.) დიდებულია... თქვენ ისევ თქვენა ხართ და რიჩარდიც ისევ ისაა. ახლა კი ჩაი მივირთვით ამ ღირსეულმა წველმა, ვიდრე თქვენი ქმარი დაბრუნდებოდეს.

ჯულითი (დარცხენილი.) თუკი ინებებთ. მე... მე მწყინს, რომ კარგად ვერ მოვიქცევი. (ბუხრისკენ დაიხრება და თეფშზე შემწვარ პურს დააწყობს.)

რიჩარდი. მეც ეწუხეარ თქვენი გულსითვის, რომ ისა ვარ, რაცა ვარ. თქვენი ნებართვით. (თეფშს გამოართმევს და მაგიდასთან მიდის.)

ჯულითი (მიჰყვება ჩაიღნით ხელში.) დაბრძანდით. (რიჩარდი მაგიდას მიუჯდება კარადის სიახლოვეს. იქ ერთი თეფში და დანაა. გვერდით — მეორე თეფში, მაგრამ ჯულითი მოპირდაპირე მხარეს დაჯდება, სადაც ბუხარია, და თავისკენ ლანგარს მიიწევს.) შაქარი ჩავიყაროთ?

რიჩარდი. არა, ცოტა უფრო მეტი რძე ჩამისხით. შემწვარ პურს გადმოვლავებთ. (შემწვარი პურის ნაჭრებს მეორე თეფშზე დაალავებს და დანასთან ერთად ქალს გაუწვდის. ცხადია, მიხედება, ქალი რომ განკვებ დაჯდა მისგან მოშორებით და არა თავის ჩვეულებრივ ადგილზე.)

ჯულიანი (თავის მხრივ იხილ მიხვდება თავის საქციელს. ჩაის ჭიქას მოაწვდის.) თქვენც გადაიდეთ.

რიჩარდი. გმადლობთ. (ერთ ნაჭერ შემწვარ პურს გადაიღებს, ქალი კი თავისთვის ჩაის დაიხამს.)

ჯულიანი (შეაძინებს, რომ რიჩარდი არაფერს ჭამს.) არ შეგწონთ, ხომ? სულ არაფერს არ მიირთმევთ.

რიჩარდი. თქვენც ხომ ასევე არ მიირთმევთ.

ჯულიანი (ხერვიულად.) ჩაი მაინცლამაინც არც მიყვარს. მე რუ მიყურებთ, თქვენ მიირთვით.

რიჩარდი (ჩაფიქრებული მიმოიხედავს.) იცით, ვუიქრობ... უცხოა აქ ჩემთვის ყველაფერი. რა სიმყუდროვე და მშვიდობაა ამ სახლში, მგონი, ჩემს ცხოვრებაში. პირველად ვგრძნობ თავს ასე კარვად, თუმცა კი ვიცი, აქ ვერ ვიცხოვრებდა, ვერ შევეგუებოდი თბილ ჭერქვეშ ყოფნას. მაგრამ რა დიდებულია აქაურობა, თითქმის წმინდაა ეს ადგილი. (ერთხანს ფიქრებს მიეცემა. მერე კი ჩაეცინება.)

ჯულიანი (სწრაფად.) რატომ იცინით?

რიჩარდი. თავში გამიელვა უცებ, ვინმე უცხო რომ შემოვიდეს, ცოლი და ქმარი ვეგონებოდიოთ აღბათ.

ჯულიანი (ნაწყენი.) თქვენი აზრით, თქვენ უფრო შემეფერებით ასაკით, ვიდრე ჩემი ქმარი?

რიჩარდი (გაოცებულია, ეს რა მოაფიქრდაო.) აზრადაც არ მომსვლია. (კვლავ იქედნურად.) თურმე მთლად საამური არ ყოფილა შინ ჯდომა.

ჯულიანი (გაბრაზებული.) სჯობს საყოველთაოდ პატივცემული ქმარი გვავედეს, ვიდრე... ვიდრე...

რიჩარდი. ვიდრე ეშმას მოწაფე! მართალი ბრძანდებით. მაგრამ ჩემი ფიქრით თქვენი სიყვარული შველის მას, რომ კარგი იყოს, როგორც მე თქვენი სიძულვილი, რომ ცუდი ვიყო.

ჯულიანი. ჩემი ქმარი თქვენდამი ასე კუთილია. თქვენი შეურაცხყოფა-ნი აღარც კი ახსოვს და თქვენს ხსნას ცდილობს. ნუთუ ვერ გაბატონებიათ, რომ თქვენზე უკეთესია? ან როგორ ბედავთ მის დამცირებას, თითქოს შეიძლება მის ადგილზე იყოთ?

რიჩარდი. მე?

ჯულიანი. დიახ, თქვენ, თქვენ არა თქვით, ვინმე რომ შემოვიდეს, ქმარი ვეგონებოდა და... (შიშით ენა ჩაუკარდება, რადგანაც ჯარისკაცების რაზმი ფეხების ბრაზუნით ფანჯარასთან ჩაიკვლის.) ინგლისელი ჯარისკაცები! დმერთო, აქ რა...

რიჩარდი (აყურადღებს.) ჩუ!

სმბ (გარედან). სდექ! ოთხნი ვარეთ. ორნი შემომყვებით!

ჯულიანი (სანახევროდ წამოიწევს და სმენად გადაქცეული, თვალეგაფართოებული რიჩარდს უცქერის, ვინც გულმშვიდად ჩაის ჭიქას ხელს დააქვებს და სმას დაიწევებს. იმწამსვე ურდულის ჩხაკუნი გაისმის და ოთახში შემოვა ინგლისელი ხერჯანტი ორი ჯარისკაციურთ, რომლებიც იქვე, კართან დადგებიან. ხერჯანტი მიუახლოვდება მაგიდას.)

სერჟანტი. მაპატიეთ, ასე რომ შემოვიჭერი, მემ, მაგრამ მოვალეობა მოვალეობაა! ენტონი ანდერსონ, მეფე ვეორჯის სახელით თქვენ დაპატიმრებული ხართ, როგორც ჯანყისთავი.

ჯულიანი (რიჩარდზე მიუთითებს.) მაგრამ ეს ხომ... (სახეგაქვავებული რი-

ჩარდი მყისვე ქალს შეხედავს. ქალი პირზე აიფარებს იმ ხელს, რომლითაც უნდა მიეთითებინა, და თავზარდაცემული გაირინდება.)

სმრჰანტი. აბა, მღვდელი, ჩაიცვით თქვენი სერთუკი და წამობრძანდით.

რიჩარდი. დიახ, მოვდივარ. (წამოდგება და თავისი ქურთუკისკენ ნაბიჯს გადადგამს, მაგრამ მაშინვე გონს მოვა, სერჟანტისკენ ზურგმუქცეული ხელა მოავლებს ოთახს მზერას და ბოლოს ანდერსონის შავ სერთუკს დაინახავს, კარდაზე დაკიდებულს. წყნარად მიუახლოვდება, ჩამოხსნის, ჩაიცვამს. მღვდლის როლის თამაში ფრიალ გაამხიარულებს. მერე ამ სამოსლის შავ სახელოს დახედავს და ეშმაკურად გაუღიმებს ჯუდითს, მაგრამ ქალის მკვდრისფერი სახე მოწმობს, რომ მისთვის ეს მღვდმარეობა კომედია კი არა, საშინელი ტრაგედიაა. რიჩარდი სერჟანტს მიუბრუნდება, ვისაც ზურგს უკან ხელბორკილი აქვს დამალული, და სიცილით ამბობს.) თუ დაგიპატიმრებიათ რიჩარდისმე კაცი ამ შესამოსლით, სერჟანტო?

სმრჰანტი (თავისდა უნებურად პატივისცემითაა გამსჭვალული შავი სერთუკისა და ასევე რიჩარდის დახვეწილი მიხრა-მოხრის გამო.) არა, სერ, სამხედრო კაპელანს თუ არ ჩავთვლით. (ხელბორკილს აჩვენებს.) ვწუხვარ, სერ, მაგრამ მოვალეობა...

რიჩარდი. რაღა თქმა უნდა, სერჟანტო, მერუღა რა მოხდა, თავაზიანი კაცი ბრძანდებით და ვმადლობთ ამისთვის. (ხელებს გაუწვდის.)

სმრჰანტი (ყურადღებას არ აქცევს გამოწვდილ ხელებს.) ჯენტლმენები ვართ თქვენც და მეც, სერ. რამეს ხომ არ ეტყვით თქვენს ქალბატონს, სერ, სანამ წაუდლოდეთ?

რიჩარდი (ღიმილით.) ჰო, მაგრამ ჩვენ კიდევ ვნახავთ ერთმანეთს, სანამ... ხომ? (უნდა თქვას, „სანამ ჩამომახრჩობენო“).

სმრჰანტი (მხნედ, მხიარულად, ვითომდა აქაც არაფერიო.) ოჰ, რა თქმა უნდა, რა თქმა უნდა, ნურაფრის დარდი ნუ უქნება ქალბატონს. მაგრამ... (ხმას დაუწევს, მხოლოდ რიჩარდმა რომ გაიგონოს.) მეტი შემთხვევა არც გექნებათ, სერ. (წამით ერთმანეთს მრავალმნიშვნელოვნად უმზერენ. რიჩარდი ამოიხვნეშებს და ჯუდითს მიუტრიალდება.)

რიჩარდი (ძალზე მკაფიოდ.) ჩემო ძვირფასო... (ჯუდითი შეხედავს მას. გაფითრებულმა და საკანკალებულმა უნდა უბახუროს, მაგრამ ვერ შეძლებს, უნდა ნაბიჯი გადმოდგას, მაგრამ ვერ სცილდება მაგიდის კიდეს.) ამ დიდებული ჯენტლმენის წყალობით ჩვენ შეგვიძლია ორიოდ სიტყვა ვუთხრათ ერთმანეთს. (სერჟანტი უკან დაიხევს და კართან მღვდომ თავის ხალხს შეუერთდება.) მან შენ დაგიხდო და სიმართლე არ ვითხრა, მაგრამ სჯობს ყველაფერი იცოდეთ. ვერს თუ მიგლებ? (ქალი თავს დაუქნევს.) თუ გესმის, რომ სიკვდილი არ ამცდება? (ქალი კვლავ დაუქნევს თავს, მკეხმისო.) დაიმახსოვრე, შენ უნდა ნახო ის სვენი მეგობარი, რომელიც აქ იყო. ხომ გესმის? (ქალი ისევ დაუქნევს თავს, კიო.) ისე უნდა გააკეთო, რომ გადაარჩეს, რაც უნდა მოხდეს, არ უთხრა, რა დღეც მოშელის. მაგრამ თუ გაიგებს, მაშინ უთხარი, რომ მაინც ვერ დამიხსნის, მასაც ჩამოკიდებენ და მეც მიმყოლებენ. ესეც უთხარი, მე ჩემს რწმენას მივსდევ, როგორც ის თავისას და, სანამ პირში სული მიდგას, ჩემი იმედი ქტონდეს. (მოტრიალდება წასახვლელად, მაგრამ სერჟანტის დაეჭვებულ მზერას რომ წააწყდება, წამით დაფიქრდება და მერე ჯუდითს მიუტრიალდება ეშმაკური ღიმილით.) ახლა კი, ჩემო ძვირფასო, ვაითუ სერჟანტმა არ დაიჯეროს, რომ ისე ვიყვარვარ, როგორც უნდა უყვარდეს ქმარი კარგ ცოლს, და ვინემ წავალ, უნდა მაკოცო.

ქალს მიუახლოვდება და ხელებს გაშლის. ქალი მაგიდას მოსწყდება და მკერდზე თითქმის მიესვენება.

ჯუდიტი (სულშეხუთული ძლივს ამოთქვამს.) მე უნდა... ეს ხომ მკვლელობაა...

რიჩარდი. არა, მხოლოდ კოცნაა. (ჩუმად.) მისი გულსისხლავი...

ჯუდიტი. არ შემიძლია, მე უნდა...

რიჩარდი (ქალის განცლებით შეძრული მკერდზე მიიკრავს.) საბრალო გოგო!

ჯუდიტი უეცრად მკლავებს შემოაჭდობს და აკოცებს, მერე დაუსხლტება ხელებიდან და იატაკზე გულშეღონებული დაეცემა, თითქოს ეს კოცნა მომავლდინებელი იყო მისთვის.

რიჩარდი (სახქაროდ სერჟანტს მიუახლოვდება.) ახლა კი, სერჟანტო, ჩქარა წავიდეთ, სანამ გონს არ მოხვდა. სად არის თქვენი ბორკილები? (ხელებს გაუწვდის.)

სმრშანტი (ბორკილებს ჯიბეში შეინახავს.) არ არის საჭირო, მე თქვენი მჯერა. ვაჟკაცური კაცი ხარო, თქვენ ჯარისკაცი უნდა ყოფილიყავით. სერ. ამ ორთა შუა ჩადექით, თუ შეიძლება. (ერთი ჯარისკაცი რიჩარდს წინ დაუდგება, მეორე - უკან. სერჟანტი კარს გააღებს.)

რიჩარდი (უკანასკნელად მიმოიხედავს.) მშვიდობით, ჩემო მეუღლე, ჩემო სახლკარო. დაძვარით ჩუმად დაფდაფებს და წინ გაეხწიით.

სერჟანტი მეწინავე ჯარისკაცს ანიშნებს, წადიო. ყველანი სწრაფად გადიან... როდესაც ანდერსონი ქ-ნ დაჯენისგან დაბრუნდება, გაოცდება: ოთახში თითქმის სრულიად ბნელა, მხოლოდ ნაკვერჩხლები ბუუტავს ბუხარში, ერთი სანთელი უკვე ჩამწვარა, მეორე სადაცაა ჩაქრება.

ანდერსონი. რა ამბავია, რა მოხდა?.. (იძახის.) ჯუდიტი, ჯუდიტი! (პასუხი არ ისმის.) ჰმ! (კარადახთან მივა და უჯრიდან სანთელს ამოიღებს, მაგიდაზე დადგამს, მბუუტავ სანთლიდან აანთებს და გაოცებული დაინახავს, რომ საჭმელი ხელუხლებელია. სანთელს შანდალში ჩაარჭობს, ქუდს მოიხდის და კეფას მოიფხანს. არ იცის, რა იფიქროს. ამ დროს თავს დახრის და დაინახავს იატაკზე განროხმულ, თვალდახუჭულ ჯუდიტს. ქალთან მიიჭრება, მუხლებზე დაეცემა და თავს წამოუწევს.) ჯუდიტი!

ჯუდიტი (გამოერკვევა. გრძნობის დაკარგვის მერე თვლუმა მორევია ამდენი განცლებით ქანცგამოცლილს.) რაო? შენ მკედახოდი? რა მოხდა?

ანდერსონი. შემოვედი და რას ვხედავ, იატაკზე ხარ გამოტოილი, სანთლები ჩამქრალია. რა მოხდა აქ?

ჯუდიტი (ჯერ კიდევ არ არის გონს მოხული.) არ ვიცი. მეძინა თუ რა არის? მე მგონი... (დაბნული გაჩუბდება.) არ ვიცი-მეთქი.

ანდერსონი (ამოიგძინებს). ღმერთო, შენ მომიტევე. იმ არამზადასთან მარტო როგორ დაგტოვე. (ჯუდიტს მისი მოაგონდება ყველაფერი, მწარედ აქვითინდება, მხარზე მოეჭიდება და მასთან ერთად ფეხზე წამოდგება. კაცი გულში ჩაიკრავს.) რაო, ჩემო სულისდგმავე?

ჯუდიტი (სახოწარკვეთილი.) რა ვქნა ახლა? ოჰ, ღმერთო ჩემო, ახლა რა ვქნა?

ანდერსონი. არაფერია, არაფერი, ჩემო კარგო, ჩემი ბრალია ყველაფერი. ნულარაფრის შიში ნუ გაქვს. რამე ხომ არ გტკივა? (ხელს გაუშვებს, აბათავისით თუ დადგებაო ფეხზე.) ყველაფერი კარგადაა, ყველაფერი. თუკი არაფერი გტკივა, კარგია.

ჯუდიტი. არა, არა, არა, მე არაფერი მტკივა.

ანდერსონი. ძაღლობა ღმერთს! წამოდი. (ხელს მოკიდებს, სავარძელში ჩასვამს და თავადაც გვერდზე მიუჯდება.) აქ დაჯექი და დაისვენე შევიძლია ყველაფერი ხვალ მომიყვი, ან... (სულ სხვანაირად ესმის ქალის სასოწარკვეთილება.) ან სულაც სურაფერს მომიყვები, თუ არ ვინდა. კარგი! კარგი! (მხიარულად.) ახალ ჩაის მოგიდუღებ და გუნებაზე მოგიყვანს. (მაგრად მისთან შრდის, ჭიქას აიღებს და ჩაის ხელსაბანში გადაახვამს.)

ჯუდიტი (უცნაური ხმით.) ტონი!

ანდერსონი. რაო, ძვირფასო?

ჯუდიტი. სიზმარში ვარ თუ ცხადში?

ანდერსონი (შეშფოთებული თვალს შეავლებს, თუმცა არ შეიმჩნევს და ჩაიდანს მხიარულად დატრიალებს.) შეიძლება ასეც იყოს, სულისდგმავ, მაგრამ იმ სიზმართან ერთად ბარემ ეს ერთი ჭიქა ჩაიც დაგესიზმროს.

ჯუდიტი. ოჰ, ნუ, ნუ, ასე ნუ ამბობ. შენ არ იცი... (სასოწარკვეთილი თვალებზე ხელს აიფარებს.)

ანდერსონი (თავს ვეღარ შეიკაევებს და მასთან მიიჭრება.) რა მოხდა, ძვირფასო? რად არ მეუბნები, ვეღარ ამიტანია, უნდა მითხრა. ყველაფერი ჩემი ბრალია. მას როგორ ვეხდე, გიყვი ვარ სწორედ.

ჯუდიტი. არა, ასე ნუ ამბობ. შენ ამას არ უნდა ამბობდე. ის.. ოჰ, არა, არა, არ შემიძლია, ტონი, ნუღარაფერს მეუბნები. ხელი მომიკიდე, ორივე ხელი. (გაოცებული მღვდელი მის ხელებს ჩაეჭიდება.) მე მინდა შენზე ვიფიქრო და არა იმაზე, საფრთხე, საშინელი საფრთხე გელის და უფლება არ მაქვს მასზე ვიფიქრო, არადა, არ შემიძლია, არ შემიძლია, სულ ის მიდვას თვალწინ და უნდა გადავარჩინოთ, არა... ის კი არა, შენ უნდა გადავარჩინო. შენ, შენ, შენ-პუტქი. (წამოიჭრება, თითქოსდა უნდა რაღაც მოიმოქმედოს ან სადღაც წავიდეს.) აჰ, ღმერთო, შენ მიშველე.

ანდერსონი (ხელს არ უშვებს და ისე აჩერებს.) დაწყნარდი, დაწყნარდი, ნემო ძვირფასო, შენს ჭკუაზე აღარ ხარ.

ჯუდიტი. მართლაც ასეა. რა ვქნა, არ ვიცი! რა ვქნა, არ ვიცი. (ხელს გამოხტაცებს.) მე ის უნდა გადავარჩინო. (ანდერსონი ფეხზე წამოდგება, რადგანაც ქალი კარს მიაშურებს, მაგრამ იმწუთასვე კარი იღება და აქოშინებული ესი შემორბის. ჯუდიტი გაოცდება და გაწყრება კიდევაც გოგოს დანახვაზე და საბოლოოდ გონს მოდის. მკვახედ.) აქ რამ მოგიყვანა?

მსი. მითხრეს წამოვსულიყავი.

ანდერსონი. ვინ გითხრა?

მსი (თვალდაჭეუბილი უმზერს.) თქვენ აქ ხართ?

ჯუდიტი. აბა სად უნდა იყოს?

ანდერსონი. ნუ უჯაერლები, შეეშინდება. (მათ შუა ჩადგება.) მოდი აქ, ესი. (გოგო მოუახლოვდება.) ვინ გამოგვზავნა?

მსი. დეკმა ჯარისკაცის პირით მაცნობა, ახლავე წადი იქ და, რასაც ქალბატონი ანდერსონი ვეტყვის, ყველაფერი გააკეთეო.

ანდერსონი (მიხვდება.) ჯარისკაციო. ოჰო, ვხვდება, რაც მოხდა. რიჩარდი დააპატიმრეს. (ჯუდიტს სასოწარკვეთილება დაეტყობა.)

მსი. არა, არა, მე ვკითხე ჯარისკაცს. დაეს არა უჭირს რა, ჯარისკაცმა მითხრა, რომ თქვენ დაგიჭირეს.

ანდერსონი. მე დამიჭირებს? (ვაოგნებული ჯუდიოს მიუბრუნდება, რას შეტყვიო.)

ჯუდიო (დაევაკებით.) ყველაფერი კარგადაა, ძვირფასო, მიუხედი. (ესის.) გმადლობთ, ესი. კარგია, რომ მოხვედი, ახლა კი სახლში წადი.

მსი (წამოიტირებს.) დიკს ხომ არაფერი მოუვა? იქნებ მან უთხრა ჯარისკაცს, თქვი, მუდკელი დავიჭირეთო? (შეშფოთებული.) ქალბატონო ანდერსონ, რა შეიძლება მოხდეს?

ანდერსონი. სიმართლე უნდა უთხრა, ჯუდიო, არადა, მაინც პირველი შემხვედრი ეტყვის ქუჩაში. (ჯუდიო სახეს მიატრიალებს და ხელებს აიფარებს.)

მსი (შეწუხებული.) ვაი, რა მოუვა მას? რას უზამენ? ჩამოახრჩობენ, ხომ? (ჯუდიოთი აკანკალებს და იმ სკამზე დაენარცხება, რინარდი რომ იჯდა ამ ცოტა ხნის წინ მაგიდასთან.)

ანდერსონი (ხელს უთათუნებს მხარზე ესის და მის დამშვიდებას ცდილობს.) არა მგონია, არა მგონია, თუკი შენ დაწყნარდები და ძალას მოიკრებ, იქნებ როგორმე დავიხსნათ.

მსი. კი დავწყნარდები, თორღ უშველეთ, კი, კი დავწყნარდები.

ანდერსონი. ახლავე მასთან უნდა წავიდე, ჯუდიო.

ჯუდიო (წამოიჭრება.) ოჰ არა, ახლავე უნდა მოცილდე აქაურობას, სადღაც შორს გადაიხვეწო, სადაც ველარავინ გნახავს.

ანდერსონი. ეგღა მაკლია!

ჯუდიო (ცხარედ.) მკლავ და ეს არის! როგორ გგონია, მთელი დღეები აქ უნდა ვიყო და ყოველ დაკაკუნებაზე, ყოველ ფეხის ხმაზე გული გამისკდეს, მთელი ღამეები თუთრად ვათენო იმის მოლოდინში, აი ახლა მოვლენ შენს დასაჭერად?

ანდერსონი. ნუთუ ფიქრობ, ყველაფერს მივატოვებ და სადღაც გავიქცევი საფრთხის პირველსავე გამოჩენისას?

ჯუდიო (სახოწარკვეთით). ჰო, ვიცი, ვიცი, არსადაც არ წახვალ, კარგად ვიცი. შენ დარჩები... მე კი ჭკუიდან უნდა შევიშალო.

ანდერსონი. ჩემო ძვირფასო, შენი მოვალეობაა...

ჯუდიო (გამწარებული.) ვიცი, რაც არის ჩემი მოვალეობა! ნუ მასწავლი!

ანდერსონი (გაოცებული.) ჯუდიო!

ჯუდიო. მე მოვიხდი ჩემს მოვალეობას. კარგადაც მოვიხდი. ჩემი მოვალეობაა აქ არ გაგაჩერო და გადავარჩინო, ის კი ბედის ანაბარად დაგვადო. (ესის სასოწარკვეთილების კივილი აღმოხდება, მერე ბუხართან ახლოს სკამზე დაეცემა და აქვითინდება.) ერთ ბუქვეშა ვართ მე და ეს გოგო, მუც ასევე გული მკარნახობს, რაც უნდა მოხდეს, იგი გადავარჩინო, თუმცა კი მისთვის სიკვდილი უკეთესია! მაგრამ ვიცი, არ დამიჯერებ და რასაც მოისურვებ, იმას გააკეთებ. მე რაღა შემიძლია. (მძიმედ ჩაეშვება სავარძელში.) მე მხოლოდ ქალი ვარ. უილაჯო, უბედური, მხოლოდ ის შემიძლია აქ ვიჯდე და ვეწამო. თორღდაც ეს კი უთხარი მას, რომ შენს გადარჩეხას ვცდილობდი და ყველაფერი ვიღონე; რაც შემეძლო.

ანდერსონი. ჩემო ძვირფასო, ვაი რომ ის ახლა უფრო თავის თავზე ფიქრობს, ეიდრე ჩემზე.

ჯუდიო. ე-ემად იყავი, თორემ შემძულდები, იცოდე.

ანდერსონი (უნდა დააწყნაროს.) კარგი, კარგი, კარგი-მეთქი, უნდა წავიდე და არ ვიცი, ასე როგორ დაგტოვო, შენს ჭკუაზე აღარა ხარ. (ესის.) ესი! მსი (იმწამსვე წაძოდგება და ცრემლებს შეიმშრალებს.) დიახ?

ანდერსონი. გარეთ გადი და იქ დამიცადე, შენ ხომ კარგი გოგო ხარ, ქალბატონი ანდერსონი ვერ არის კარგად. (ესი შერყევს.) დარდი უნდა გაქვს. ახლავე გამოვალ და დიკთან წავალ.

მსი. მართლა წახვალთ მასთან? (ჩურჩულით.) თქვენს ცოლს არ დაუჯერებთ?

ანდერსონი (გაიღიმებს.) არა, არა-მეთქი. ყველაფერი კარგად იქნება, კარგად. (გოგო კარისკენ მიდის.) მშვენიერი ბავშვია! (კარს დაკეტავს და ჯუღითთან ბრუნდება.)

ჯუღითი (გაუნძრევლად ზის.) წახვალ და მოკვდები.

ანდერსონი (ხუმრობით.) მაშინ იმ ჩემს საგარეო სერთუკს ჩავიცვამ, ძვირფასო. (კარადისკენ მიტრიალდება, თავის სერთუკს ეძებს.) სად არის? (იმ ცარიელ ლურსმანს უმზერს. შემდეგ ბუხრისკენ გაიხედავს, მიდის, რიჩარდის ქურთუკს იღებს.) რაო, ჩემო ძვირფასო, მან ჩაიცვა ჩემი საგარეო სერთუკი?

ჯუღითი (იხუვ ისე გარინდებული.) ჰო.

ანდერსონი. ჯარისკაცები შეცდნენ, ხომ?

ჯუღითი. ჰო, ისინი შეცდნენ.

ანდერსონი. რატომ არ უთხრა? საბრალო ბიჭი, ეტყობა, დაიბნა, არა?

ჯუღითი. ჰო, შეეძლო ეთქვა, მეც შემეძლო მეთქვა.

ანდერსონი. საოცარია, საოცარია... თითქმის სასაცილოც. საკვირველია სწორედ, სულ უბრალო შემთხვევა და ჩვენ... (შეჩერდება და რიჩარდის ქურთუკის ჩაცმას დაიწყებს.) უნდა წავუღო ეს მისი ჩასაცმელი. ვიცი, რასაც მეტყვის... (რიჩარდის დამცინავი კილოთი.) „ჩემი სულის დარდი გაქვთ, მღვდელი, და ამასთან თქვენი საგარეო სერთუკისაც“, ჰო?

ჯუღითი. ჰო, სწორედ ასე გეტყვის. (უგულიხეუროდ.) სულერთი არაა, ვეღარასოდეს გნახავთ ვერც შენ და ვერც მას.

ანდერსონი (დაცინვით.) ჰო, ჰო, ჰო! (გვერდით მიუჯდება.) ასე ასრულებს შენს პირობას, აღარ შეგარცხვენსო შენი გულადი ცოლი?

ჯუღითი. არა, აკი ვერ ვასრულებ, რასაც მას დაჰპირდი, და რატომ უნდა შევასრულო, რაც შენ დაჰპირდი?

ანდერსონი. უცნაურად მელაპარაკები, ჩემო საყვარელო. გულწრფელი არ უნდა იყო. (ქალი მას დაუფარავი საყვედურით უმზერს.) ასეა, ძვირფასო, გულწრფელობა და აბლაუბდა ვერ ეგუება ერთმანეთს, ჩემი სულზე უტკბესი ცოლი აბლაუბდას მეუბნება სწორედ. (ჯუღითს სახე მოეჭყურება და გაჩუმდება, ქმარს აღარ უცქერის, რიჩარდის ბედი აწუხებს. ანდერსონი თვალს არ აცილებს მას და მიხვდება, ქალს არ ესმის მისი ხუმრობა, ამიტომ შეწყვეტს, საგონებელს მიეცემა.) მაინც მინდა ვიცოდე, ასე რამ შევაშინა, გაიბრძოლა, არ მიჰყვებოდა?

ჯუღითი. არა. იღიმებოდა.

ანდერსონი. მიხვდა კი რა ელის, როგორ გვინია?

ჯუღითი. მიხვდა, შენ რა გელის.

ანდერსონი. მე?

ჯუღითი (წყნარად.) მან თქვა: „ისე უნდა გააკეთო, რომ გადარჩეს“. მე დაჰპირდი და ... ხომ ვხედავ, ვერ ვასრულებ ჩემს დაპირებას, მან თქვა: „რაც უნდა მოხდეს, არ უთხრა, რაც მეღისო“. მე კი ვითხარი, მან თქვა, თუ გაი-

გებს, მაინც ვერ დამიხსნის, ისინი მასაც ჩამოახრჩობენ და მეც არ დამინდობენო.

ანდერსონი (წამოდგება კეთილშობილი აღშფოთებით წამონთებული.) და შენ ფიქრობ, ასეთი დიდი სულის კაცს ძალლივით მოვაკვლევინებ, როცა სულ რამდენიმე სიტყვა და ასე მოკვდება, როგორც ქრისტეანის? **მე** შენი მრცხვე ნია, ჯუდიო!

ჯუდიო. იგი თავისი რწმენის ერთგული დარჩება, შენ კი შენის. და არ გაგწირავს, სანამ პირში სული უდგას. ასეც თქვა.

ანდერსონი. ღმერთი იყოს მისი მფარველი, კიდევ რა თქვა?

ჯუდიო. ასე თქვა, მშვიდობითო.

ანდერსონი (აღელვებული წინ და უკან სიარულს მოჰყვება.) საწყალი ბიჭი, საწყალი ბიჭი. შენ კი, ჯუდიო, თუ გამოიჩინე გულისხმიერება დამშვიდობების ხანს?

ჯუდიო. ვაკოცე.

ანდერსონი. რას ამბობ, ჯუდიო!

ჯუდიო. რაო, მიწყრები?

ანდერსონი. არა, არა, კარგად მოქცეულხარ, კარგად. საწყალი ბიჭი, საწყალი ბიჭი! (დიდად შეწუხებული.) ასეთი ახალგაზრდაა და უნდა ჩამოახრჩონ, მერე წაიყვანეს?

ჯუდიო (დაქანცული.) მერე კი შენც მოხვედი. მხოლოდ ეს მახსოვს, მგონი, გრძნობა დაუკარგე. ახლა კი დავემშვიდობოთ ერთმანეთს, ტონი, თორემ შეიძლება ისევ წამივიდეს გული. ნეტავი მოუკვდებოდე.

ანდერსონი. კარგი, კარგი, ჩემო ძვირფასო, გონს მოდი და ჭკუას მოუბმე. მე რისი უნდა მეშინოდეს?

ჯუდიო (ძკვეთრად.) წახვალ და დაიღუპები, ტონი, სიკვდილი არ აცდება, თუკი ღმერთი გასწირავს უდანაშაულო კაცს. ისინი მას არც გაჩვენებენ, კტყვი, ვინცა ხარ, და იმწამსვე დაგაპატიმრებენ. ჯარისკაცები შენს წასაყვანად იყვნენ მოსულნი.

ანდერსონი (მეხნაკრავივით.) ჩემს წასაყვანად!!! (ხელები მუშტებად შეკვრება, კისერზე მარღვები დაებურცება, წამოწითლდება, თვალებს დააკვესებს, გულდინჯი, მშვიდობიანი კაცის ნაცვლად მძვინვარე, გააფთრებული მეომარია. მაგრამ ქალის გონება მაინც სხვაგან ქრის და ქმარს არც უმზერს, სიმტკიცის ალი უკრთის თვალეებში, თითქოსდა ანარეკლი რიჩარდის სიმტკიცისა.)

ჯუდიო. შენი ადგილი დაიკავა მან, მოკვდება, შენ რომ დავიხსნას. სწორედ ამიტომ ჩაიცვა შენი სურთუკი, სწორედ ამიტომ ვაკოცე მას.

ანდერსონი (გააფთრდება.) დედას ვიტყვით! (მჭკქარე, მკაცრი ხმით, გამძვინვარებული კაცის მიხრა-მოხრით.) ჰეი! ესი, ესა-მეთქი!

მსი (შემოირბენს.) დიახ.

ანდერსონი (სწრაფად.) აბა ჩქარა, ახლავე გასწი ფუნდუკში. ასე უთხარი, ცხენი შემიკაზმონ, ყველაზე უფრო გამძლე და ძალი. (ჯუდიო წამოდგება, სუნთქვა შეეკვრება და გაოცებული დაატყარდება) ქურანა იყოს, თუ ბაგაშია, ნულარ აყოვნებ. თეითონ შედი თაკლაში და ზანგს უთხარი, ვერცხლის დოლარს მოგცემენ-თქო, თუ ჩემს მოსვლამდე შეკაზმულს დამახვედრებს, მეც ახლავე წამოვალ. აბა გაიტყეცი.

ჯუდიო (ვერ დაუჯერებია ქმრის ასეთი ცვლილება.) შენ იმასთან არ წახვალ?

ანდერსონი (ჩექმებს წაეჭანება.) მასთან რომ წავალ, მერედა რა იქნე-

ბა? (თავისთვის ბურტყუნებს. ძლივს ერთ ჩექმას ჩაიცვამს. ჯუღით ბრძანების კილოთი.) პისტოლეტები მომიტანე, დამჭირდება. ფულიც, ფულიც, ისიც დამჭირდება, სულ მომიტანე, რაც კი სახლშია. (შეორე ჩექმასაც ხელს ბურტყუნითვე წაავლებს) დიდი შეღავათი იქნება მისთვის, თუკი გვერდს დავემშვენებ სახრჩობელაზე! (ჩექმას ჩაიცვამს.)

ჯუღითი. ტოვებ და მიდიხარ?

ერეკლე
ბიზლიჩიძე

ანდერსონი. ენას კბილი დააჭირე, ქალო, და პისტოლეტები მომიტანე. (ჯუღითი კარადასთან მიდის, გამოიღებს ორ პისტოლეტჩატანებულ ქაძარს, დენის რქასა და სავაზნეს. მაგიდაზე დაყრის ყველაფერს. მერე ქვედა უჯრას გამოხწევს და ქისას ამოიღებს. ანდერსონი ხელს სტაცებს ქაძარს, უნდა წელზე შემოირტყას. განავრძობს.) იმ ჩემს სამოსში თუკი მე ვეგონეთ, მაშინ მის სამოსში ის ვეგონებოთ. (ქაძარს შეიკრავს და გაისწორებს.) მას თუ ვგავარ?

ჯუღითი (შეშოტრიალდება მისკენ ქიხით ხელში.) სულაც არა!

ანდერსონი (ქისას გამოართმევს, გახსნის, მაგიდაზე გადმოაპირქვაევს.) მ, მაგასაც ვნახავთ.

ჯუღითი (სასოწარკვეთილი დაჯდება.) ხომ არ ვილოცოთ, რას იტყვი, ტონი?

ანდერსონი (ფულს ითვლის.) ვილოცოთ! ლოცვით დავიცავთ სუინდონის თოვისგან რიჩარდის კისერს?

ჯუღითი. იქნებ ღმერთმა ვული მოუღბოს მაიორ სუინდონს.

ანდერსონი (ფულს ჯიბეში ინახავს, ზიზღით.) ჰოდა, სცადოს. მე კი ღმერთი არა ვარ და სხვა გზას უნდა დავადგე. (ასეთი მკრეხელობის გაგონებაზე ჯუღითს სული შეეხუთება, ის კი საფულეს მაგიდაზე დააგდებს.) შეინახე, 25 დოლარი ავიღე მხოლოდ.

ჯუღითი. ნუთუ დაგაუიწყდა, რომ მღვდელი ხარ?

ანდერსონი. მღვდელი კი არა... სად არის ჩემი ქუდი? ქუდი-მეთქი? (ქუდსა და მოხახხაძს მონახავს და სახწრაფოდ იცვამს.) ახლა კი ყური მიგდუ, თუკი მასთან მიხვალ, რაკი მის ცოლად გიცნობენ, უთხარი, დილაძღე სიტყვა არ დამრას, ეს დრო საკმარისი იქნება ჩემთვის.

ჯუღითი (პირქუშად.) ბოლომდე გქონდეს მისი იმედი.

ანდერსონი. რა სულელი ხარ, ჯუღით, რა სულელი. (წამით თავს მოთოკავს, ისევ ძველებური სიღინჯე და სიშტკიცე დაუბრუნდება.) შენ კიდევ არ იცნობ შენს ქმარს. (ესი ბრუნდება, ანდერსონი მაშინვე მას მიმართავს.) რაო, მზადაა ცხენი?

ესი (აქოშინებული.) მიხვალთ და მზად იქნება.

ანდერსონი. ძალიან კარგი. (კარს მიაშურებს.)

ჯუღითი (წაძოდგება და თავისდა უნებურად ხელებს გაუწვდის.) არ შემშვიდობები?

ანდერსონი. და კიდევ ნახევარი წუთი დავკარგეთ. ოჰ! (გრუხუნით გარეთ გაიჭრება.)

ესი (ჯუღითთან მიირბენს.) რიჩარდის გადასარჩენად წავიდა, ხომ?

ჯუღითი. რიჩარდის გადასარჩენად! არა, რიჩარდმა გადაარჩინა იგი. ეგ კი თავის გადასარჩენად წავიდა, რიჩარდი მოკვდება.

ესი შიშით შეკვივლებს და მუხლებზე დაეცემა, სახეზე ხელებს აიფარებს. ჯუღითი უერც კი ამჩნევს მას, უმოძრაოდ პირდაპირ იმზირება, თვალწინ რიჩარდი უდვას, სახრჩობელაზე ამავეალი.

მოქმედება III

მეორე დღის განთიადია. ქალაქის მერიამში, სადაც ბრიტანეთის ჯარის შტაბბინაა, სერჯანტი პატარა მისაღები ოთახის კარს გააღებს და ჯუდიოს შემოიყვანს. ქალს ჯოჯოხეთური ღამე აქვს გათენებული, საშინელება ფიქრებსა არაქათი გამოაცალა; ახლა კი, ამ მრუშე გარიჟრაჟზე, რეალური აღქმის უნარი დაუბრუნდა, და მაინც დროდადრო მზერა ეყინება, როდესაც ხანდახან გარესაგნები აღარ იპყრობენ მის ყურადღებას.

სერჯანტს ესმის ქალის გრძნობები და გულისხმიერებას იჩენს მის მიმართ, რამდენადაც ეს შეუძლია ჯარისკაცს. წარმოსადეგი კაცია, ჩინითა და ფორმით გაამაყებული გრძნობს, რომ თავისი მოვალეობის კვალობაზე ძალუძს შეძლებისდაგვარად თანაგრძნობა გაუწიოს ქალს.

სმრჰანტი. აქ შეგიძლიათ წყნარად დაელაპარაკოთ მას, მეგ.

ჯუდიოთი. მალე მოიყვანო?

სმრჰანტი. ამ წუთას, მეგ, ღამე ბრაიდუელის ციხეში გვეყავდა და ახლახან გადმოვიყვანეთ, აქ უნდა გაასამართლონ. ნუ სწუხართ, მეგ, ბავშვივით ეძინა და კარგადაც ისაუზმა.

ჯუდიოთი (უნდობლად.) კარგ ხასიათზეა?

სმრჰანტი. თავს დიდებულად გრძნობს, მეგ. ჩვენმა კაპელანმა შეუარა წუხელ და ჩვიდმეტი შილინგი მოუგო კარტში თქვენმა მეუღლემ! ის ფული კი ჯენტლმენურად გაგვინაწილა. რა თქმა უნდა, მეგ, მოვალეობა მოვალეობაა, მაგრამ შეგიძლიათ თავი შეგობრებს შორის იგულვოთ. (მოახლოებული ჯარისკაცების ფეხის ხმა ისმის.) მგონი, ამოვიდნენ კიდევ. (შემოდის რიჩარდი, დარდი და შიში არ ეტყობა. სერჯანტი მის თანმხლებ ჯარისკაცებს თავს დაუქნევს და ოთახის გასაღებს უჩვენებს. ისინი გადიან.) თქვენი ქალბატონი, სერ.

რიჩარდი (ქალს მიუახლოვდება.) ოჰო, ჩემი ცოლი! ჩემი საყვარელი ცოლი! (ხელზე ჰკოცნის შეტისშეტად დახვეწილი მიხრა-მოხრით.) გულმოკლულ ქმარს რამდენი დრო შეგიძლიათ უბოძოთ, სერჯანტო?

სმრჰანტი. რამდენიც შეიძლება, სერ, სასამართლომდე არ შეგაწუხებთ.

რიჩარდი. სასამართლო ხომ სულ მალე იქნება!

სმრჰანტი. მალე უნდა ყოფილიყო, მაგრამ შეფერხებაა, გენერალი ბერგონი ჩამოვიდა, ჯონი ჯენტლმენს ვეძახით ყველა, სერ, ნახევარი საათი არა მგონია ეყოს ყველაფრის დასათვალიერებლად. მე მას ვიცნობ, სერ, პორტუგალიაში ვმსახურობდი მასთან. ოცი წუთი მაინც დააყოვნებს. ახლა კი მეტ დროს აღარ დაგაკარგვინებთ. (გადის, კარს დაკეტავს. რიჩარდი წელანდელ თავის ქცევას მყის იცვლის, ჯუდიოს მიმართავს თავაზიანად და გულწრფელად.)

რიჩარდი. კარგია, რომ მოხვედით. თავს როგორ გრძნობთ ამ დღით? წუხელ გულწასული დაგტოვეთ და ესის შევუთვალე, წადი და მიხედე-მეთქი. ნეტავი თუ მიხვდა, რა ვთხოვე.

ჯუდიოთი (სუნთქვა შეეკვრება, სწრაფად.) ოჰ, ჩემი დარდი ნუ გაქვთ. აქ იმითომ ვი არ მოვსულეარ, ჩემს თავზე გელაპარაკოთ. მითხარით, ისინი მართლაც... (აღარ ამთავრებს, ჩამოგახრჩობენო.)

რიჩარდი (ჩაიცინებს.) ზუსტად შუადღით. სწორედ ამ დროს მოუღეს ბოლი ბიძია პიტერს. (ქალს კანკალი მოერევა.) თქვენი მეუღლე ხომ სამშვიდობისაა? ხომ დაიძალა?

ჯუდიოთი. ის უკვე აღარ არის ჩემი მეუღლე.

რიჩარდი (თვალეები გაუფართოვდება.) რაო?!

ჯუდიტი. მე არ დაგიჯერეთ და ყველაფერი ვუამბე, მეგონა, აქ მოვიდოდა და დაგიხსნიდით. მინდოდა მოსულიყო და გადაერჩინეთ, ის კი გაიქცა.

რიჩარდი. მეც ხომ ეს მინდოდა. აქ რატომ უნდა დარჩენილიყო? მაშინ ორივეს ჩამოგვკიდებდნენ.

ჯუდიტი (დიდი საყვედურით.) რიჩარდ დაჯენ, მართლაც მისი ჩართვით, თქვენ როგორ მოიქცეოდით მის ადგილზე?

მართლაც მისი ჩართვით
გინგულიძისა

რიჩარდი. სწორედ ასევე, თქმა რად უნდა.

ჯუდიტი. ოჰ, რად არ გინდათ მითხრათ უბრალოდ, პირდაპირ და გულწრფელად? თუ ასეთი თავკერძა ხართ, წუხელ თავი რად დააჭერინეთ?

რიჩარდი (მხიარულად.) გეფიცებით, ქალბატონო ანდერსონ, არ ვიცა. მას მერე თავს ვეკითხები და ვერ მივმხვდარვარ, მიზეზი რა იყო, ასე რად გაეკეთე.

ჯუდიტი. არა, იცით, ის რომ გადაგერჩინათ, რაკილა თქვენი აზრით თქვენზე უფრო ღირსეულია.

რიჩარდი (იცინის.) ოჰო! მართლაც იქნებოდა ეს დიდებული მიზეზი, მაგრამ მე რომ არც ასეთი თავმდაბალი ვარ. არა, მისი გულისთვის არ მოვეცეზლვარ ასე.

ჯუდიტი (ეროვნანს ჩუმადაა, რიჩარდს შემკრთალი უმზერს, მერე წამოინთება.) ჩემი გულისთვის, ხომ?

რიჩარდი (ღირსეულად.) დიახ, თქვენი გულისთვისაც. თუმცა იხე კი, რომ დაძიჭირეს, თქვენი ნებაც იყო.

ჯუდიტი. ოჰ, როგორ გვინათ, ამაზე არ ვფიქრობდი მთელი ღამე? თქვენი სიკვდილი ჩემს სინდისზე იქნება. (თავისდა უნებურად ხელს გაუწვდის და გრძნობით დასძენს.) ნეტავი კი შემეძლოს თქვენი გადარჩენა და თუნდაც სული ამომხადონ წაშებით.

რიჩარდი (ხელს ხელზე მოკიდებს და გაუღიშებს, თუმცა არც ის უნდა, ახლოს მიუშვას.) მე კი ამას არასოდეს დაგანებებდით.

ჯუდიტი. მაგრამ მე ხომ შემიძლია თქვენი ხსნა.

რიჩარდი. როგორ? ტანსაცმელი შევცვალოთ?

ჯუდიტი (ხელს გაინთავისუფლებს და თითს ტუჩზე მიაღებს.) ნუ... (უნდა თქვას, ხუმრობთო.) არა, მე შემიძლია სასამართლოს განეუცხადო, ვინცა ხართ.

რიჩარდი (მოიღუშება.) ტყუილადაც გაირჯებით. მე ესენი არ შემიწყალებენ, ის კი გაქცევას ვერ მოასწრებს. მათ გადაწყვეტილი აქვთ ჩვენი დაშინება და ვილაც უნდა ჩამოახრჩონ სამაგალითოდ. რას იზამ! ჩვენ კი ერომანეთისთვის თავს გაგწირავთ და ასე დავაშინებთ მათ. ჩვენი ძალა ეს არის და ბერგოინიც ბოლოს და ბოლოს დაბრუნდება ატლანტის ოკეანის მიღმა, ხოლო ამერიკელი ხალხი თავისუფლებას მოიპოვებს.

ჯუდიტი (მოუთმენლად.) ოჰ, მერედა რა მნიშვნელობა აქვს ამას?

რიჩარდი (სიცილით.) მართლაცდა რა მნიშვნელობა უნდა ჰქონდეს, ქალბატონო ანდერსონ. უცნაური ზნე სჭირთ კაცებს და ქალებს კარგად ესმით მათი სისულელე.

ჯუდიტი. ჰოდა, კიდევაც ჰკარგავენ, ვინც უყვართ.

რიჩარდი. სულ ადვილად ნახავენ სხვას.

ჯუდიტი (აღშფოთებით.) ოჰ! (მკვეთრად.) თუ ხვდებით, რომ თავს ძალით იკლავთ?

რიჩარდი. მხოლოდ ასეთი თვითმკვლელობის უფლება მაქვს, ქალბატონო

ნო ანდერსონ. ნუ შეწუხდებით, მოკვდები და არც ერთი ქალი არ ჩაიცვამს ქაძებს. (ღიძილით.) მაღლობა დმერთს, არც არავის აქვს ჩემი ღარდი. დედაჩემი მოკვდა, თუ გაიგეთ?

ჯუდიტი. მოკვდა?

რიჩარდი. გულმა უმტყუნა წუხელ. ჩემი წყველა იყო მტყუნა. ანასკნელი სიტყვები და არა მგონია გადავრჩე. ჩემი გულისთვის არც სხვა რაღაცეები მოიკლავენ თავს. ეს თუ შიტირებს ერთ ან ორ დღეს, თუმცა არც მე დამვიწყებია ეს გოგო, წუხელ მეც დაეწერე ანდერძი.

ჯუდიტი (გრუნდ, ცოტა ხნის შემდეგ.) მერე მე?

რიჩარდი (გაოცებული.) თქვენ?

ჯუდიტი. დიახ, განა ჩემთვის სულერთია?

რიჩარდი (მხიარულად და უხეშად.) რას მეუბნებით! გუშინ არც კი გიცდიათ დაგეძალათ, თუ რასა გრძნობთ ჩემდამი. მერე რაც მოხდა, შეიძლება იმან გული მოგიღობოთ, მაგრამ დამიჯერეთ, ქალბატონო ანდერსონ, თქვენ ჩემი ღარდი სულაც არა გაქვთ და, თუ დაუიღუბები, მგონი, არც კი ინაღვლებთ, თქვენთვის სულ ერთია გინდ დღეს 12 საათზე მოხდეს ეს ამბავი და გინდაც ხვალ 12 საათზე.

ჯუდიტი (აკანკალებული ხმით.) რა უნდა ვქნა, რომ დამიჯეროთ, თუ როგორ სცდებით?

რიჩარდი. ნუ სწუხართ. მჯერა, რომ თქვენ თვალში მთლად ის აღარა ვარ, რაც ვიყავი. თუმცა რაც უნდა იყოს, ჩემი სიკვდილი გულს არ დაგიშანთავთ.

ჯუდიტი (თითქმის ჩურჩულთ.) თქვენ რა იცით? (ხელებს მხარზე დააწყობს და დაუინებით დააცქერდება.)

რიჩარდი (გაოცებული, მიხვდა სიმართლეს.) ქალბატონო ანდერსონ! (ქალაქის საათი მეოთხედს დაჰკრავს. კაცი გონს მოდის და ჯუდიტის ხელებს მოიცვლებს, თითქმის ცივად ეუბნება.) მაპატიეთ, ახლა ჩემს წასაყვანად მოვლენ. გვიანდაა.

ჯუდიტი. არა, არ არის გვიან. მითხოვეთ და მოწმედ გამოვალ, თქვენს გმირობას გაიგებენ და ვერ გაბუდავენ თქვენს მოკვლას.

რიჩარდი (ღაშცინავად.) მართლაცდა! თუკი ბოლომდე არ მივიყვან ამ საქმეს, გმირობა სადღა იქნება? მიხვდებიან, რომ გავაცურე და ძალღივით ჩამოკიდებენ. ღირსიც ვიქნები.

ჯუდიტი (მწარედ.) ოჰ, ვიცო, სიკვდილი გინდათ.

რიჩარდი (ჯიუტად.) სულაც არა.

ჯუდიტი. მაშინ რატომ არ ცდილობთ თავის დახსნას? გვედრებითი ყური დამივდეთ! სწორედ ახლა არ მითხარით, თქვენი გულისთვისაც დავიხსენიოთ ის... დიახ, დიახ, (ხელს სტაცებს ხელზე, რაკიდა რიჩარდი გაიწევა უარყოფის ნიშნად) ჩემი გულისთვისაც, ხომ? კარგით, ახლა ჩემი გულისთვისაც გადაირჩინეთ თავი და თუნდაც ქვეყნის კიდემდე გამოგყვებით.

რიჩარდი (ქალის მაჯებს წაეჭანება და შეაჩერებს, თვალს არ აცილებს.) ჯუდიტი!

ჯუდიტი (სიხარულით შეკრთება, თავის სახელს რომ გაიგონებს.) კარგით, ხომ?

რიჩარდი. თქვენდა სასიამოვნოდ ვთქვი, თქვენი გულისთვისაც-მეთქი, და მოგატყუეთ როგორც მამაკაცმა ქალი. თქვენ იცით, ბევრ უღირს კაცთა შორის მიცხოვრია და ბევრ უღირს ქალთა შორისაც. ჰოდა, როცა შეყვარებულნი არიან, (ამ სიტყვას ჭეშმარიტი პურიტანისთვის ჩვეული ხიზლით წარმოთქვამს.)

რადაც სიკეთესა და სათნოებას მხოლოდ მაშინ ეზიარებიან ხოლმე. ცხელ გულზე სიკეთის გამოვლინებას კი დიდად არ ეაფასებ. ამ მხრივ გამოცდილია კაცი ვარ და ვიცი, წუხელ რაც გავაკეთე, ცივი გონებით გავაკეთე, არც თქვენი მეუღლის ხატრით და არც (ჯიქურად.) თქვენი. (თავზარდაცემული ქალი თავს ჩაქინდრავს.) ჩემთვის გავაკეთე, რამე მნიშვნელოვანი მიზეზები სულაც არ მქონია. მაგრამ როდესაც მოხდა ისე, რომ ჩემი კისრიდან ძარყუყი უნდა მომქსქსქს და სხვისთვის ჩამომეცვა, ვერ შევძელი. ასე რად მოვიქეცა, არ ვიცი, მას მერე თავი სულელი მგონია და ვწუხვარ კიდევაც, მაგრამ არ შემიძლო სხვანაირად მოვექცეულიყავი და არც ახლა შემიძლია. ჩემი ბუნების კანონებს ვემორჩილება იმთავითვე, თუნდაც ერთხელ კი არა, ასჯერ ჩამომახრჩონ. (ქალი ხელს ასწევს თავს და ახლა პირდაპირ შესცქერის), ამასვე მოვიმოქმედებდი, სულ ერთია ვინც ან ვისი ცოლიც არ ყოფილიყო. (მის ხელებს გაუშვებს). ხომ გაიგეთ ახლა?

ჯუდიტი. დიახ, თქვენ იმის თქმა გინდათ, რომ არ გიყვარვართ.

რიჩარდი (აღშფოთებულია, ზიზღით). მხოლოდ ეს გაიგეთ ჩემი სიტყვებიდან?

ჯუდიტი. მეტი რაღა უნდა გამეგო... ჩემთვის ამაზე უარესი რა უნდა ყოფილიყო? (სერჯანტი კარზე აკაკუნებს. ქალს გულზე მოხვდება კაკუნით). ოჰ, კიდევ ერთი წუთი, ერთი წუთი-მეთქი! (მუხლებზე დაეცემა). გვეუღრებით...

რიჩარდი. სუუ! (დაიძახებს). შემოდით! (სერჯანტი გასაღებს გადაატრიალებს და კარს გააღებს, ჯარისკაცები ზღურბლთან დგანან).

სენშანტი (შემოვა), უკვე დროა, სერ...

რიჩარდი. მზადა ვარ, სერჯანტო. ახლა კი, ჩემო ძვირფასო! (ქალის წამოყენებას ცდილობს).

ჯუდიტი (წაეპოტინება), მხოლოდ ამაზე ვთხოვეთ, გეხვეწებით, ღვთის გულისათვის, სახამართლოზე მეც უნდა ვიყო, მაიორ სუინდონს ვთხოვე, მას მითხრა, შემოვიშვებ, თუ პატიმარი მოითხოვსო. ჩება დამრთეთ, ჩემი უკანასკნელი თხოვნა ეს არის, მეტს აღარაფერს ვთხოვეთ. (მუხლებზე მოეხვევა.) გვეუღრებით.

რიჩარდი. თუ შემოვიშვებთ, ხომ ჩუმაღ იქნებით?

ჯუდიტი. კი.

რიჩარდი. არ მომატყუებთ?

ჯუდიტი. არ მოგატყუებო. (აქვითინდება.)

რიჩარდი (დაიხრება და ხელს მოკიდებს). შემომეშველეთ, სერჯანტო, გადიან, ჩუდიითი ორ კაცს შუა მიძავალი გულამომჯდარი ხლუკუნებს.

ამ დროს შერიის დარბაზში ყველაფერი მზადაა სამხედრო სახამართლო-სათვის. ეს არის ვეებერთელა, მაღალჭერიანი ოთახი, რომლის შუაგულში საპატიო ადგილას წაბლისფერი სავარძელია ბალდახინის ქვეშ, ბალდახინზე ოქრო-ძვედით დაქარგული გვირგვინი და სამეფო ვენზელია G. R. სავარძლის წინ მაგიდაა წაბლისფერი მაუდით გადაფარებული, ზედ ზარია, მძიმე სამეფო საწერი მოწყობილობითურთ, მაგიდის ირგვლივ რამდენიმე სკამია. კარი იმ სავარძელში მჯდომარის ხელმარჯვნივაა, თუმცა ჯერ იქ არავინ არ ზის. მაიორ სუინდონი ფერშერთალი, ქერათმიანი 45 წლის კაცია, ეტყობა, მოვალეობის მოხდა მისთვის თავიდათავია. მაგიდას უზის ზურგით კარისკენ და წერს. ოთახში მარტოა. სერჯანტი შემოვა და მოახსენებს, გენერალი მობრძანდაო. ამ სიტ-

1. Georgius Rex – გეორგ მეფე (ლათ.).

ყვეს ისე ხმადაბლა წარმოთქვამს, ჩანს, ჯონი-ჯენტლმენის ჩამოსვლას საკმაოდ შეუშფოთებია ყველა.

სპრუანტი. გენერალი მობრძანდა, სერ.

სუინდონი იმწამსვე წამოდგება. შემოდის გენერალი. 25 წლის კაცია, მაგრამ კარგად გამოიყურება. მაღალი წრის კაცია, დახვეწილი მანერებით გამოირჩევა, თავის დროზე სახელი გაუთქვამს მოტაცებულ ქალზე დაქორწინებით. ვინებამახვილია და შეუძლია კარგი კომედიებიც წეროს. არისტოკრატიული წარმომავლობის გამო დიდებული სამხედრო კარიერა გაუკეთებია. თვალები დიდრონი და ნათელი აქვს, რაც მოწმობს მის ჭკუასა და გამჭრიახობას. ეს თვალუბი რომ არა, თხელი ცხვირი და პატარა პირი გაფიქრებინებდათ, მეტიხმეტად მომთხონნი და ნაკლებ მტკიცე უნდა იყოსო, ვინემ სჭირდება სახელოვან გენერალს. ამწყუთს პრისხანედ და მოღუშული იყურება, პირი მოკუმული აქვს, ნესტოები უთრთის.

ბერპონი. მაიორი სუინდონი ბრძანდებით?

სუინდონი. დიახ, თქვენ კი გენერალი ბერგონი, თუ არა უცდები, (ორივენი ცერემონიულად თავს დაუკრავენ ერთმანეთს). მოხარული ვარ, დღეს რომ ჩამობრძანდით. ვერ არის სასიამოვნო საქმე ამ უბედური მღუდლის ჩამოხრჩობა.

ბერპონი (სუინდონის სავარძელში ჩაჯდება). დიახ, სერ, მართალს ბრძანებთ. საჯაროდ ჩამოხრჩობა დიდი პატივია მისთვის, უკეთესს ვერც მოიფიქრებდათ, თუნდაც ინგლისური ეკლესიის წარმომადგენელი ყოფილიყო. მოწამეობრივი სიკვდილი, სერ, ხალხს მოსწონს ხოლმე და უნიჭო კაცისთვის ერთადერთი გზაა სახელის მოსახვეჭად, მაგრამ რაკი გვაიძულებთ მის ჩამოხრჩობას, რაც უფრო მალე მოხდება ეს ამბავით უკეთესი.

სუინდონი. 12 საათზე. ყველაფერი მზადაა, ისლა დაგვრჩენია, გავასამაროლოთ.

ბერპონი. (უმზერს, პრისხანების დაოკებას ცდილობს). დიახ, ესლა დაგვრჩენია, ჩვენც არ გავგაყოფინონ თავი ბაწარში. თუ ვაიგეთ, რა ახალი ამბები მოვიდა სპრინგტაუნიდან?

სუინდონი. ისეთი არაფერი. უკანასკნელი მოხსენება დამაკმაყოფილებელია.

ბერპონი (გაოცებული წამოდგება). დამაკმაყოფილებელი, სერ! დამაკმაყოფილებელი!! (წამით უცქერის და მერე მკვახედ დასძენს). მიხარია, რომ ასე ფიქრობთ.

სუინდონი (გაკვირვებული). მე ასე მესმის, რომ თქვენი აზრით...

ბერპონი. ჩემს აზრს სულაც არ გეუბნებით, არც ბილწსიტყვაობა მიყვარს, საუბედუროდ ასე რომ სჩვევიათ ჩვენი ხელობის ხალხს. თავს ამიტომაც ვიკავებ სპრინგტაუნის ახალი ამბების გამო. რაიც თქვენ (შკაცრად) ჯერ არც კი იცით. რამდენი დრო სჭირდებათ თქვენს ხელქვეითთ, ახალი ამბები რომ გაცნობოთ... ერთი თვე, ხომ?

სუინდონი (ნაწყენი). ეტყობა, სერ, პატაკი ჩემ მაგივრად თქვენ მიიღეთ. ცუდად არის საქმე?

ბერპონი (პატაკს ჯიბიდან ამოიღებს). სპრინგტაუნი აჯანყებულთა ხელშია. (პატაკს მაგიდაზე დააგდებს).

სუინდონი. (თავზარდაცემული). გუშინს მერე?

ბერპონი. დამის ორი საათიდან. შეიძლება ამაღამ ორი საათისთვის ჩვენც ჩაუუვარდიო მათ ხელში. რაო, რას იტყვით?

სუინდონი (მტკიცედ). მაშინ კი, გენერალი, ბრიტანელი ჯარისკაცე შეძლებს თავის დაცვას.

ბერპონი (ღვარძლით). პოდა, მე მგონი, სერ, ბრიტანელ ოფიცერს ამიტომაც არ სჭირდება თავისი საქმის ცოდნა, ბრიტანელი ჯარისკაცი ხიშტით გამოასწორებს მის უგნურებას. სამომავლოდ კი ამას გეტყვით, სერ, სჯობს თქვენს ხელქვეითთა ხიცოცხლეს უფრო მეტად გაუფროხილდეთ, ვიდრე თქვენს ჯკუას, სერ.

სუინდონი. ბოდიშს ვიხდით, სერ, თუმცა სიბრძნითა და გახსწყალებლობით ვერ შეგედრებით, მაგრამ ვცდილობ, რაც შეიძლება, და ჩემი თანამემამულეების იმედიც მაქვს.

ბერპონი (დახვეწილი სარკაზმით). შეიძლება გკითხოთ, მელოდრამებს თუ წერთ, მაიორო სუინდონ?

სუინდონი (წამოინთება). არა, სერ.

ბერპონი. სამწუხაროა! სამწუხაროა! (დაცინვის გარეშე მოელი სერიოზულობით და მტკიცედ). თუ იცით, სერ, რომ ჩვენს დამარცხებას წინ უღვას მხოლოდ ჩვენი ყოყლოჩინობა და აქაურთა მოუწესრიგებლობა? მაგრამ ესენიც ხომ ინგლისელებია, ჩვენი სისხლი და ხორცი. ამასთან ექვსნი ერთზე მოდიან (შთაბეჭდავად გაიმეორებს) — ექვსნი ერთზე-მეტეი, სერ. ჩვენი ჯარი კი თითქმის სანახევროდ ჰესენელები, ბრაუნშვეგელები, პრუსიელი დრაგუნებია და კიდევ ტომავაკებით შეიარაღებული ინდიელები. სწორედ ესენი არიან თქვენი თანამემამულენი, რომელთა იმედიცა გაქვთ! ვოქვათ და, აქაურებს გამოუჩნდათ ვინმე წინამძღოლი! სპრინგტაუნის ახალი ამბები იმას ხომ არ მოწმობს, რომ უკვე გამოჩნდა კიდევაც ასეთი წინამძღოლი! მაშინ რაღა უნდა ვქნათ? მითხარიო!

სუინდონი (პირქუზად), ჩვენი მოვალეობა უნდა მოვიხადოთ, სერ, მე მგონი.

ბერპონი (დამცინავად, ხელს ჩაიქნევს, რა რეგვენიაო). მართაღს ბრძანებთ, მართაღს. ვმადლობთ, მაიორო სუინდონ, ვმადლობთ. კარგი პასუხი იყო, სერ, და კიდევ ნათელი მოჰყინეთ საქმის ვითარებას. მიხარია, რომ გვერდით ასეთი გონიერი და ერთგული ოფიცერი მყავს და შემძლია სულითა და გულით მივენდო. მე მგონი, სერ, ჩვენ ორივესთვის სჯობს ახლავე მოვაშთით ის თქვენი დისიდენტი, ნუ დაკაყოვნებთ. (ზარს დარეკავს). მეტი რაღა დაგვრჩენია. მით უმეტეს, რომ წესად არა მაქვს ლანძღვა-ვინებით მოვიოხო გული სამხედროებივით. (სერფანტი გამოჩნდება ზღურბლზე). შემოიყვანეთ ის კაცი.

სერფანტი. დიას, სერ.

ბერპონი. და შეახსენეთ ყველა ოფიცერს, ვისაც კი ნახავთ, სასამართლო მათ ვეღარ დაულოდებათ.

სუინდონი (თავს ძლივს იკავებს). სასამართლოს ყველა წევრა უკვე დიდი ხანია მზად გახლავთ, სერ, და უკვე ნახევარი საათია თქვენს ბრძანებას ელიან. ყველანი მზად გახლავთ, სერ.

ბერპონი (დაყვავებით). მეც ასევე. (შემოდის რამდენიმე ოფიცერი და მაგიდას მიუსხდებიან კარის პირდაპირ, სხდომის ოქმის დასაწერად ემზადებიან, მუნდირების მიხედვით ისინი მე-9, მე-20, 21-ე, 24-ე, 47-ე, 53-ე და 62-ე ბრიტანულ ქვეითთა შენაერთების ოფიცრებია. მათ შორის არიან სამეფო არტილერიის გენერალ-მაიორი, აგრეთვე, გერმანელი ოფიცრები ჰესენის, ბრაუნშვეიგის შენაერთებისა, პრუსიელ დრაგუნთა და ჰესენელ მსროლელთა ნაწილებიდან). დილა მშვიდობის, ჯენტლმენებო, მაპატიეთ, რომ შეგაწუხებთ. ვმადლობთ, რომ გვიბოძეთ რამდენიმე წუთი.

სუინდონი. თავმჯდომარე თქვენ იქნებით, სერ?

ბერძონი (ხალხის თვალწინ კიდევ უფრო თავაზიანი, ზრდილი, დახვეწილი მიხვრა-მოხვრისა ხდება, ასევე უფრო იქედნურიც). არა, სერ მე ამ საქმისთვის ვერ გამოვდგები, თქვენს ნებართვით, გამაღიანის ფერხით მოვთავსდები. (კარის სიახლოვეს, მაგიდის ბოლოში მდგარ სკამთან მიდის და სუინდონს თავმჯდომარის სავარძელზე მიუთითებს. დაიცდის, ხანამ იმ ადგილს დაიკავებს).

სუინდონი (დიდად ნაწყენია). თქვენი ნება იყოს, სერ. მე მხოლოდ ვცდილობ ჩემი მოვალეობა მოუხადო ამ ძნელბედობის ხანს. (დაჯდება).

ბერგიონი ერთხანს თავს ანებებს თავის ხანამუშო თავაზიანობას, დაჯდება და სახემოღუშული ქაღალდების კითხვას დაიწყებს. ფიქრობს, ცუდ დღეში ჩავარდნილს რა გამოხავალი აქვს, რომ სუინდონი არარაობაა. შემოძვავთ რა ხარდი, ჯუდი თი მის გვერდითაა. პატიმრის წინ ორი ჯარისკაცია, ორი უკან მოსდევს სერუანტის მეთაურობით, მთელ დარბაზს გაივლიან და კარის პირდაპირ კედელს მიაშურებენ, მაგრამ რიჩარდი ჩაუვლის თუ არა თავმჯდომარის სავარძელს, სერუანტი ხელით შეაჩერებს, თავად კი უკან დაუდგება. ჯუდითი თრთოლვით კედელს მიუვრდნობა. ის ოთხი ჯარისკაცი მის სიახლოვეს გამწკრივდება.

ბერძონი (თავს აწევს და ჯუდითს დაინახავს). ვინ არის ეს ქალი?

სერუანტი. მღვდლის ცოლი გახლავთ, სერ.

სუინდონი (აღელვებული). მიხოვა დასწრებოდა სასამართლოს და ვიფიქრე...

ბერძონი (დამცინავად დააზრულებს მის სიტყვას). იფიქრეთ, რომ მისთვის სასამართლო იქნება აქ ყოფნა. დიახ, დიახ. (დაევაფებით). ძოართვით ქალბატონს სკამი.

სერუანტი სკამს მოიტანს და რიჩარდის ახლოს დადგამს.

ჯუდიონი. გმადლობთ, სერ. (შიშნარევი მოწიწებით თავს მდაბლად დაუკრავს ბერგიონს, რომელიც თავაზიანად მიესალმება).

სუინდონი (რიჩარდს, მკვეთრად). თქვენი სახელი, სერ?

რიჩარდი (ნახევრად ხუმრობით). კარგით, ერთი, სერ, ისე მომიყვანეთ, რომ ჩემი სახელი არც იცით?

სუინდონი. წესია, უნდა დაასახელოთ, ვინცა ხართ.

რიჩარდი. თუკი წესია, რას იზამ, მე ვარ ენტონი ანდერსონი, ამ ქალაქის პრესვიტერიანული ეკლესიის მღვდელი.

ბერძონი (ყურადღებით). რას ამბობთ! ვთხოვთ მითხრათ, ბატონო ანდერსონ, არსი თქვენი რწმენისა.

რიჩარდი. დიდი სიამოვნებით, თუკი დრო გვექნება. თქვენს მოსაქცევად ორი კვირა მაინც დამჭირდება.

სუინდონი (შეაწივეტიანებს). ჩვენ აქ თქვენი რწმენის განსასჯელად არ მოვსულვართ.

ბერძონი (თავაზიანად თავს დაუკრავს საბრალო სუინდონს). ყურადვიდებ თქვენ საყვედურს.

სუინდონი (შეცბება). ოჰ, თქვენ კი არა, მე...

ბერძონი. არა უშავს. (რიჩარდს, ძალზე ზრდილობიანად.) თქვენს პოლიტიკურ რწმენაზე კი რას იტყვით, ბატონო ანდერსონ?

რიჩარდი. რამდენადაც მესმის, ჩვენ ყველანი აქ სწორედ ამის გამოხარკვევად ვართ.

სუინდონი (მკაცრად). თქვენ აპირებთ უარყოთ, რომ ჯანყისთავე ხართ? რიჩარდი. მე ამერიკელი ვარ, სერ.

სუინდონი. რა უნდა ეიფიქრო ამ თქვენი სიტყვის შემდეგ, ბატონო ანდერსონ?

რიჩარდი. მე მგონია, ჯარისკაცს ფიქრი საერთო არ მაროუძის. ბერგონს ეს პასუხი ისე აღაფრთოვანებს, რომ ლამის შეგეგუქს დაკარგვას.

სუინდონი (ბოლძით გადაფიქრდება). გირჩევთ თავხედობას თავი დაანებოთ, პატიმარო.

რიჩარდი. რას იზამ, გენერალო, თუკი კაცის ჩამოკიდება გაქვთ გადაწყვეტილი, ამით კიდევაც ანიჭებთ მას გარკვეულ უპირატესობას. თავაზიანობას რატომღა მთხოვთ. ბოლო ხომ ერთია.

სუინდონი. თქვენ არ გაქვთ უფლება თქვათ, სასამართლოს უკვე ყველაფერი გადაწყვეტილი აქვსო. და კეთილინებუთ გენერალს ნუ მიწოდებთ. მე მაიორი სუინდონი გახლავარ.

რიჩარდი. დიდი ბოდიში. მეგონა, ჯონი-ჯენტლმენტთან საუბრის პატივი მქონდა.

ოფიცრები შეტოკდებიან, სერჟანტი ძლივს იკაგებს სიცილს.

ბერბონი (თავაზიანად). მგონია, ჯონი-ჯენტლმენი მე უნდა ვიყო, სერ, და მზად ვარ ვემსახუროთ. მეგობრები კი გენერალ ბერგონს მეძახიან. (რიჩარდიც თავაზიანად თავს დაუკრავს). თქვენ უნდა გესმოდეთ, სერ, და ვიმედოვნებ, გესმით კიდევ, როგორც ჯენტლმენს და სულიერ მოძღვარს, თუკი ჩვენდა საუბედუროდ თქვენი ჩამოხრჩობა მოგვიხდება, ამას პოლიტიკური აუცილებლობა და სამხედრო ვალი გვიკარნახებს და არა პიროვნული ცუდი განწყობილება თქვენდამი.

რიჩარდი. ოჰ, რას ამბობთ. დიდი შვება მომანიჭეთ, რაღა თქმა უნდა. ყველას დიმილი მოურევა, ხოლო ზოგიერთ ემაწვილ ოფიცერს სიცილი წახდება.

ჯუდიში (ძრწოლას გვრის მათი ხუმრობა და თავაზიანობა). ოჰ, როგორ შეგიძლიათ?

რიჩარდი. ხომ დამპირდით, ჩუმად ვიქნებით.

ბერბონი (ჯუდიშს დიდი პატივისცემით). დამიჯერეთ, ქალბატონო, თქვენი მეუღლის ჯენტლმენური შემართება ჩვენ დიდად გვახარებს ამ ესოდენ უსიამოვნო პროცედურის დროს. სერჟანტო, სკამი მოართვით ბატონ ანდერსონს. (სერჟანტი ასრულებს მის ბრძანებას, რიჩარდი დაჯდება). ახლა კი, მაიორო სუინდონ, ჯერი თქვენზეა.

სუინდონი. მგონია, თქვენ იცით, ბატონო ანდერსონ, რა მოვალეობაც აკისრია მისი უდიდებულესობა მეფე გეორგ მესამის ქვეშევრდომს?

რიჩარდი. მე ვიცი, სერ, რომ მის უდიდებულესობა მეფე გეორგ მესამეს ხურს ჩემი ჩამოხრჩობა, რადგანაც უარყოფ ღორდ ნორტის უფლებას მმარცვავეს მე.

სუინდონი. თქვენი ეგ სიტყვები დალატის ტოლფასია, სერ.

რიჩარდი (მკვახედ). როგორც გნებავდეთ.

ბერბონი (აშკარად უარყოფს დაცვის ასეთ ხერხებს, თუმცა კი მაინც თავაზიანად). ხომ არ ფიქრობთ, ბატონო ანდერსონ, რომ თქვენი ასეთი...

1. ღორდ ნორტი — ინგლისის პრემიერ-მინისტრი (1770–1789 წლებში).

გთხოვთ მომიტყუოთ... ასეთი დამოკიდებულება ცოტა ვულგარულია, ასე იყუ-
როთ და ყაჩაღობად ჩათვალოთ საფოსტო ბაჟი, ჩაას ბაჟი და ასე უმღევს რაც
უნდა იყოს, ჯენტლმენი ბრძანდებით და ისე უნდა გადაიხადოთ, მილი დო-
ტაშაშქებდეთ სახეზე.

რიჩარდი. ფული რა სათქმელია, გენერალო, მაგრამ თუ შენს ჯიბეში
ხელს უფათურებს მეფე გეორგისთანა რეგენი...

სუინდონი (თაუზარდაცემული), სუს, სერ.. ჩუმად!

სპრუანტი (შედრწუნებული დასჭექს), ჩუმად!

ბერპონი (აუმღერეველად). პო, თქვენ სხვა შეხედელებისა ბრძანდ-
ბით, ჩემი მღვთმარეობა არ მაძლევს უფლებას შეგვეკამათოთ, თუმცა კი კერძო
საუბარში შეიძლება, მაგრამ (მხრებს აიჩეჩავს), რა თქმა უნდა, ბატონო ან-
დერსონ, თუკი ასე მიუღწევით სახრჩობელას, (ჯულითი შეკრთება) რაღა უნდა
ვთქვა. თავისებური გემოვნებისა ბრძანებულხარო! რას იზამ... (კვლავ აიჩეჩავს
მხრებს).

სუინდონი (ბერგონს). მოწმეებს უნდა გამოუცხადოთ.

რიჩარდი. მოწმეები რაღად გჭირდებათ? ჩემს თანამემამულეებს ჩემო-
ვის ყური რომ დაეგლოთ, თქვენ აქ ბარიკადები დაგზვლებოდით, ყოველი სახლი-
დან მიზანში ამოვიღებდნენ, ხალხი თქვენ წინააღმდეგ აღდგებოდა, თავის ქა-
ლაქს დაიცავდა და უკანასკნელ კაცამდე შეგებრძოლებოდნენ, მაგრამ, სამწუხა-
რიდ, მანამდე მოხვედით, ვინემ სიტყვას საქმე მოჰყვებოდა, ახლა კი გვიანდა.

სუინდონი (შკატრად). კარგით, სერ. თქვენც და თქვენს ქალაქელებსაც
ჭკუას ვახწავლით და დიდხანს არ დაავაწყდებათ ეს გაკვეთილი. გაქვთ კიდევ
რამე სათქმელი?

რიჩარდი. მგონი, შეგიძლიათ სამხედრო ტყვედ ჩამოვალათ და დამხვრა-
ტოთ, ძალღივით არ ჩამომკიდოთ.

ბერპონი (თანაგრძნობით). როგორ გეტყობათ, ბატონო ანდერსონ, სე-
მოქალაქო პირი რომ ბრძანდებით. მაპატიეთ, ამას რომ გეუბნებით. თუ იცით,
როგორ არტყამენ მიზანში მისი უდიდებულესობა მეფე გეორგის ჯარისკაცები?
თუ იცით, მათი მწკრივის წინ რომ დადგებით, ერთი ნახევარი აგაცილებთ, მე-
რე ნახევარი კი იმას იზამს, რომ სამხედრო პოლიციის უფროსი იძულებულია
გახდება პისტოლეტი დაგაჩაღოთ. ჩამოხრჩობა კი დიდებული ვიცით და დიდად
კმაყოფილი დარჩებით. (შეგობრულად.) ასე რომ ჩამოკიდებას გირჩევთ, ბატო-
ნო ანდერსონ.

ჯულითი (სადაცაა გული წაუვა). ღმერთო ჩემო!

რიჩარდი (ჯულითს). თქვენ ხომ დამპირდით: (ბერგონს). გმადლობი,
გენერალო, ამაზე აღარ მიფიქრია, დიდათ დამაყალგოთ, თოკი იყოს, გთხოვთ ჩა-
მომიკიდოთ.

ბერპონი (თავაზიანად). 12 საათზე იყოს, ბატონო ანდერსონ?

რიჩარდი. როგორც გნებავდეთ, გენერალო.

ბერპონი (წამოღგება). ამით დავამთავროთ, ჯენტლმენებო. (ყვილანი
აღგებიან.)

ჯულითი (შავიდასთან მიიჭრება), ოჰ, არა, არა, გაუსამართლებლად კა-
ცი როგორ უნდა მოკლათ, არც დაფიქრებულხარო, რას სჩადით, ისე... არც...
(სიტყვას ვედარ პოულობს.)

რიჩარდი. ასე ახრულებთ თქვენს დაპირებას?

ჯულითი. მე თუ არ უნდა ვთქვა, თქვენ უნდა თქვათ, თავი დაიცავით, გა-
დაირჩინეთ, უთხარ სიმართლე.

რიჩარდი (შეშფოთებული). მე მათ იმდენი სიმართლე ვუთხარი, საკმარისია ათგზის ჩამომახრჩონ. თუ კიდევ რამეს იტყვით, სხვებს გასწირავთ, იცოდეთ, და ვერც მე დამიხსნით.

ბერბონი. ჩემი ძვირფასო ქალბატონო, ჩვენ მხოლოდ ის ვგსურს, უსიამოვნებას აგაცილოთ. ნუთუ შვებას მოგგვრით ჩემი მეგობრის სუბდონის შავ მოსასხამში გამოწყობა და ასე შემდეგ? ჩემი აზრით, დაღმწამდლებული უნდა ვიყოთ თქვენი მეუღლისა, ასეთი თავშეკავება და ჯენტლმენურ სქესება ბა რომ გამოამყლავნა.

ჯულიანი (სიტყვებს სახეში შიახლის). პოი, შეშლილხარა და ეს არის თქვენთვის სულ ერთია, რა დახაწაული მოხდება, ოღონდ კი ჯენტლმენურა იყოს? თქვენთვის სულ ერთია კაციკვლა, თუ მოკვდინებისას წითელი მოსახამი გეცმებათ? (სასოწარკვეთილი). თქვენ მას არ ჩამოახრჩობთ, ეს კაცი ჩემი ქმარი არ არის.

ოფიცრები ერთმანეთს გადახედავენ და აჩურჩულდებიან. გერმანელები გვერდით მჯდომარეთ ეკითხებიან, რას ამბობსო ეს ქალი. ბერგონი კი, ცხადლივ რომ დაეტყო, ჯულიანის ნათქვამმა რა დიდად იმოქმედა მასზე, მვის მოვაგონს საქმის ასეთი შეტრიალებით. რიჩარდი კი ამ დროს ხმას აუწევს, ხმაური რომ დაფართოს.

რიჩარდი. გთხოვთ, ჯენტლმენებო, დავასრულოთ ყველაფერი. ქალი ვერ შეგუდება იმ აზრს, რომ ჩემი გადარჩენა არ შეუძლია. დაამთავრეთ სასამართლოს სხდომა.

ბერბონი (ისეთი წყნარი და მტკიცე ხმით, რომ ყველა გაჩუმდება). ერთი წუთით, ჯენტლმენებო, (ისევ თავის ადგილას დაჯდება, სუბდონიც და სხვებიც მას მიბაძავენ). მინდა სწორად გავიგო, ქალბატონო, თქვენ ამბობთ, რომ ეს ჯენტლმენი თქვენი მეუღლე არ არის, ანუ... არ მინდა ცუდად გამოივიდეს... თქვენ არ ხართ მისი მეუღლე?

ჯულიანი. არ ვიცი, რისი თქმა გნებაუთ, მე გითხარით, ეს კაცი ჩემი მეუღლე არ არის — ჩემი მეუღლე გაიქცა. პოდა, ამ კაცმა მის გადასარჩენად მისი ადგილი დაიჭირა. პკითხეთ ყოველს ამ ქალაქში, ქუჩიდან მოაყვანიხეთ პირველივე შემხვედრი მოწმედ და ის გეტყვით, რომ პატიმარი არ გახლავთ ენტონი ანდერსონი.

ბერბონი (ისევ ისე მშვიდად). სერჯანტო.

სერჯანტი. დიახ, სერ.

ბერბონი. გადით ქუჩაში და მოიფვანეთ პირველივე მოქალაქე, ვისაც კი ნახავთ.

სერჯანტი (კარს მიაშურებს). დიახ, სერ.

ბერბონი (მიმავალ სერჯანტს). პირველივე მოქალაქეს, ვისაც ნახავთ, წესიერად ჩაცმულსა და ფხიზელს.

სერჯანტი. დიახ სერ. (გადის).

ბერბონი. დაბრძანდით, ბატონო ანდერსონ... თუკი ნებას მიბოძებთ ასე დაგიძახოთ. (რიჩარდი დაჯდება.) თქვენც დაბრძანდით, ქალბატონო, და დაელოდეთ. გაზეთი მოართვით ღუდის.

რიჩარდი (აღშფოთებული). გრცხვენოდეთ!

ბერბონი (ეშმაკური ღიმილით). თუ თქვენ ამ ქალის მეუღლე არა ხართ, სერ, მაშინ... სადარდებელი არც უნდა ჰქონდეს... ამ ქალს. (რიჩარდი ტუჩებს ჩაიკვნეტს და გაჩუმდება).

ჯუდიტი (თავის აღვილას დაბრუნება, რიჩარდს). სხვანაირად არ შე-
მეძლო. (რიჩარდი თავს გაიქნევს, ჯუდიტი დაჯდება).

ბმრბონი. თქვენ, რაღა თქმა უნდა, გესმით, ბატონო ანდერსონ, ამ პა-
ტარა შემთხვევის იმედი არ უნდა გქონდეთ. ჩვენ ვიღაც გვჭირდება სხვების სა-
მაგალითოდ.

ერიკსული

რიჩარდი. კარგად მესმის, მგონი, ჩემი ახსნა აქედან უფროდგება.

ბმრბონი. თქვენი ნებართვით უცხო მოწმეს ვამჯობინებთ.

ქალაქის პაკეტით ხელში შემოდის სერჯანტი და თან შეშინებული კრი-
სტი შემოჰყავს.

სერჯანტი (ბერგონს პაკეტს გაუწვდის), დეპეშებია, სერ. 33-ის კაპრალ-
მა მოიტანა. მთელი გზა ისე მოაჭენებდა ცხენს, რომ ყუბზე ძლივსა დგას, სერ.

ბერგონი პაკეტს გახსნის და ყურადღებით კითხულობს. დეპეშები იმდენ-
ნად დამაფიქრებელი გამოდგება, რომ სხვა ვედარაფერს ამჩნევს.

სერჯანტი (კრისტის). შენ გეუბნები, ჭკუით იყავი და ქუდი მოიხადე, მო-
უსმინე, რასაც გეტყვიან. (მის უკან დადგება, კრისტი მაგიდის იმ მხარეს შე-
ჩერდება, სადაც ბერგონი ზის).

რიჩარდი (კრისტის მიმართავს ჩვეულებისამებრ გამომწვევად). ნუ გე-
შინია, სულელო, მოწმედ მოგიყვანეს აქ. ესენი შენ არ ჩამოგკიდებენ.

სუინდონი. თქვენი სახელი?

კრისტი. კრისტი.

რიჩარდი (ბრაზით). კრისტიოფერ დაჯენი, გამოთავყანებულო. სრულად
უნდა თქვა შენი სახელი და გვარი.

სუინდონი. ჩუმად იყავით, პატიმარო, მოწმეს ნუ კარნახობთ.

რიჩარდი. კი ბატონო, მაგრამ უნდა ვაგაფრთხილოთ, თუ ძალით არა,
ბევრს ვერაფერს ათქმევინებთ. ღვთისმოშიშმა დედამ ისე გაწვრთნა, ჭკუა-გო-
ნება სულ დააკარგვინა.

ბმრბონი (წამოიჭრება და სერჯანტს შეშფოთებული მიმართავს). სად
არის ის კაცი, რომელმაც ეს პაკეტი მოიტანა?

სერჯანტი. საგუშაგოში, სერ.

ბერგონი ხასწრაფოდ გადის. ოფიცრები ერთმანეთს გადახედავენ.

სუინდონი (კრისტის). თუ იცნობთ ენტონი ანდერსონს, პრესვიტერიან-
ნულ მღვდელს?

კრისტი. ვიცნობ, აბა არ ვიცნობ. (ისეთი სახით წარმოთქვამს თითქოს
გულსხმობს, ვირი უნდა იყოსო ეს ხუინდონი, თუკი ამას შეკითხება.)

სუინდონი. ის აქ არის?

კრისტი (მიმოიხედავს). არ ვიცი.

სუინდონი. თუ ხედავთ მას?

კრისტი. არა.

სუინდონი. თქვენ იცნობთ პატიმარს?

კრისტი. ვის, დიკს?

სუინდონი. დიკი ვინაა?

კრისტი (რიჩარდზე მიუთითებს). ვინ და ეს.

სუინდონი. მისი სახელი?

კრისტი. დიკი.

რიჩარდი. წესიერად უპასუხე, რეგვენო. დიკიო, რომ ეუბნები, რას მიხ-
ვდებიან?

კრისტი. შენ განა დიკი არა ხარ? აბა სხვანაირად როგორ ვთქვა?

სუინდონი. მე მიპასუხეთ, სერ, თქვენ კი, პატიმარი, ჩუმად იყავით. მოთხარით, ეს კაცი ვინ არის?

პრისტონი. ჩემი ძმა დიკია... რიჩარდი... რიჩარდ დაჯენი.

სუინდონი. თქვენა ძმა?

პრისტონი. დიახ.

სუინდონი. დარწმუნებული ხარ, რომ ანდერსონი არ არის?

პრისტონი. ვინა?

რიჩარდი (გააფთრებული). მე, მე, მე, ერთი შენი...

სუინდონი. ჩუმად იყავით, სერ.

სერჟანტი. (ყვირის), ჩუმად-მეთქი.

რიჩარდი (ბრაზით). ფუი! (კრისტის). უნდა გაიგოს, ვარ თუ არა მე მღვდელი ანდერსონი. უთხარი, მასხარასავით ნუ იმანჭები.

პრისტონი (კიდევ უფრო გაიბადრება). შენ — მღვდელი ანდერსონი! (სუინდონს). ბატონი ანდერსონი კარგი კაცია, დიკი კი ხელიდან წასული. წესიერი ხალხი არც კი კადრულობს მასთან ლაპარაკს. ეს ცული ძმაა, მე კი კარგი ვარ. (ოფიცრები გადაისარხარებენ, ჯარისკაცებს დიმი მოურევით).

სუინდონი. ვინ დააპატიმრა ეს კაცი?

სერჟანტი. მე, სერ, მღვდლისას კნახე, ამ ქალთან ერთად ჩაის მიირთმევდა, უქურთუკოდ იჯდა, როგორც საკუთარ სახლში. და თუ ეს კაცი მისი ქმარი არ არის, მით უარესი მათთვის.

სუინდონი. მღვდელი იკითხეთ და მან გიპასუხათ?

სერჟანტი. დიახ, სერ! თუმცა კი ეს მღვდელს არც ჰგავს. თუ გნებავთ, ჩვენს კაპელანსაც ჰკითხეთ, სერ.

სუინდონი (რიჩარდს მუქარით). მაშასადამე, სერ, ჩვენი მოტყუება მოასურვეთ, თქვენი სახელი კი რიჩარდი დაჯენია?

რიჩარდი. ბოლოს და ბოლოს მახვდით, როგორც იქნა!

სუინდონი. კმ! (ტუჩებს მოკუმავს და მრავლისმეტყველი სიმკაცრით შეპყრებს).

პრისტონი. ესენი შენ ჩამოგვიღებენ, დიკ?

რიჩარდი. დიახ, გასწი აქედან, უკვე აღარა ხარ საჭირო.

პრისტონი. ჩინური ფაიფურას ფარშევანგებს მე წავიღებ, კარგი?

რიჩარდი (წამოიჭრება). გასწი, გასწი-მეთქი აქედან, გამოთავებებული. (შეშინებული კრისტი გარეთ გაფარდება).

სუინდონი (წამოღება, წამოღებიან დანარჩენებიც). რაკილა მღვდლობა მოისურვეთ, იყოს თქვენი ნება. როგორც დადგენილია, 12 საათზე სიკვდილით დასჯებით და თუ ანდერსონი მანამდე არ გამოჩნდება, მის მაგივრად საბრძოლველად თქვენ ახვალთ. სერჟანტო, გააფვანეთ ეს კაცი...

ჯუდიტი (შეძრწუნებული). არა, არა...

სუინდონი (ცოფები მოურევთ, ვაითუ ამ ქალმა განაგრძოს თავისი მუდარა). გაათრიეთ ეს დედაკაცი!

რიჩარდი (ვეფხვივით გადმოეკლება მაგიდას და სუინდონს ველში მისწვდება). არამზადავ!

ერთი მხრიდან სერჟანტი მიირბენს სუინდონის საშუკლად, მეორე მხრიდან კი ჯარისკაცები. მაგიდაზე დანარცხებული სუინდონი წამოღება და ტანსაცმელს გაისწორებს. რაღაცის თქმა უნდა, მაგრამ ამ დროს შემოვა ბერგონი. ქაღალდები უკავია. თეთრი ფერის წერილი ისფერი ღებავა.

ბერბონი (მაგიდას მიუახლოვდება, თავშეკავებით). რა მოხდა? რა ამბავია, ბატონო ანდერსონ, თქვენ მე მალცებთ.

რიჩარდი. მაპატიეთ შეწუხებისთვის, გენერალო, თქვენი ხელქვეითის მოხრჩობა მიხლოდა და მეტი არაფერი. (გააფთრებული სუინდონისკენ გაიწევა). ქალს ბრიყვულად მოეპყარი და ჩემს სულში მოვლემარცხემა გამოაფხიზლე, ძაღლიშვილო! რა სიამოვნებით მოგიგრებდი კისურს! (სერჯანტს ხელებს გაუწვდის). მოიტანე ის შენი ხელბორკილი, თორემ ამ ხელებს ისე კერავაჩერებ.

სერჯანტი ხელბორკილს ამოიღებს და ბერგონის გახედავს, რას მეტყვისო.

ბერბონი. თქვენ შეურაცხპყავით ეს ქალბატონი, მაიორი სუინდონ?

სუინდონი (გაბრაზებული). არა, სერ, რა თქმა უნდა, არა, თქვენ ეს შეკითხვა ჩემთვის არ უნდა მოგეცათ. ქალს გასვლა ვუბრძანე, რაკილა წესი დაარღვია, ეს კაცა კი მეცა. მოაცილეთ ეგ ხელბორკილი, ჩემს თავს მეც კარგად დავიცავ.

რიჩარდი. რადგან ახლა კაცურად დაბარაკობთ, თქვენთან საჩხუბარი აღარაფერი მაქვს.

ბერბონი. ბატონო ანდერსონ...

სუინდონი. ეს კაცი დაჯენია, სერ, რიჩარდ დაჯენია, თვითმარქეია.

ბერბონი (აღშფოთდება). რას მიედ-მოედებით, სერ, დაჯენი სპრინგტუნში არ ჩამოაზრჩევთ?

რიჩარდი. ის ბიძა იყო ჩემი, გენერალო.

ბერბონი. აჰ, თქვენი ბიძა! (სუინდონს, თავაზიანად.) გახიოკთ მაპატიოთ, მაიორი სუინდონ. (სუინდონს მაინცდამაინც არ სიამოვნებს ეს ბოდიში, ბერგონი რიჩარდს მიუბრუნდება). რაღაც საბედისწეროდ ვართ გადაკიდებული თქვენს ოჯახზე. კარგით, ბატონო დაჯენ, ერთი ეს მინდა გკითხოთ, ვინ არის (წერილს ჩახედავს) უილიამ მენდევი?

რიჩარდი. სპრინგტაუნის მერი.

ბერბონი. ის უილიამ... მენდევი თუ ვინც არის... სიტყვის კაცია?

რიჩარდი. უნდა იყიდოთ მისგან რამე?

ბერბონი. არა.

რიჩარდი. მაშინ შეგიძლიათ ენდოთ.

ბერბონი. გმადლობთ, ბატონო... დაჯენ. და რადგანაც თქვენ ბატონი ანდერსონი არა ხართ, ჩვენ მაინც... რას იტყვით, მაიორი სუინდონ? (უნდა თქვას, მაინც ჩამოვაზრჩობთ).

რიჩარდი. განკარგულება არ იცვლება, გენერალო.

ბერბონი. ოჰ, მართლაც, ძალიან ვწუხვარ. უნდა დაგტოვოთ, ბატონო დაჯენ, თქვენც. ქალბატონო ანდერსონ.

რიჩარდი (თითქმის უხეშად შეაჩერებს ჯუდითს, რადგან ქალს უნდა იხევ წინ გამოიჭრეს, და მკლავზე ხელს მოკიდებს), სიტყვა აღარ დაძრათ, წამოდიეთ.

ქალი მუდართო შეხედავს, მაგრამ კაცის სიმტკიცე ძალას გამოაცლის. თახი ჯარისკაცის თანხლებით გარეთ გადიან. სახემოდუშული სერჯანტი რიჩარდის უკან მიაბიჯებს და ისე უძხვრს უკანასკნელს, ვით საშიშ ნადირს.

ბერბონი. ჯენტლმენებო, აღარ დაგაკავებთ. მაიორი სუინდონ, სიტყვა მაქვს თქვენთან, (თორ-რები გადიან, იგი მშვიდად დაელოდება მათგან უკანას-

კნელის გახვლას. მერე სახე მოექუფრება და სუინდონს მიუბრუნდება, პირველად მიმართავს მხოლოდ ვეარით). სუინდონ, თუ იცით, აქ რა წერია? (წერილს უჩვენებს).

სუინდონი. რა წერია?

ბერბონი. ხელშეუხებლობის ბარათს მოითხოვენ ერთ-ერთი მათი ნაწილის ოფიცრისათვის, ვინც აქ მოხალაპარაკებლად უნდა მოვიდეს.

სუინდონი. ოჰო, აგადრეს უკან დახევა!

ბერბონი. მერე კი გვწერენ, რომ იმ კაცის გამოგზავნას აპირებენ, ვინც წუხელ აჯანყებას ჩაუღვა სათავეში და ჩვენ გამოგვყარა იქიდან. ასე რომ იცოდეთ, ეს მათი უფროსი ხელწამოსაკრავი კაცი არ არის.

სუინდონი. დიდი ამბავი!

ბერბონი. ჩვენ გვექნება საშუალება, რომ... აბა თუ იცით, რისი?

სუინდონი. მათი დამორჩილებისა, ვიმედოვნებ.

ბერბონი. არა, ამ ქალაქის დატოვებისა ექვსი საათის განმავლობაში.

სუინდონი. ენით უთქმელი თავხედობაა!

ბერბონი. როგორ გვთნიათ, რა უნდა ვქნათ?

სუინდონი. სპრინგტაუნს შევუტოოთ და მაგრად დავცხოთ.

ბერბონი (შშვიდად). ჰმ! (კარისკენ პოტრიალდება). მისაღებში გაკიდეთ.

სუინდონი. იქ რა გვინდა?

ბერბონი. ხელშეუხებლობის ბარათი დავწეროთ. (კარის სახელურს ხელს მოკიდებს).

სუინდონი (გაქვავებული დგას). გენერალი ბერგონს!

ბერბონი (შეშოტრიალდება). დიას, სერ?

სუინდონი. ჩემი ვალია ვითხრაო, სერ, ვერ ვხედავ მიზეზს უკანდახევასა იმ აჯანყებული მელუქნეების წინაშე.

ბერბონი (აუმღვრევლად). უთქვათ და უარი განვაცხადე სარდლობაზე, მაშინ რას მოიმოქმედებთ?

სუინდონი. რას და რისი გულისთვისაც კვებუკიდან აქ ჩამოვედით, რისი გულისთვისაც გენერალი პოუ ნიუ-იორკიდან ჩრდილოეთს გაეძარტა, ოლბენისთან მათ ნაწილებს შევეურთდები და გაერსიანებული ძალებით შევმუსრაოთ იმ ჯანყისთაყებს.

ბერბონი (უცნაური ხმით). ჩვენს ლონდონელ მტრებსაც ასე გაანადგურებთ?

სუინდონი. ლონდონელ მტრებსო?

ბერბონი (შთამბეჭდავად). უგნურობასა და უგულისყურობას, უვიცობასა და უქნარობასაც შემუსრაოთ? (დექეშას უჩვენებს და სასოწარკვეთილი დასძენს). ეს წუთია გავიგე, სერ, გენერალი პოუ ჯერ კიდევ ნიუ-იორკშია.

სუინდონი (თავზარდაცემული). ღმერთო დიდებულო! ბრძანებას გადასულა!

ბერბონი (დამცინავი სიმშვიდით). მას არც მიუღია ბრძანება, სერ. ვალაც ლონდონელ ჯენტლმენს დავიწყებია მისი გამოგზავნა, ქალაქგარეთ მიიჩქაროდა დასასვენებლად, მე მგონია, მისი საკვირაო გახეირნება ინგლისს ამერიკული კოლონიების ფასად დაუჯდება, სულ რაძდენიმე დღეში კი თქვენ და მე სარატოგაში ვიქნებით 5 000 ჯარისკაციოთურთ 18 000 კარგად გამაგრებულ ჯანყისთაყთა პირისპირ.

სუინდონი (შექრწუნებული). შეუძლებელია, სერ!

ბერბონი (ცოვად). რა ბრძანეთ?

სუინდონი. ამას ვერ დავიჯერებ. რას იტყვის ისტორია?

ბერგონი. ისტორია, სერ, ჩვეულებისამებრ, ტყუილს იტყვის. წამოდით, ის ხელშეუხებლობის ბარათი უნდა დაწერიეთ. (გაღის).

სუინდონი (გაოგნებული უკან გაჰყვება). ღმერთო ჩემო! ღმერთო ჩემო! დავლუპულვართ.

სერჟანტი

შუადღე მოახლოებულია. ბაზრის მოედანზე გამოცოცხლებას სახრჩობელაზე, აქ რომ მუდმივად დგას დამნაშავეთა დასაშინებლად, მის გვერდით კი სხვა დასასჯელი მოწყობილობანი: სამარცხვინო ბოძი, ხუნდები და გასამათრახებლად დაგებული ფიცარნაგი, მარყუჟიანი ახალი თოკი ჰკიდია, მარყუჟი კადონზეა გადადებული, რათა ბიჭები ვერ მისწვდნენ. კიბეც აქ არის, მერიის კლერკს უკვე მოუტანია და ცნობისმოყვარეთაგან დარაჯობს. აქ თავმოყრილი უებსტერბრიჯელი მოქალაქეები სანახაობის მოლოდინში წამოგზნებულნი და კმაყოფილნი არიან, რადგან უკვე გაიგეს, რომ ეშმას მოწაფე უნდა ჩამოკიდონ და არა მღვდელი მეფე გეორგისა და მისი საშინელი გენერლის ბრძანებით. აპიტომ აღარც შიში აქვთ და აღარც სინდისი აწუხებთ, უბრძოლველად როგორ უნდა დავანებოთო. ზოგ-ზოგს მოუთმენლობაც კი ეტყობა — შუადღე მოახლოებულია და მზადყოფნა მხოლოდ იმ კიბის მოტანით აღინიშნა, მეტი არაფრითო. მაგრამ აი ყვირილი გაისმა: მოჰყავთ, მოჰყავთო. ხიშტებმომარჯვებული ბრიტანელი ფეხოსნები და ჰესენელი ჯარისკაცები სწრაფად გამოდიან საბაზრო მოედანზე და გასწი გამოსწევენ ბრბოს.

სერჟანტი. სდექ! სწორდით! (ჯარისკაცები ოთხკუთხად შემოეკვრებიან სახრჩობელას, უნტერ-ოფიცერი და სერჟანტი საჩქაროდ აგდებენ იმათ, ვინც ამ ოთხკუთხედში მოქცეულა). გასწით! იქიდ გასწით! თქვენი დროც მოვა აქ საკონწიალოდ. სწორდით-მეთქი, თქვე ჰესენელი გაგრიებო, თქვენი გულისთვის გერმანულს ვერ ვისწავლი! კონდახი ხეოქეთ ფეხებში და ჰკუას ისწავლიან! გასწით-მეთქი, თქვენ გუებნებით! (ჯუდიოს გადააწყდება, ვინც სახრჩობელასთან სულ ახლოს დგას). თქვენ აქ ვინ მოგიწვიათ?

ჯუდიო. ვიქნები აქ, ხელს არ შეგიშლით.

სერჟანტი. ოღონდ ხმას ნუ ამოაღებთ. ისე კი უნდა გრცხვენოდეთ, ამ კაცის ჩამოხრჩობას რომ გინდათ უცქიროთ, ვინც თქვენი ქმარი არ არის. ეგვიც კი ვინმე ყოფილა! მაიორს ვუთხარი, ჯენტლმენია-მეთქი, ის კი ეცა და კიხაღამ მოახრჩო. მის უდიდებულესობასაც რეგვენი უწოდა. ჰოდა, გასწით აქედან! ჩქარა!

ჯუდიო. ეს ორი ვერცხლის დოლარი აიღეთ და აქ დამტოვეთ.

სერჟანტი აქეთ-იქით მიმოიხედავს და ფულს ჯიბეში ჩააცურებს. შემდეგ კი ხმას აუწევს კეთილშობილური აღშფოთებით.

სერჟანტი. რაო! ფული შემოძაძლიეთ მოვალეობის მოხდის ხანს? რას მიბედავთ! მეფე გეორგის ოფიცრის ცდუნებისათვის დაპატიმრებული ხართ. სანამ სიკვდილით დასჯა არ დასრულდება, მანდ იდექით, ჩემ თვალწინ, და არ წახვიდეთ, სანამ ნებას არ მოგცემთ. (თვალს ჩაუკრავს და იმ ოთხკუთხედის მარჯვენა კუთხეში მიუთითებს სახრჩობელის უკან, მერე ზურგით მიტრიალდება და ისევ აყვირდება). სწორდით! უკან მიდექით-მეთქი, თქვენ გუებნებით!

აქ მოგროვილ ქალაქელებს შორის გაისმის: „სუ, სუ, ჩუმად!“ სამხედრო ორკესტრი უკრავს სამგლოვიარო მარშს ჰენდელის „საულიდან“. ბრბო მაშინვე გაუჩნდება. სერჟანტი და უნტერ-ოფიცრები ოთხკუთხედის შუაგულში გამოვლენ, ჩურჩულთ ბრძანებას იძლევიან და ზოგს მუჯღუგუნებითაც აგდებენ, რათა გზა მიხიონ აქ შემოსულ სამგლოვიარო პროცესიას, რომელიც ჯარისკა-

ცების ორი რიგით გარშემოწყოილი მოემართება. პირველები ბერგოინი და სუინდონი შევლენ ამ ოთხკუთხედში, ზიზღით ახედავენ სახრჩობელას. მერე იქვე, გვერდზე მიდგებიან, მარყუჟის ქვეშ გავლა რომ აღარ მოუხდეთ. მერე შემოვა ბ.ნი ბრიუდნელი, კაპელანი, ხელთ გადაშლილი ლოცვანი უკავია, გვერდით რიჩარდი მოჰყვება პირქუში, გამოძწვევი იერით, შტკიცე ნაბიჯით ჩაივლის მარყუჟის ქვეშ და ოდნავ წინ დადგება. მერე გამოჩნდება ჯალათი, სახელოებაწეული ზორბა ჯარისკაცი. ორი ჯარისკაცი მსუბუქ ხამხედრო საზიდარს შემოაგორებს. დაბოლოს ორკესტრი შემოვა, სამგლოვიარო მარშის დაკვრას ამთავრებს. ჯუდიოი შეწუხებული უმზერს რიჩარდს, მერე სახრჩობელას ჩუმად მიუახლოვდება და მის მარჯვენა ბოძს მიეყრდნობა. შემდგომი საუბრის დროს საზიდარს შემოაგორებენ სახრჩობელის ქვეშ, ხელნებით უკან, ორი ჯარისკაცი აქეთ-იქიდან ამოუდგება. ჯალათი საზიდრიდან პატარა კიბეს გადმოიღებს და უკან მიადგამს, რათა მსჯავრდადებულს არ გაუჭირდეს მასზე ასვლა. შემდეგ აძვრება კიბეზე, ზედა ძელზე მიბმულ წვრილ თოკს გადაჭრის, მარყუჟს გაანთავისუფლებს და ისიც საზიდრის თავზე აქანავდება. ჯალათი ისევ საზიდარზე დადგება.

რიჩარდი (ბრაზი ახრჩობს და თავს ძლივს იკავებს, ბრიუდნელს). აციო, რას გეტყვით, სერ, თქვენსაირ კაცს აქ არაფერი ესაქმება. რად არ მიდიხართ?

სუინდონი. მე გირჩევთ, პატომარო, თუკი რამ ღირსების გრძნობა მაინც დაგრჩათ, ყურად იღოთ კაპელანის რჩევა-დარიგება და ამ საზეიმო წუთს თავი არ შეირცხვიოთ.

კაპელანი (რიჩარდს დაყვავებითა და თან საყვედურით). ნებისყოფას მოუხსნეთ და დამორჩლდით ღვთის ნებას. (ლოცვანს აღმართავს და სალოცავად მოემზადება).

რიჩარდი. თქვენ გნებავთ თქვათ, სერ, თქვენსა და კიდევ თქვენს ამ ორ თანამდგომთა ნებას. (ბერგოინსა და სუინდონზე მიუთითებს). ღვთაებრივს ვერაფერს ვხედავ თქვენში. ან რომელ ქრისტიანულ სათნოებაზე მელაპარაკებით მტრის ჩამოსახრჩობად გამზადებულნი? ვის გაუგონია ასეთი მკრეხელობა! (სუინდონს მკვახედ.) თქვენი საზეიმო წუთი, როგორც წამოროშეთ, ის არის, ხალხი განაცვიფროთ ზარზეიმურობით — ჰენდელის მუსიკაო, მღვდლის მოსვლაო, რათა მკვლელია ღირსეულ სანახაობად გადააქციოთ! ჰოდა, როგორ გგონიათ, მე ვიქნები ამ საქმეში თქვენი მშველელი? თქვენ მე თოკი ამომარჩვიეთ, რადგანაც კარვად არც გისწავლიათ სროლა. კარგი, ჰქმენით, რაც საქმელია, და მორჩით ყველაფერს.

სუინდონი (კაპელანს). თქვენ არაფერს ეტყვით ამ კაცს, ბატონო ბრიუდნელ?

კაპელანი. კიდევ შევიცდები, სერ. (კითხვას იწყებს). „კაცი შობილ დედაკაცისაგან...“

რიჩარდი (თვალს არ აცილებს). „არა კაც კლა“.

ბრიუდნელს კინაღამ ხელიდან გაუვარდება ლოცვანი.

კაპელანი (უმწეოდ). რაღა უნდა ვითხრაო, ბატონო დაჯენ?

რიჩარდი. თავი გამანებეთ, კეთილო კაცო, გესმით?

ბერგონი (დახვეწილი თავაზიანობით). მე მგონია, ბატონო ბრიუდნელ, თქვენი ჩვეულებრივი მოვალეობის მოხდა ბატონ დაჯენს უადვილოდ ეჩვენება და სჯობს შეიცადოთ, სანამ... ბატონ დაჯენს იგი უკვე აღარ შეაწუხებს. (ბრიუდნელი მხრებს აიჩეჩავს, ლოცვანს დახურავს და სახრჩობელის უკან დადგება.) მგონია, თქვენ ჩქარობთ, ბატონო დაჯენ?

რიჩარდი (უკვე შიში იტანს სიკვდილის მოახლოებაზე). როგორ ფიქრობთ, ძალიან სასიამოვნოა ეს მოლოდინი? მკვლელობა ვადავსწავებთ და ნუღარ აყოვნებთ.

ბერბონი. ბატონო დაჯენ, მიზეზი მხოლოდ...

რიჩარდი. ისაა, რომ თქვენ ჯამაგირს ამაში იღებთ.

სუინდონი. რა თავხედია... (თავს იკავებს).

ბერბონი (შეტისმეტი გულითადობით). ოჰ, ნამდვილად ვწუხვარ, რომ ასე ფიქრობთ, ბატონო დაჯენ. თქვენ რომ იცოდეთ, ჩემი მდგომარეობა რა დამიჯდა ან რამდენს მიხდია, სულ სხვანაირი აზრი გექნებოდათ ჩემზე. და მაინც მოხარული ვიქნებოდი მეგობრულად დავცილებოდიო ერთმანეთს.

რიჩარდი. კარვით ერთი, გენერალი ბერგონს, თუ ფიქრობთ, რომ ჩამოხრჩობა მიხარია, სცდებით, სულაც არ მიხარია და ვერც აღტაცებას გამოვჩაბავ. ხოლო თუ ფიქრობთ, დიდად დამაყალებო, ასე ჯანტლმენურად რომ მიტუმრებთ საიქიოს, ძალიან შემცდარი ბრძანდებით. ჯანდაბას, მე ეს ამბავი სულაც არ მომწონს და მხოლოდ ის შვერის შვებას, რომ მოვა დრო და აქ ყოფნა ისევე სამწუხარო იქნება თქვენთვის, როგორც ჩემთვის იქ, ზევით ყოფნა. (მიტრიალდება და საზიდარს მიაშურებს. იმ წუთს ჯუღითი წინ გადაუდგება მკლავებგაშლილი. რიჩარდი გრძობს, სულ ცოტაც და ღონე უმტყუნებს, და შეპყვირებს.) თქვენ აქ რა გინდათ?! სათქვენო ადგილი აქ არ არის! (ქალს თითქოსდა უნდა ძას შეეხოს, ის კი ბრაზით გაიწევს.) არა, არა, გასწით, გასწით აქედან, თქვენ სულ თავგზას ამირევთ. წაიყვანეთ ვინმემ ეს ქალი!

ჯუღითი. თქვენ ჩემთან დამშვიდობება არ გინდათ?

რიჩარდი. (მხოლოდ ხელს მოჭვიდინებს). ოჰ, მშვიდობით, მშვიდობით. ახლა კი გასწით, გასწით ჩქარა აქედან! (ქალი მის ხელს ჩაეჭიდება, ასეთი ცივი დამშვიდობება არ აკმაყოფილებს და, როცა რიჩარდი თავის განთავისუფლებას შეეცდება, სასოწარკვეთილი ჩაეკვრება).

სუინდონი (ხერყანტს დაუბღვერს, რომელიც ხედავს, რაც ხდება, ოთხკუთხედის სიღრმიდან გამოვა და ჯუღითს უკან დაუდგება დაბნეული). რა ხდება? ეს ქალი აქ ვინ შემოუშვა?

სერჟანტი (დამნაშავის სახით). ვერ გეტყვით, სერ, ისეთი მოხერხებულია, სად არ გაძვრება.

ბერბონი. მოგრობათ?

სერჟანტი (აღშფოთებით). არა, სერ...

სუინდონი (შკაცრად). იქით ვადით! (ხერყანტი გადის).

რიჩარდი (მუდარით ირგვლივ მიმოიხედავს, და ბოლოს ბერგონს დაატყრდება, როგორც ყველაზე უფრო გონიერს). გაიყვანეთ ეს ქალი. როგორ გვინდათ, ახლა ქალის თავი მაქვს?

ბერბონი (ჯუღითს მიუახლოვდება, ხელმკლავს გამოსდებს). ბრძანდებოდეთ აქ, ქალბატონო, თუ ასე გნებავთ, ამ წრის აქეთ, მაგრამ ჩვენ უკან დადებით და არ შეხედოთ.

რიჩარდი შვებით სულს მოითქვამს, როცა ქალი უკან მიდგება, მერე ბერგონს ზურგს შეაქცევს და საზიდარს მიაშურებს, ზედ ავა. ჯალათი სერთუკს გასწით და ხელებს უკან გადაუწევს.

ჯუღითი (ბერგონს ხელს გამოსტაცებს). არა, მე აქ დაერჩები, აქ უნდა ვიყო. (სახრჩობელის ახლოს დადგება, მარჯვენა ბოძთან, უნდა რიჩარდს უცქიროს, მაგრამ აკანკალებული მიტრიალდება, დაიჩოქებს და ღოცვას დაიწევს. მზიუდნელი ქალთან მივა).

ბერბონი (თავს დაშვილებული დააქნევს მუხლებზე დაცემული ქალის დანახვაზე). დიახ, ასე სჯობს, ქალს ნულარ შეაწუხებთ, ბატონო ბრიუნელ, ყველაფერი კარგად იქნება. (ბრიუნელიც თავს დაუქნევს და ცოტათი უკან მიდგება, ქალს თანაგრძნობით უყურებს. ბერგონი თავის ადგილს იკავებს და ჯიბიდან ოქროს საათს ამოიღებს). ხომ ყველაფერი მზად არის? ბატონ დაჯენს ნულარ დავაყოვნებთ.

ამ დროს რიჩარდს ხელები უკვე ზურგს უკან აქვს გაკრული, ყულფი — კისერზე ჩამოცმული. ორი ჯარისკაცი საზიდრის ხელნებს ჩაეჭიდება და მზად არიან გადააგორონ. ჯალათი საზიდარში რიჩარდის უკან დადგება და სერჟანტს ანიშნებს.

სერჟანტი (ბერგონს). ყველაფერი მზად გახლავთ, სერ.

ბერბონი. თუ გაქვთ რამე სათქმელი, ბატონო დაჯენ? თორმეტამდე კიდევ ორი წუთია დარჩენილი.

რიჩარდი (ომახიანი ხმით იმ კაცისა, რომელმაც სძლია სიკვდილის შიშს). თქვენი საათი ორი წუთით ჩამორჩება ქალაქისას, ეხედავ აქედან, გენერალო. (ქალაქის საათი რეკვას იწყებს. ხალხს ოხვრა აღმოხდება და უნებლიეთ უკან დაიხევს). ამინ, ამ ქვეყნის მომავლის სანაცვლო იყოს ჩემი სიცოცხლე!

ანდერსონი (ყვირილით შემოიჭრება მოედანზე). ამინ! დასჯა შეაჩერეთ! (გამოარღვევს ჯარისკაცების რიგს ბერგონის წინ და ქოშინით მიიჭრება სახრჩობელასთან). მე ენტონი ანდერსონი ვარ, ის კაცი, ვისაც თქვენ ეძებთ!

სუნთქვაშეკრული ბრბო სმუნად იქცევა. ჯუდითი წამოიწევა და თვალვგაფართოებული ანდერსონს მიაჩერდება, შემდეგ ხელებს ზეაღმართავს მადლობის ნიშნად, ზეცამ ისმინაო ჩემი ვედრება...

სუინდონი. რას ამბობთ! სწორედ დროზე მობრძანდით, თქვენი ადგილი უნდა დაიკავოთ სახრჩობელაზე, დაამატიმრეთ ეს კაცი!

სერჟანტი ანიშნებს და ორი ჯარისკაცი წინ გამოვა ანდერსონის დასაჭერად.

ანდერსონი (რალაც ქალღმრთელს ამოიღებს და სუინდონს ცხვირთან მიუტანს). ჩემი ხელშეუხებლობის ბარათი, სერ!

სუინდონი (გაოგნებული). ხელშეუხებლობის ბარათი! ეს თქვენა ხართ?..

ანდერსონი (შთამბეჭდავად). დიახ, მე ვარ. (ორი ჯარისკაცი მხრებში ჩაეჭიდება.) უთხარით თავი დამანებონ.

სერჟანტი. გასწით!

ორივე ჯარისკაცი თავის ადგილას დაბრუნდება. ბრბო მხიარულად აყაყანდება. ქალაქელებს გული მოეცემათ, რაკი ხელავენ მტერთან მღვდლის თავდაჯერებულ საუბარს.

ანდერსონი (შეებით ამოისუნთქავს და ცხვირსახოცი თუბლს შეიმშრალებს). მადლობა დმერთს, დროზე მოვედი!

ბერბონი (ჩვეულებრივსამებრ შეუშფოთებლად, საათი ისევ ხელში უკავია). დროზე ადრეც, სერ. ამერიკული საათის მიხედვით მე კაცს როგორ ჩამოვახრჩობდი! (საათს შეინახავს.)

ანდერსონი. დიახ, რამდენიმე წუთით გისწრებთ კიდევაც, გენერალო. ახლა კი მოხსენით ყულფი ამ ამერიკელ მოქალაქეს.

ბერბონი (ჯალათს მიმართავს დიდი თვალით). გახიოვთ ხელები გაუხსნათ ბატონ დაჯენს.

ჯალათი ყულფს მოხსნის რიჩარდს, ხელებსაც გაუნთავისუფლებს და სერთუკის ჩაცმაშიც შეეშველება.

ჯუდიტი (გაუბედავად უახლოვდება ანდერსონს). ტონი...

ანდერსონი (ხელს შემოიხვევს მხრებზე და გრძნობით კუბნება). ახლა რას ფიქრობ შენს ქმარზე? პა? მითხარია!

ჯუდიტი. მრცხვენია... (ხახვს მის მკერდზე ჩაძალავს.)

ბერპონი (სუინდონს). თქვენ თითქოს გული დაგწყდათ, მაშინრო სუინდონს?

სუინდონი. თქვენ კი დამარცხებული ჩანხართ, გენერალო ბერგონ.

ბერპონი. დიახ, სერ, და მიხარია კიდეც, როგორც აღამიანს. (რიჩარდი საზიდრიდან ჩამოხტება, ბრიუდნელი ხელს შეაშველებს. მერე ანდერსონთან მიიბრუნებს და გულიანად ჩამოართმევს მარცხენა ხელს, რადგანაც მარჯვენა ანდერსონს ჯუდიტისთვის მოუხვევია.) მაგრამ, ბატონო ანდერსონ, რაღაც არ მესმის, ხელშეუხებლობის ბარათი ხომ აჯანყებულთა ნაწილის უფროსს უნდა მქონოდა, თქვენ კი, მგონი... (ჯიქურ, თუმცა ზრდილობიანად, როგორც ეს შეფუერება კარგად აღზრდილ კაცს, დაატკერდება მის ჩექმებს, პისტოლეტებსა და რიჩარდის ქურთუკს) მღვდელი ბრძანდებით.

ანდერსონი (რიჩარდსა და ჯუდიტს შუა ღვას). სერ, მხოლოდ განსაცდლის უამს ჩახედება კაცი თავის ჭეშმარიტ მოწოდებას. ეს სულელი ყმაწვილკაცი (რიჩარდს მხარზე ხელს დაადებს) გაიძახოდა, ეშმას მოწაფე ვარო, მაგრამ განსაცდლის უამს მიხვდა, ტანჯვა და თაყვანწირვაა მხოლოდ აღამიანის ღირსება. მე მშვიდობიანი მღვდელი მეგონა ჩემი თავი, მაგრამ განსაცდლის უამს მივხვდი, ვერ დავრჩებოდი უმოქმედოდ და ჩემი ადვილი ბრძოლის ველი და ცეცხლია. პოდა, ორმოცდაათი წლის კაცმა ხელახლა დავიწყე ცხოვრება. მე გახლავართ ენტონი ანდერსონი, კაპიტანი სპრინგტაუნის რაზმისა, ხოლო ეს კაცი, ეშმას მოწაფე, ღირსი რიჩარდ დაჯენი ჩემს კათედრას დაიკავებს და ჭკუას დაარიგებს ჩემს პატარა სულელ და გრძნობიერ ცოლს. (მერე ხელს მხარზე დაადებს ჯუდიტს. ქალი შეფარვით რიჩარდს გახედავს, რას იტყვისო ამაზე). ერთხელ დედათქვენმა მე მითხრა, რიჩარდ, და, მგონი, მართალიც იყო, მღვდლობისთვის დაბადებული კაცი ჯუდიტს არ აირჩევდაო. დე ეს ჩემი სურთუკი თქვენ დაგრჩეთ, მე კი თქვენი ქურთუკი მქონდეს.

რიჩარდი. მღვდელი... ანუ კაპიტანო, თურმე რა რეკვენი ვყოფილვარ.

ჯუდიტი. არა, გმირია!

რიჩარდი. ეს ერთი და იგივე უნდა იყოს. (თავის თავზე ბრაზობს.) თუმცა არა, ცოტა მაინც ჭკუათამყოფელი კაცი რომ ვყოფილიყავი, მეც იმახვე გააკვეთებდი, რაც თქვენ ჩემთვის გააკეთეთ, და ამოდ მსხვერპლად არ შევეწირებოდი.

ანდერსონი. ამოდო, ნუ ამბობთ, ჩემო ბიჭო. ამ ქვეყანას წმინდანებიც სჭირდება და ჯარისკაცებიც. (ბერგონს მიუბრუნდება). ახლა კი დრო აღარ ითმენს, გენერალო. ამერიკას ეჩქარება. იმედია მიხვდით, რომ შეიძლება აიღოთ ქალაქები და მოიგოთ ბრძოლები, მაგრამ მთელ ერს ვერ დაიმორჩილებთ.

ბერპონი. ძვირფასო სერ, სივრცეთა დაუპყრობლად არისტოკრატია ვერ იარსებებს. შტაბში წამობრძანდით და იქ მოვილაპარაკოთ ყველაფერზე.

ანდერსონი. სიამოვნებით, სერ. (რიჩარდს.) ჩემ მაგივრად ჯუდიტი სახლში წაიყვანეთ, ჩემო ბიჭო. (ქალს იმისკენ წაუბიძგებს.) წავიდეთ, გენერალო! (საქმიანი ნაბიჯით, საბაზრო მოედნით ქალაქის მერიას მიაშურებს, ჯუდიტს რიჩარდთან ტოვებს. ბერგონი ჯერ მას გაჰყვება, მაგრამ ორი ნაბიჯის შემდეგ რიჩარდს მიუბრუნდება).

ბერბონი. იცით, რა უნდა ვითხრათ, ბატონო დაჯენ, ორის ნახუვარზე ჩემთან მიბრძანდით და ვისაუბრით, ძალიან გამიხარდება. (და ძლიერ შესაძინე-ვი ეშმაკური ღიმილით დასძენს.) ქალბატონი ანდერსონიც წამოიყვანეთ, თუკი მოასურვებს და პატივს დამღებს: (სუინდონს, ვინც გამძვინვარებულია). გულს სუ გაიტყნით, მაართო სუინდონ, თქვენი მეგობარი ბრიტანელი ჯარისკაცის კველაფერს ვაუძღვებს, მხოლოდ ბრიტანულ სამხედრო უწყებას უჭერს სუსტს და სუსტს უჭერს. (შიდის ანდერსონთან ერთად.)

სერჟანტი. რას მიბრძანებთ, სერ?

სუინდონი (ბოლმით). რას მიბრძანებთ! რაღა უნდა ვიბრძანოთ, როცა ჯარი აღარაა. თქვენს ყაზარმებში დაბრუნდით და მერე თუნდაც... (ქუსლებზე შეტრიალდება და გადის.)

სერჟანტი (ოძახიანად და მხნედ, თითქოსდა არც არაფერი მომხდარიყოს). სწორდით! თავები ძაღლა! დე დაინახონ, რომ არაფრად მიგვაჩნია ეგები. თოფები მხრებზე! შემოტრიალდით! ოთხ-ოთხად ნაბიჯით იარ!

დოლების გამაყრუებელი ხმა ისმის, ორკესტრი „ბრიტანულ საგრუნადე-როს“ უკრავს; სერჟანტი, ბრიუდნელი და ინგლისელი ჯარისკაცები გამოძვე-ვად მწყობრი ნაბიჯით ყაზარმებისკენ გასწევენ. ქალაქელთა ბრბო ყიჟინით და-ედევნება. ბრბოს უკან მიძავალი ქალაქის ორკესტრი თავის მხრივ „იანკი-დუდლს“ დასცხებს. ბრბოსთან ერთად მოხული ესი რიჩარდთან მიიბრძენს.

მსი. ოჰ, დიკ!

რიჩარდი (მხიარულად, თუმცა კი მტკიცედ). კარგი, კარგი, გეყოფა! ჩა-მოხრჩობას კიდევ რა უშავს, ოღონდ სუ შემიცხადებ.

მსი. არა, გავჩუმდები. კარვად მოვიქცევი. (ცრემლების შეკავენას ცდი-ლობს, მაგრამ ვერ შეძლებს.) მე... მე ვნახა ჯარისკაცები სად წავიდნენ. (რამ-დენიმე ნაბიჯს გადადგამს, ვითომდა ბრბოს უნდა გახედოს).

ჯუდიტი. დამპირდით, რომ მას არაფერს ეტყვიო.

რიჩარდი. სუ გეშინიათ.

ხელს ჩამოართმევენ ერთმანეთს.

მსი (ყვირის). ისინი ბრუნდებიან, თქვენი გულისთვის ბრუნდებიან!

საყოველთაო ზეიშია საბაზრო მოედანზე. მუსიკა გრიალებს, მოქალაქეები გარშემოეხვევიან რიჩარდს, მხრებზე დაისუამენ და ასე გაკყავთ მხიარული შე-ძახილებით.

